

**SERVICIUL PREVENIREA ȘI
COMBATEREA SPĂLĂRII BANILOR**

**RAPORT NAȚIONAL DE EVALUARE A
RISCURILOR**

**de utilizare a persoanelor juridice și
fiduciilor sau construcțiilor juridice
similare în scopul spălării banilor și
finanțării terorismului**

CHIȘINĂU 2024

CUPRINS

REZUMAT EXECUTIV.....	4
1. INTRODUCERE	
1.1. Context și obiective.....	8
1.2. Metodologia aplicată la evaluarea riscurilor, procesul de colectare a datelor și etapele procesului de evaluare.....	10
2. TIPURI DE PERSOANE JURIDICE CARE POT FI CREATE ÎN REPUBLICA MOLDOVA	
2.1. Persoanele juridice.....	11
2.1.1. Persoanele juridice de drept public.....	12
2.1.2. Persoanele juridice de drept privat.....	12
2.1.3. Condiții de înregistrare a persoanelor juridice în Republica Moldova.....	17
2.1.4. Fiduciile.....	18
3. MATERIALITATEA SECTORULUI ENTITĂȚILOR JURIDICE ÎN REPUBLICA MOLDOVA	
3.1. Date statistice privind persoanele juridice cu scop lucrativ.....	19
3.2. Date statistice privind persoanele juridice cu scop nelucrativ.....	22
3.3. Date statistice privind persoanele juridice inactivă.....	23
3.4. Datele sectorului bancar privind clienții corporativi.....	24
3.4.1 Structura clienților corporativi în sectorul bancar.....	24
3.4.2. Beneficiarii efectivi ai clienților corporativi și legăturile cu jurisdicțiile cu risc ridicat.....	24
3.4.3. Analiza tranzacțiilor în numerar realizate de clienții corporativi nerezidenți.....	24
3.4.4. Fiduciile și construcțiile juridice similare.....	25
3.4.5. Concluzii.....	25
4. ANALIZA EXPUNERII PERSOANELOR JURIDICE LA AMENINȚĂRI DE SPĂLAREA BANILOR	
4.1. Nivelul de amenințare conform datelor statistice.....	26
4.1.1. Raportarea tranzacțiilor și activităților suspecte.....	26
4.1.2. Investigații penale.....	28
4.1.3. Executare silită.....	29
4.1.4. Bunuri (mijloace financiare) investigate.....	29
4.1.5. Punerea sub învinuire a persoanelor juridice.....	30
4.1.6. Condamnarea în cazuri de spălarea banilor.....	31
4.2. Percepția amenințării și modul de abuz al persoanelor juridice.....	32
4.2.1. Calitatea și disponibilitatea datelor statistice.....	32
4.2.2. Informații privind nivelul de utilizare abuzivă a persoanelor juridice.....	33
4.2.3. Provoacări în investigarea spălării banilor transfrontaliere care împiedică avansarea în cauze penale complexe.....	33
4.2.4. Tipuri de persoane juridice utilizate cel mai frecvent în mod abuziv conform datelor statistice.....	34
4.2.5. Tipuri de persoane juridice utilizate cel mai frecvent în mod abuziv conform surselor deschise credibile.....	34
4.2.6. Tipuri de persoane juridice bănuite de a fi utilizate cel mai frecvent în mod abuziv, care nu se regăsesc în datele statistice.....	34
4.2.7. Tipurile de acorduri de proprietate sau control asupra persoanei juridice, fiduciei sau construcției juridice similare, utilizate cel mai frecvent în mod abuziv. Moduri de exercitare a controlului efectiv.....	35
4.2.8. Top 10 jurisdicții de reședință a persoanelor juridice străine, implicate în cazurile de spălarea a banilor.....	35
4.2.9. Jurisdicții unde obținerea informațiilor privind beneficiarul efectiv poate fi obținută cel mai ușor, respectiv, cel mai dificil.....	35
4.2.10. Cum este utilizată Republica Moldova, conform cauzelor transfrontaliere de spălarea a banilor.....	35
4.2.11. Top 10 jurisdicții de origine a bunurilor infracționale în cauzele transfrontaliere de spălarea a banilor.....	36

4.2.12. Top 10 jurisdicții de destinație a bunurilor infracționale în cauzele transfrontaliere de spălare a banilor.....	36
4.2.13. Cele mai populare jurisdicții de origine a conturilor bancare sau a altor conturi financiare deținute de entități juridice utilizate abuziv în scop de spălare a banilor.....	36
4.2.14. Activități desfășurate de persoane juridice utilizate abuziv în scop de spălarea banilor.....	36
4.2.15. Sectoarele de activitate sau domeniile de deținere a activelor de persoane juridice utilizate în mod abuziv în scop de spălare a banilor.....	36
4.2.16. Nivelul de implicare a persoanelor expuse politic în cazurile investigate de spălarea banilor.....	37
4.2.17. Nivelul de implicare al notarilor, contabililor, furnizorilor de servicii pentru fiducii sau societăți, funcționarilor din domeniul bancar sau altor liber profesioniști, în cadrul persoanelor juridice utilizate în mod abuziv în scop de spălare a banilor.....	37
5. ANALIZA EXPUNERII PERSOANELOR JURIDICE LA AMENINȚĂRI PRIVIND FINANȚAREA TERORISMULUI.....	39
6. ANALIZA TRANSFRONTALIERĂ A EXPUNERII LA RISCURI DE SPĂLARE A BANILOR	
6.1. Contextul regional al expunerii la amenințări de spălare a banilor.....	40
6.2. Asistență juridică internațională solicitată.....	42
6.3. Asistență juridică internațională acordată.....	43
6.4. Concluzie.....	44
7. ANALIZA VULNERABILITĂȚII NAȚIONALE	
7.1. Atractivitatea Republicii Moldova în calitate de centru internațional pentru crearea sau incorporarea persoanelor juridice sau a construcțiilor juridice nerezidente.....	44
7.1.1. Mărimea și ponderea sectorului de prestare a serviciilor de formare a societăților sau fiduciilor.....	44
7.1.2. Stabilitatea economică și politică.....	46
7.1.3. Stabilitatea statului de drept.....	47
7.1.4. Cadrul legal privind protecția activelor.....	47
7.1.5. Perceperea nivelului de corupție.....	48
7.1.6. Transparența informațiilor privind beneficiarul efectiv.....	49
7.1.7 Atractivitatea regimului fiscal.....	50
7.1.8. Concluzii.....	52
7.2. Măsuri de atenuare a riscurilor.....	52
7.2.1. Calitatea reglementării și supravegherii furnizorilor de servicii pentru fiducii sau societăți.....	52
7.2.2. Eficiența sancțiunilor în cazul neconformării obligației de declarare a informațiilor cu privire la persoana juridică și a informațiilor privind beneficiarul efectiv. Eficiența mecanismelor de verificare a informațiilor privind beneficiarul efectiv.....	52
7.2.3. Calitatea informațiilor deținute de Registrul de stat al unităților de drept.....	54
7.2.4. Calitatea informației obținute în urma aplicării măsurilor de precauție privind clienții.....	55
7.2.5. Accesibilitatea informației cu privire la beneficiarul efectiv.....	60
7.2.6. Calitatea procedurilor de control împotriva structurilor juridice opace.....	62
7.2.7. Eficiența schimbului de date.....	65
7.2.8. Concluzii privind nivelul de vulnerabilitate.....	67
8. STUDII DE CAZ ȘI TIPOLOGII DE SPĂLARE A BANILOR.....	69
9. NIVELUL RISCULUI DE SPĂLARE A BANILOR ÎN DEPENDENȚĂ DE TIPUL PERSOANEI JURIDICE	
9.1. Societatea cu Răspundere Limitată (SRL).....	73
9.2. Societatea pe Acțiuni (SA).....	74
9.3. Evaluarea riscului de spălare a banilor prin intermediul fundațiilor, asociațiilor, partidelor politice și întreprinderilor de stat.....	75
9.3.1. Asociațiile și Fundațiile.....	76
9.3.2. Partidele Politice.....	76
9.3.3. Întreprinderile de Stat.....	76

Rezumat Executiv

Principalele concluzii care pot fi deduse din analiza privind evaluarea riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului la care sunt expuse persoanele juridice și fiduciile sau construcțiile juridice similare, cele rezidente și cele nerezidente, în perioada analizată a anilor 2020-2023, sunt reflectate mai jos.

Mărimea sectorului ocupat de persoane juridice în Republica Moldova, este relativ limitată, iar din numărul total de 134 587 persoane juridice, care sunt înregistrate în Registrul de stat al unităților de drept, 84,4% sunt societăți comerciale și 12,4% sunt organizații necomerciale. Din numărul total al societăților comerciale, 81,8% sunt societăți cu răspundere limitată (SRL), iar a doua categorie numeroasă este reprezentată de societatea pe acțiuni (SA) cu o cotă de 2,95% din numărul total. Asociațiile reprezintă majoritatea absolută în sectorul organizațiilor necomerciale, reprezentând 95,5% din numărul total al acestora.

Analiza activității financiare a clienților corporativi din sectorul bancar, a indicat o expunere relativ limitată a acestui sector la riscurile asociate clienților corporativi nerezidenți și jurisdicțiilor cu risc ridicat. Ponderea scăzută a clienților corporativi nerezidenți de 0,3% din numărul total de clienți corporativi și ponderea celor din jurisdicție cu risc ridicat de 0,05%, au indicat un nivel scăzut de risc la nivel sistemic. Intrarea în vigoare a Legii nr. 34/2024, la 1 ianuarie 2025, atenuează riscurile existente asociate utilizării numerarului, întrucât legea stabilește limitări clare și obligatorii asupra valorii numerarului ce poate fi utilizat de persoanele juridice și fiduciile sau construcțiile juridice similare, în activitatea lor economică.

Nivelul **amenințării de spălarea banilor** la care sunt expuse persoanele juridice, a fost stabilit ca fiind unul **mediu** și vizează în principal persoanele juridice rezidente, constituite ca societate cu răspundere limitată, ținând cont de numărul de investigații financiare efectuate de SPCSB, numărul de cauze penale, a categoriilor de infracțiuni de care au fost bănuite/învinuite persoanele juridice, numărul de cauze penale în care organele procuraturii au întocmit rechizitorii și au fost adoptate sentințe de condamnare de instanțele naționale. Din numărul total de diseminări efectuate de SPCSB, 39% s-au referit la suspiciuni privind persoanele juridice nerezidente, iar din această cotă, doar 14% au vizat jurisdicții cu risc ridicat. Analiza a arătat că, doar 13,4% din numărul total de investigații penale efectuate cu privire la infracțiuni săvârșite de persoane juridice, au implicat suspiciuni de spălarea banilor. Toate persoanele juridice care au fost condamnate de instanțele naționale în perioada analizată au fost societăți cu răspundere limitată rezidente.

Raportul de evaluare a stabilit că, Republica Moldova este utilizată preponderent ca „*jurisdicție de conduită*” în scopul tranzitării fluxurilor financiare de proveniență ilicită, iar într-un număr limitat de cazuri ca jurisdicție pentru „*plasarea și stratificarea*” mijloacelor de proveniență ilicită din infracțiuni de evaziune fiscală, contrabandă, escrocherie, corupție și alte infracțiuni generatoare de profit.

Nivelul **amenințării de finanțarea terorismului** la care sunt expuse persoanele juridice, a fost stabilit ca fiind unul **scăzut**, ținând cont de faptul că în perioada analizată nu au existat diseminări în privința societăților comerciale suspectate de finanțarea terorismului, nu au fost inițiate cauze penale și nici întocmite rechizitorii sau adoptate hotărâri de condamnare de instanțele de judecată, cu privire la finanțarea terorismului de către sau prin intermediul persoanelor juridice cu scop lucrativ. Nivelul riscului de finanțare a terorismului prin utilizarea abuzivă a organizațiilor necomerciale în Republica

Moldova este, de asemenea, unul scăzut, categoriile expuse riscului fiind organizațiile necomerciale care au legătură cu comunitățile islamice, implicit cu jurisdicții cu risc ridicat, și care sunt supuse monitorizării continue de către autoritățile naționale.

Din perspectiva expunerii persoanelor juridice și fiduciilor la riscul transfrontalier de spălarea banilor, în Republica Moldova au fost identificate aceleași tipologii ca și în spațiul Uniunii Europene, implicit utilizarea companiilor de tip „paravan”, efectuarea tranzacțiilor cu companii offshore, și utilizarea diferitor tehnici de eludare a pragurilor de raportare, deghizarea originii, a destinației fondurilor, precum și a identității beneficiarului efectiv al persoanei juridice sau a fiduciei.

Cât privește **nivelul de atractivitate** a Republicii Moldova în calitate de centru internațional de creare și încorporare a persoanelor juridice nerezidente, evaluarea dată a stabilit un nivel **mediu**, luând în considerare mai mulți factori semnificativi: introducerea recentă în legislația națională, în calitate de entități raportoare, a furnizorilor de servicii pentru fiducii sau societăți; lipsa legislației secundare privind înregistrarea/licențierea și supravegherea sectorului furnizorilor de servicii pentru fiducii sau societăți; nivelul mediu de stabilitate economică, politică și a statului de drept, combinat cu progrese limitate în investigarea cauzelor penale de spălarea banilor, durata îndelungată a procedurilor penale, care asigură un nivel substanțial de protecție a bunurilor dobândite în mod ilegal.

Analiza riscului fiecărui tip de persoană a stabilit că, singura entitate juridică evaluată ca având un **nivel mediu de risc** a fost societatea cu răspundere limitată (SRL) rezidentă. Alte categorii de persoane juridice rezidente pe care evaluarea le-a evidențiat ca prezentând un nivel relevant și tangibil al riscului, au fost societatea pe acțiuni (SA), asociațiile și fundațiile, precum și partidele politice, toate împreună fiind evaluate ca având un **nivel scăzut** de expunerea la riscuri de spălarea banilor.

Calitatea și suficiența măsurilor de atenuare a riscurilor a fost evaluată ca având un nivel mediu. Totodată, au fost identificate mai multe vulnerabilități:

- lipsa unei legislații secundare cu privire la furnizorii de servicii pentru fiducii sau societăți, lipsa unui cadru normativ de înregistrare/licențiere a acestora, cât și lipsa unor mecanisme de supraveghere bazată pe risc;
- nivelul de progres realizat în actualizarea informațiilor cu privire la beneficiarul efectiv în Registrul de stat al unităților de drept și capacitatea Agenției Servicii Publice și a Serviciului Fiscal de Stat de a sancționa entitățile neconforme începând cu 1 ianuarie 2025 (inclusiv de a asigura conformarea acestora și caracterul corect, deplin și actual al informațiilor disponibile);
- opțiuni tehnice limitate de căutare a informațiilor cu privire la beneficiarul efectiv în Registrul de stat al unităților de drept, în diferite combinații a datelor cu privire la beneficiarul efectiv sau a realizării unor căutări de informații bazate pe reguli;
- accesul limitat la informații din conturile valorilor mobiliare și registrele acționarilor;
- nivelul de eficiență a supravegherii în sectorul entităților juridice non-financiare, în special contabilitii, avocații și notarii.

O constatare majoră pe care exercițiul de evaluare națională a riscurilor în sectorul persoanelor juridice, fiduciilor sau construcțiilor juridice similare a evidențiat-o, a fost existența unor lacune semnificative în colectarea și disponibilitatea datelor statistice la nivel național, atât în sectorul public, cât și în cel privat.

În plus, prezentul raport a stabilit disponibilitatea limitată de a accesa informații relevante, detaliate cu privire la persoane juridice și fiducii, atât cele rezidente, cât și cele nerezidente, și anume:

- lipsa informațiilor exacte și actualizate deținute de bănci cu privire la valoarea totală a activelor deținute de clienți corporativi (rezidenți și nerezidenți), inclusiv beneficiarii efectivi nerezidenți ai acestora (cu excepția cazurilor limitate în care bunul sau activele fac obiectul acordului/contractului);
- lipsa datelor statistice detaliate deținute de unitatea de informații financiare cu privire la diseminările efectuate în baza informațiilor obținute de la autoritățile similare străine, cu privire la persoanele juridice sau fiducii (în special sectorul de activitate al acestora, structura proprietății și forma de organizare juridică a acesteia, informațiile privind beneficiarul efectiv);
- formatul limitat de colectare a datelor statistice de către organele de drept, care exclude posibilitatea de a accesa informații privind persoanele juridice sau fiduciile, care nu fac obiectul urmăririi penale, precum și informații detaliate privind structura de proprietate a persoanei juridice, reședința beneficiarului efectiv, valabil la toate etapele procesului penal;
- calitatea datelor statistice colectate și deținute de organul responsabil la nivel național de recepționarea și expediere cererilor de asistență juridică internațională (nu se face o diferență între cererile de comisie rogatorie transmise ca răspuns la solicitarea autorității similare străine și cererile de comisie rogatorie transmise din oficiu, de solicitare a asistenței juridice internaționale în cadrul propriilor cauze penale. Mecanismul existent nu oferă informații detaliate cu privire la tipul persoanei juridice - subiectul cererii, structura de proprietate a acesteia, jurisdicția de reședință a fondatorilor/asociaților/acționarilor, cât și a beneficiarului efectiv etc.).

1. INTRODUCERE

1.1. Context și obiective

Structurile juridice sunt utilizate pentru a desfășura o gamă largă de activități comerciale legitime și joacă un rol esențial în economia mondială. Întreprinderile prosperă într-un mediu de afaceri care favorizează dezvoltarea și creșterea lor. Prin urmare, este importantă nu doar asistența oferită întreprinderilor și organizațiilor care le reprezintă, dar și crearea unui mediu de reglementare, politic și instituțional favorabil, care să asigure lansarea, extinderea și sustenabilitatea întreprinderilor.

Noul mileniu a adus, nu doar o globalizare accentuată a piețelor lumii, dar și creșterea fără precedent a interdependențelor dintre economiile naționale. Aceste procese au favorizat dezvoltarea economiei mondiale, dar și a infracționalității, inclusiv a celei organizate transnațional și a terorismului. Creșterea neîncetată a volumului activelor obținute în urma activităților infracționale a dus la o situație severă în care liderii lumii interlope și membrii grupărilor implicate în spălare de bani, pot controla și influența, în unele țări ale lumii, sectoare importante din economie, finanțe, politică și administrație. Spălarea banilor proveniți din activități ilegale afectează în mod direct liberul acces la investiții, piața muncii legale, desfacerea, consumul, dar și producția propriu-zisă. Coruperea lentă a pieței financiare și reducerea încrederii publice în sistemul financiar-bancar, contribuie la creșterea riscurilor și a stabilității sistemului, iar într-un final, duc la reducerea ritmului de creștere economică.

Lupta împotriva spălării banilor și finanțării terorismului continuă să reprezinte o provocare pentru instituțiile și autoritățile naționale, cât și organismele internaționale. Evoluția constantă a tehnicilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului, care se bazează pe exploatarea vulnerabilităților sistemelor naționale, necesită o actualizare continuă pentru a permite autorităților și subiecților responsabili să identifice schimbările în modurile de operare, tipologiile noi, modalitățile de utilizare a progreselor tehnologice sau altor evoluții în acest domeniu.

Procesul de evaluare națională a riscurilor are drept scop relevarea amenințărilor și vulnerabilităților existente în sistemul național de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului. Rezultatele procesului de evaluare contribuie la gestionarea și alocarea eficientă a resurselor de către autoritățile responsabile și entitățile raportoare, precum și la determinarea nivelului măsurilor de control aplicate la un produs sau la un sector particular.

Republica Moldova a efectuat **prima sa evaluare** în acest domeniu în **2017**, pentru perioada 2015–2017 fiind ulterior aprobat, prin Hotărârea Guvernului nr. 791/2017, Planul de acțiuni privind reducerea riscurilor în domeniul spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2017–2019.

În calitate de stat membru al Comitetului MONEYVAL, Republica Moldova a fost supusă celei de-a V-a runde de evaluare privind gradul de implementare a celor 40 Recomandări FATF/GAFI, cu adoptarea la 17.07.2019, a Raportului de evaluare în cadrul Sesiunii Plenare a Comitetului MONEYVAL.

În scopul implementării recomandărilor formulate ca urmare a celei de-a V-a runde de evaluare efectuate de Comitetul MONEYVAL al Consiliului Europei, precum și al remedierii deficiențelor atestate în domeniu, în special în partea care vizează actualizarea evaluării naționale a riscurilor, s-a impus elaborarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2020–2025 și a Planului de acțiuni pentru implementarea ei, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 239/2020.

Ulterior, autoritățile naționale ale Republicii Moldova au participat în anul 2020, în cadrul procesului de evaluare națională a riscurilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, fiind aprobat cel de-al doilea Raport de evaluare națională a riscurilor. În anul 2022, autoritățile au realizat exercițiul de actualizare a riscurilor naționale în domeniul spălării banilor și finanțării terorismului, iar din motiv că, anumite măsuri necesare a fi întreprinse de către autoritățile naționale în vederea diminuării riscurilor inerente se regăseau deja în Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2020–2025, s-a considerat oportună includerea activităților respective, ca modificări și completări la Planul de acțiuni aprobat. Corespunzător, a fost modificată Hotărârea Parlamentului nr. 239/2020, implicit fiind modificat și Planul de acțiuni elaborat în baza Strategiei.

În urma evaluării Republicii Moldova în cea de-a V-a rundă de evaluare de către experții Comitetului MONEYVAL, fiind apreciată eficiența implementării Recomandărilor GAFI/FATF, cât și înțelegerea expunerii țării la riscuri de spălarea banilor și finanțarea terorismului, conform procedurilor stabilite, Republica Moldova a raportat periodic cu privire la progresele realizate în remedierea deficiențelor constatate urmare a procesului de evaluare.

Astfel, **raportarea progreselor** realizate în transpunerea comprehensivă a standardelor internaționale în domeniul combaterii spălării banilor și finanțării terorismului și înlăturarea lacunelor constatate în urma evaluării în cadrul celei de-a V-a runde, a avut loc în anii **2022 și 2024**, fiind aprobate două Rapoarte de progres privind gradul de implementare a prevederilor recomandărilor expuse în cadrul Raportului de evaluare din anul 2019.

În urma adoptării celui de-al doilea Raport de progres în mai 2024, Republica Moldova continuă să fie evaluată cu calificativul „Parțial conform” cu privire la 6 Recomandări din cele 40, inclusiv cu privire la:

- Recomandarea 24 „Transparența și beneficiarul efectiv al persoanelor juridice”;
- Recomandarea 25 „Transparența și beneficiarul efectiv al construcțiilor juridice”.

Cel de-al doilea Raport de progres adoptat de Comitetul MONEYVAL al Consiliului Europei și publicat în iunie 2024, a indicat existența deficiențelor în implementarea Recomandării 24 și 25, inclusiv lipsa unei evaluări a riscurilor privind utilizarea abuzivă a persoanelor juridice și construcțiilor juridice similare în scop de spălarea banilor și finanțarea terorismului, care ar permite adoptarea unor măsuri legislative, de supraveghere și de asigurare a conformității, adecvate și suficiente, în vederea gestionării eficiente a riscurilor identificate.

Având în vedere cele expuse, în scopul înlăturării deficiențelor constatate în implementarea Recomandării 24 și 25, al asigurării realizării progreselor în volumul necesar asigurării conformității cu standardele internaționale în materie de transparență a beneficiarului efectiv al persoanelor juridice și a construcțiilor juridice similare, a fost imperativă evaluarea amenințărilor, vulnerabilităților și riscurilor la care sunt expuse unitățile de drept prezente în Republica Moldova. Efectuarea exercițiului dat, va permite elaborarea măsurilor de îmbunătățire a cadrului normativ național, în vederea diminuării vulnerabilităților identificate și al aplicării unor măsuri de gestionare a acestora de către autoritățile publice competente, cât și de către domeniul privat.

1.2. Metodologia aplicată la evaluarea riscurilor, procesul de colectare a datelor și etapele procesului de evaluare

Pentru efectuarea prezentei evaluări a fost utilizată Metodologia Băncii Mondiale, care a fost adaptată la contextul juridic și necesitățile Republicii Moldova, fiind utilizate chestionare elaborate în baza metodologiei în vederea colectării datelor statistice, date din surse deschise, statistici oficiale, constatări din rapoarte tematice și concluzii, având drept scop identificarea amenințărilor de spălarea banilor și finanțarea terorismului, vulnerabilitățile caracteristice tuturor tipurilor de persoane juridice, fiduciilor și construcțiilor juridice similare, care pot fi create și pot activa pe teritoriul Republicii Moldova, cât și eficiența măsurilor de atenuare a riscurilor, în vederea obținerii unui risc rezidual cât mai redus. La fel, au fost utilizate formularele speciale elaborate în baza Metodologiei Băncii Mondiale pentru determinarea și evaluarea riscurilor caracteristice fiecărui tip de entitate juridică.

În vederea consolidării eforturilor autorităților naționale, prin Dispoziția Guvernului nr. 6/2020 cu privire la instituirea Grupului de lucru pentru implementarea recomandărilor Comitetului MONEYVAL, elaborarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2020-2024, evaluarea națională a riscurilor în domeniu, precum și pentru realizarea angajamentelor asumate față de partenerii externi de dezvoltare, s-a instituit Grupul de lucru format din reprezentanți ai autorităților și instituțiilor naționale pentru participare în cadrul procesului de evaluare națională a riscurilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, la ședințele de lucru pentru evaluarea și implementarea recomandărilor Comitetului MONEYVAL, elaborarea proiectului Strategiei menționate, inițierea și desfășurarea procesului național de evaluare a riscurilor în domeniu, precum și pentru realizarea angajamentelor asumate față de partenerii externi de dezvoltare și înaintarea propunerilor privind reducerea riscurilor identificate.

Astfel, în vederea executării măsurilor impuse a fost instituit Grupul de lucru format din reprezentanții următoarelor instituții naționale:

- Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor;
- Procuratura Generală;
- Banca Națională a Moldovei;
- Ministerul Afacerilor Interne;
- Serviciul de Informații și Securitate;
- Agenția Servicii Publice;
- Serviciul Fiscal de Stat.

În calitate de coordonator al procesului de evaluare națională a riscurilor de spălarea banilor și finanțarea terorismului la care sunt expuse persoanele juridice, fiduciile și construcțiile juridice similare prezente în Republica Moldova, a fost desemnată Unitatea de informații financiare a Republicii Moldova, care este Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării (în continuare – SPCSB). Astfel, Grupul de lucru instituit a avut sarcina de a colecta date și informații statistice, a prelucra, analiza și consolida datele și informațiile primite, precum și de a asigura colaborarea cu instituțiile implicate.

Etapale de evaluare a riscurilor este reflectat în tabelul de mai jos.

Etapă	Denumire	Descriere
Pasul 1	Sistematizarea informațiilor statistice	Cadrul normativ de reglementare privind înființarea și funcționarea unităților de drept în Republica Moldova. Determinarea mărimii sectorului persoanelor juridice rezidente și nerezidente prezente în Republica Moldova, inclusiv a fiduciilor și construcțiilor juridice similare, clienți ai băncilor și a persoanelor juridice care au în structura de proprietate o fiducie sau o construcție juridică similară.
Pasul 2	Evaluarea amenințării	Evaluarea amenințărilor în baza informațiilor organelor de drept despre investigarea, învinuirea și condamnarea persoanelor juridice, fiduciilor și construcțiilor juridice similare rezidente și nerezidente, pentru săvârșirea infracțiunilor de spălarea banilor și finanțarea terorismului și a altor categorii de infracțiuni. Analiza cantitativă și calitativă a datelor privind acordurile de proprietate/control a persoanelor juridice, jurisdicțiile de înființare, de origine a beneficiarului efectiv, de deținere a conturilor bancare și financiare, domeniile de activitate a persoanelor juridice și a celor de deținere a activelor, jurisdicțiile de origine și destinație a mijloacelor financiare ilicite, etc. Analiza tipologiilor utilizate la exploatarea lacunelor în legislația națională: Divizarea multi-jurisdicțională; Deținerea proprietății/controlului străin de societăți fictive; Utilizarea societăților comerciale internaționale care beneficiază de scutiri
Pasul 3	Evaluarea riscului entității	Evaluarea riscului după mai mulți indicatori: Expunerea la riscul transfrontalier; Nivelul de atractivitate pentru utilizare de către societăți nerezidente. Evaluarea persoanelor juridice nerezidente care pot activa pe teritoriul țării.
Pasul 4	Evaluarea națională a vulnerabilității	Determinarea scorului de atractivitate pentru societățile nerezidente (ANRI). Evaluarea măsurilor de atenuare luate de jurisdicția națională împotriva utilizării abuzive a structurilor juridice, factorii care limitează exploatarea lacunelor în cadrul normativ național, în dependență de indicatori precum: Eficacitatea schimbului internațional de informații; Existența și calitatea măsurilor de transparență privind beneficiarii efectivi ai persoanelor juridice nerezidente și a construcțiilor juridice similare străine, etc.

2. TIPURI DE PERSOANE JURIDICE CARE POT FI CREATE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

2.1. Persoanele juridice

Conform cadrului normativ național, persoana juridică reprezintă un subiect de drept constituit în conformitate cu legea, care dispune de o organizare de sine stătătoare, patrimoniu propriu și distinct și

poate răspunde pentru obligațiile sale cu acest patrimoniu. În Republica Moldova, persoanele juridice sunt de două tipuri:

- de drept public
 - de drept privat
- } care, în raporturile civile, sunt situate *pe poziții de egalitate*.

2.1.1. Persoanele juridice de drept public

Persoanele juridice de drept public nu au forme de organizare stricte, cu excepția *instituției publice*. Statul și unitățile administrativ-teritoriale participă la raporturile juridice civile pe poziții de egalitate cu celelalte subiecte de drept. Atribuțiile statului și ale unităților administrativ-teritoriale se exercită de organele acestora, în conformitate cu competența deținută. Organele împuternicite să exercite o parte din atribuțiile Guvernului posedă personalitate juridică doar dacă aceasta decurge din prevederile legii sau, în cazurile expres prevăzute de lege, din actele autorităților administrației publice centrale sau locale.

Întreprinderea de stat este persoana juridică care desfășoară, în baza proprietății de stat date în gestiune, activitatea de întreprinzător și poartă răspundere pentru obligațiile asumate, cu tot patrimoniul său. Bunurile depuse în capitalul social al întreprinderii de stat aparține statului cu drept de proprietate. Întreprinderea de stat este fondată de Guvern sau de un alt organ abilitat prin lege. Modul de constituire și funcționare a întreprinderii de stat este reglementat de Codul civil și Legea nr. 246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală.

Întreprinderea municipală este persoana juridică, formată pe baza proprietății unității administrativ – teritoriale, care, prin utilizarea efectivă a acestei proprietăți, desfășoară activitatea de întreprinzător de producere a mărfurilor, de executare a lucrărilor, de prestare a serviciilor pentru satisfacerea cerințelor fondatorului și pentru realizarea intereselor sociale și economice ale colectivului de muncă. Întreprinderea municipală are ca fondator unitatea administrativ teritorială și se constituie, la decizia consiliului local, de către primar. Modul de constituire și funcționare a întreprinderii municipale este reglementat de Codul civil și Legea nr. 246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală.

2.1.2. Persoanele juridice de drept privat

Persoanele juridice de drept privat se pot constitui liber doar în una din formele prevăzute de lege și pot avea:

- scop lucrativ (comercial) și
- scop nelucrativ (necomercial).

Ambele tipuri ale persoanelor juridice de drept privat, atât cele comerciale, cât și cele necomerciale, urmăresc un scop particular al fondatorilor/membrilor sau asociațiilor, care diferă în cazul ambelor. Astfel, la constituirea societăților comerciale se va urmări scopul de obținere și repartizare a beneficiilor, iar la constituirea societăților necomerciale se urmărește scopul de satisfacere a necesităților spirituale, culturale, sociale, etc.

Tabel 1: Descrierea persoanelor juridice de drept privat înregistrate în Registrul de stat al unităților de drept

Tipul persoanelor juridice	Descrierea	Forma juridică de organizare	Cadrul normativ
Persoane juridice cu scop lucrativ (comercial)			
1. Societăți comerciale	organizații comerciale cu capital social constituit din participațiuni ale membrilor (asociațiilor)	Societate cu răspundere limitată	Cod civil nr.1107/2002; Legea nr.220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali;
		Societate pe acțiuni	
		Societate în nume colectiv	
		Societate în comandită	
2.Cooperative	asociații benevole de persoane fizice și juridice, organizate pe principii corporative în scopul favorizării și garantării, prin acțiunile comune ale membrilor săi, a intereselor lor economice și a altor interese legale	Cooperativa de întreprinzător	Legea nr.845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi;
		Cooperativa de producție	Legea nr.135/2007 privind societățile cu răspundere limitată;
		Cooperativa de consum	Legea nr.1134/1997 privind societățile pe acțiuni;
3.Întreprinderi cu capital public	persoane juridice care desfășoară activitate de întreprinzător în baza bunurilor proprietate de stat	Întreprinderea de stat	Legea nr.73/2001 privind cooperativele de întreprinzător;
		Întreprinderea municipală	Legea nr.1007/2002 privind cooperativele de producție; Legea nr.1252/2000 cooperăției de consum; Legea nr.246/2017 cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală.
Persoane juridice cu scop nelucrativ (necomercial)			
1.Asociații	organizații necomerciale constituite benevol de fondatori, în modul prevăzut de lege, pentru satisfacerea unor necesități necomerciale calitatea de membru se consemnează	Asociație obștească	Cod civil nr.1107/2002; Legea nr.220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali; Legea nr.86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale; Legea nr.294/2007 privind partidele politice; Legea sindicatelor nr.1129/2000; Legea patronatelor nr.976/2000; Legea nr.125/2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie; Legea nr.50/2021 cu privire la grupurile de acțiune locală; Legea nr.171/2010 cu privire la asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigații;
		Asociație patronală	
		Sindicat	
		Partid politic	
		Cult religios și părțile lui componente (comunitate religioasă și instituție religioasă)	
		Asociația utilizatorilor de apă pentru irigații	
		Asociație de dezvoltare intercomunitară	
		Comitet sectorial pentru formare profesională	
		Organizație de mediere	
		Grup de acțiune locală	
		Asociație de proprietari din condominiu	
Alte forme de asociații			

			<p>Legea nr.244/2017 cu privire la comitetele sectoriale pentru formare profesională;</p> <p>Legea nr.137/2015 cu privire la mediere;</p> <p>Legea nr.17/2023 cu privire la asociațiile de dezvoltare intercomunitară;</p> <p>Legea nr.187/2022 cu privire la condominiu;</p> <p>Legea asociațiilor de economii și împrumut nr.139/2007.</p>
2.Fundații	organizații necomerciale, fără membri, înființate de una sau mai multe persoane, dotate cu patrimoniu distinct și separat de cel al fondatorilor, destinat atingerii scopurilor necomerciale prevăzute în actul de constituire pot fi constituite și prin testament	Fundație	<p>Cod civil nr.1107/2002;</p> <p>Legea nr.86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale.</p>
3.Instituții private	organizații necomerciale constituite de către o singură persoană pentru realizarea unor scopuri necomerciale, finanțate parțial sau integral de aceasta	Instituție privată	<p>Cod civil nr.1107/2002;</p> <p>Legea nr.86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale.</p>
Alte persoane juridice	Alte persoane juridice înregistrate în Registrul de stat al unităților de drept		

Persoanele juridice de drept privat cu scop lucrativ (comerciale) sunt: societățile comerciale (societatea cu răspundere limitată, societatea pe acțiuni, societatea în nume colectiv, societatea în comandită) și cooperativele (de întreprinzător, de producție, de consum).

Societatea cu răspundere limitată (SRL) este societatea comercială cu personalitate juridică, al cărei capital social este divizat în părți sociale conform actului de constituire și ale cărei obligații sunt garantate cu patrimoniul societății. Modul de constituire și funcționare a societății cu răspundere limitată este reglementat de Codul civil și Legea nr. 135/2007 privind societățile cu răspundere. Caracteristicile de bază ale acesteia sunt:

- poate fi constituită de una sau mai multe persoane fizice sau juridice, fără limite privind numărul maxim de persoane;
- capital social minim este de 1 leu;
- răspunde pentru obligațiile asumate cu patrimoniul propriu;
- asociatul poartă răspundere în limitata părții sociale deținute în capitalul social, dacă actul de constituire nu prevede altfel;
- părțile sociale pot fi înstrăinate în mod liber, cu respectarea dreptului de preemțiune a asociaților și societății;
- procedura simplă și rapidă de înregistrare a societății (timp de 24 ore/regim de urgență în 4 ore, programare online);
- costurile pentru înregistrare sunt reduse (la momentul efectuării evaluării – 1149 MDL).

Societatea pe acțiuni (SA) este societatea comercială al cărei capital social este în întregime divizat în acțiuni și ale cărei obligații sunt garantate cu patrimoniul societății. Modul de constituire și funcționare a societății cu răspundere limitată este reglementat de Codul civil și Legea nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni. Caracteristicile de bază ale acesteia sunt:

- poate fi constituită de cel puțin o persoană fizică sau juridică, fără limite privind numărul maxim de persoane;
- capital social minim de 600 000 MDL;
- răspunde pentru obligațiile asumate cu patrimoniul propriu;
- acționarul nu poartă răspundere pentru obligațiile societății și suportă riscul pierderilor în limita valorii acțiunilor ce îi aparțin;
- valorile mobiliare plasate de societate pot fi achiziționate, răscumpărate, convertite, consolidate și fracționate în condițiile legii;
- conducerea se asigură de către adunarea generală a acționarilor.

Societatea în nume colectiv (SNC) este societatea comercială ai cărei asociați practică, în conformitate cu actul de constituire, activitate de întreprinzător în numele societății și răspund solidar și nelimitat pentru obligațiile acesteia. Modul de constituire și funcționare a societății în nume colectiv este reglementat de Codul civil, iar caracteristicile de bază ale acesteia sunt:

- poate fi constituită de cel puțin 2 și cel mult 20 persoane fizice sau juridice;
- o persoană fizică sau juridică poate fi asociatul doar a unei singure societăți în nume colectiv;
- conducerea se exercită prin acordul tuturor asociaților;
- asociatul poartă răspundere subsidiară solidară cu tot patrimoniul lui pentru obligațiile societății;
- în cazul retragerii asociatului sau al decesului, însoțit de neacceptarea succesorului asociatului, ultimul asociat rămas are să reorganizeze societatea, în societate pe acțiuni, în societate cu răspundere limitată sau în cooperativă;
- în cazul reorganizării societății în altă formă prevăzută de lege, asociații continuă să răspundă solidar și nelimitat pentru obligațiile născute până la reorganizare, timp de termen de 3 ani. Asociatul nu este absolvit de răspundere în cazul înstrăinării dreptului de participațiune la capitalul social.

Societatea în comandită este societatea comercială în care, de rând cu asociații care practică în numele societății activitate de întreprinzător și poartă răspundere solidară nelimitată pentru obligațiile acesteia (comanditați), există unul sau mai mulți asociați finanțatori (comanditari) care nu participă la activitatea de întreprinzător a societății și suportă în limita aportului depus riscul pierderilor ce rezultă din activitatea societății. Modul de constituire și funcționare a societății în comandită este reglementat de Codul civil, iar caracteristicile de bază ale acesteia sunt:

- poate fi constituită din cel puțin un asociat comanditat și cel puțin un asociat comanditar;
- asociații comandați - răspund nelimitat și solidar pentru obligațiile societății;
- sociații comanditari - răspund limitat în limita valorii aporturilor;
- sociații comanditari nu pot fi implicați în administrarea societății;
- drepturile și obligațiile asociaților sunt reglementate prin actul de constituire (contractul de societate);
- asociații comanditari pot fi persoane fizice sau juridice;
- capitalul social este format din aporturile tuturor asociaților;

- participarea la profit și pierderi se stabilește prin contractul de societate;
- transmiterea drepturilor asociaților comanditari necesită acordul celorlalți asociați;
- societatea în comandită se dizolvă dacă nu mai are nici un comanditar sau nici un comanditar și dacă, în decursul a 6 luni, nu s-a reorganizat sau nu a acceptat un alt comanditar sau comanditar;
- în cazul reorganizării societății în altă formă prevăzută legea comandității continuă, să răspundă solidar și nelimitat pentru obligațiile născute până la reorganizare, timp de 3 ani.

Cooperativa de producție este persoană juridică, formată prin voința a cinci sau mai multe persoane fizice, exprimată în statut, în care acestea convin să desfășoare în comun activitatea de producție sau o altă activitate economică bazată preponderent pe munca personală a membrilor ei și pe cooperarea cotelor de participare la capital. Membru al cooperativei poate fi și o persoană care a împlinit vârsta de 16 ani. Modul de constituire, de funcționare și de lichidare a cooperativei de producție se reglementează prin Legea nr. 1007/2002 privind cooperativele de producție.

Cooperativa de întreprinzător este persoană juridică – organizație comercială, formată prin voința a cinci sau mai mulți întreprinzători persoane fizice și/sau juridice, exprimată în contractul de constituire și în statutul ei, în care acestea convin să pună în comun anumite bunuri pentru a desfășura anumite activități economice sau de organizare și în care să contribuie la obținerea de profit de către membrii săi. Modul de constituire, de funcționare și de lichidare a cooperativei de întreprinzător este reglementat de Legea nr.73/2001 privind cooperativele de întreprinzător.

Cooperativa de consum este persoană juridică, formată prin voința a cel puțin șapte persoane fizice, exprimată în statut, în care acestea convin să desfășoare în comun activități economice pentru satisfacerea intereselor și necesității lor de consum. Modul de constituire, de funcționare și de lichidare a cooperativei de consum se reglementează prin Legea cooperatiei de consum nr. 1252/2000.

Persoanele juridice de drept privat cu scop nelucrativ (necomerciale) reprezintă persoanele juridice ale căror scop principal este altul decât obținerea de venit. Potrivit dispozițiilor Codului civil există trei categorii de organizații necomerciale: asociația, fundația și instituția privată. Asociația poate avea forma de asociație obștească, cult religios sau parte componentă a acestuia, partid sau de altă organizație social-politică, de sindicat, de patronat, alte forme în condițiile legii.

Fundația reprezintă o persoană juridică, tip de organizație necomercială fără membri, înființată pe baza actului de constituire de către una sau mai multe persoane fizice sau juridice, dotată cu patrimoniu, distinct și separat de patrimoniul fondatorilor, care este destinat atingerii scopurilor necomerciale prevăzute în actul de constituire.

Instituția privată este o organizație necomercială este organizația necomercială constituită de către o singură persoană pentru realizarea unor scopuri necomerciale, finanțată parțial sau integral de aceasta.

Asociația obștească este organizație necomercială constituită benevol de fondatori în vederea realizării scopurilor necomerciale pentru care a fost constituită.

Partidul politic reprezintă o asociație benevolă, cu statut de persoană juridică, ale cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, care, prin activități comune și în baza principiului liberei participări, contribuie la conceperea, exprimarea și realizarea voinței lor politice.

Sindicatul se constituie și funcționează în conformitate cu prevederile Legii sindicatelor nr.1129/2000 și reprezintă asociații din care fac parte, pe principii benevole, persoane fizice unite după interese comune, inclusiv ce țin de activitatea lor, și constituite în scopul apărării drepturilor și intereselor

profesionale, economice, de muncă și sociale colective și individuale ale membrilor lor.

Patronatul reprezintă o organizație necomercială, neguvernamentală, independentă și apolitică, constituită în baza Legii patronatelor nr. 976/2000 și a liberei asocieri și egalității în drepturi a patronilor din diverse domenii de activitate. Patronul este persoana juridică sau persoana fizică, înregistrată în modul stabilit, care administrează și utilizează capital, indiferent de forma acestuia, și folosește munca salariată în scopul obținerii de profit în condiții de concurență. Scopul constituirii patronatului este cel al asistării membrilor acestora în capacitatea lor de patroni prin acordarea de servicii și consultații, protecția drepturilor și reprezentarea intereselor membrilor lor în relațiile cu autoritățile publice, cu sindicatele, precum și cu oricare alte organizații neguvernamentale pe plan național și internațional, în conformitate cu prevederile statutelor proprii și ale prezentei legi. Patronatele se constituie în următoarele forme juridice de organizare: asociație patronală, federație patronală, confederație patronală.

Cultul religios reprezintă o structură religioasă, cu statut de persoană juridică, care își desfășoară activitatea pe teritoriul Republicii Moldova conform normelor doctrinare, canonice, morale, disciplinare și tradițiilor istorice și de cult proprii, care nu contravin legislației în vigoare, fiind constituită de către persoane supuse jurisdicției Republicii Moldova, care își manifestă în comun convingerile religioase, respectând tradițiile, riturile și ceremonialul stabilit. Modul de constituire și organizare a activității cultelor religioase și a părților lor componente este stabilit de Legea nr. 125/2007 privind libertatea de conștiință, de gândire și de religie.

2.1.3. Condiții de înregistrare a persoanelor juridice în Republica Moldova

Înregistrarea de stat a tuturor unităților de drept, indiferent de tipul și forma de organizare juridică, se realizează în condițiile Legii nr. 220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali și în acte normative speciale.

Pentru fiecare persoană juridică, sucursală înregistrată și întreprinzător individual, Agenția Servicii Publice ține dosare de evidență, în care sunt stocate toate documentele depuse în legătură cu înregistrarea și documentele depuse în legătură cu înregistrarea și transcrierile înregistrărilor efectuate în Registrul de stat al unităților de drept.

Dosarul de evidență al persoanei juridice conține cel puțin:

- cererea de înregistrare;
- hotărârea de constituire a persoanei juridice;
- actele de constituire ale persoanei juridice, în dependență de forma juridică de organizare;
- avizul prealabil din partea autorității publice competente, după caz;
- pentru persoane juridice străine în calitate de fondatori: extrasul din registrul în care este înregistrată persoana juridică cu investiții străine, tradus și legalizat notarial și actele de constituire ale persoanei juridice străine;
- informația despre beneficiarul efectiv/beneficiarii efectivi, în conformitate cu Legea nr.308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului;
- decizia registratorului în domeniul înregistrării de stat privind înregistrarea de stat a persoanei juridice;
- alte documente, după caz.

În cazul **persoanelor juridice cu investiții străine**, dosarul de evidență a acestora conține, suplimentar actelor menționat e mai sus, extrasul (tradus și autentificat notarial) din Registrul în care este înregistrată persoana juridică străină și actele constitutive ale persoanei juridice străine, (traduse și autentificate notarial).

În Registrul de stat al persoanelor juridice se înscriu **datele despre persoana juridică**, inclusiv:

- denumirea completă și prescurtată în limba română;
- denumirea sucursalei;
- forma juridică de organizare;
- data înregistrării și numărul de identificare de stat;
- sediul (adresa poștală, telefon, fax, adresa electronică), inclusiv al sucursalelor;
- persoană juridică (da, nu);
- țara de origine a fondatorilor;
- modalitatea constituirii (creată sau reorganizată) și datele despre succesiunea de drept;
- genurile de activitate și durata activității, inclusiv a sucursalelor;
- numele, prenumele, numărul de identificare personal (IDNP), domiciliul, numărul de telefon ale fondatorilor (asociațiilor) și administratorului – persoane fizice, numărul de identificare de stat, data înregistrării și sediul (adresa poștală, telefon, fax, adresa electronică) ale fondatorilor (asociațiilor) - persoane juridice;
- termenul pentru care este desemnat administratorul;
- numele și prenumele persoanei care exercită funcții de administrare a sucursalei, împuternicirile acesteia;
- numele, prenumele, data nașterii, numărul de identificare de stat, domiciliul beneficiarului efectiv/beneficiarilor efectivi, țara de reședință, cetățenia, detalii privind interesele generatoare de beneficii deținute, astfel cum este prevăzut în Legea nr.308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului;
- tipul de proprietate și sursa de finanțare;
- mărimea capitalului social și a cotelor de participare ale fondatorilor (asociațiilor).

Potrivit prevederilor legale, Registrul de Stat nu conține datele privind acționarii societăților pe acțiuni, membrii cooperativelor și membrii asociațiilor. Legea nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni prevede la art. 12 că, valorile mobiliare ale societății sunt înscrise în mod obligatoriu în Registrul Emitenților de Valori Mobiliare, ținut de Comisia Națională a Pieței Financiare, și sunt înscrise în conturile deschise, după caz, la Depozitarul Central Unic de Valori Mobiliare, în condițiile Legii nr. 234/2016 privind depozitarul central unic de valori mobiliare și în conformitate cu regulile acestuia, sau la registrar, în condițiile Legii nr. 171/2012 privind piața de capital. Potrivit prevederilor legale, asociațiile și cooperativele sunt obligate să țină evidența membrilor lor.

Conform prevederilor Codului civil, **persoanele juridice străine sunt asimilate**, în condițiile legii, cu persoanele juridice din Republica Moldova. Aceeași regulă se aplică și înființării de sucursale ale persoanelor juridice străine. Potrivit art. 18 alin. (1) din Legea nr. 81/2004 privind investițiile în activitatea de întreprinzător, procedura de înregistrare, activitate și dizolvare a întreprinderii cu investiții străine este similară cu procedura de înregistrare, activitate și dizolvare a întreprinderii autohtone. și se realizează în conformitate cu legislația în vigoare a Republicii Moldova.

2.1.4. Fiduciile

În scopul modernizării dreptului privat al Republicii Moldova și, în special, pentru a răspunde la necesitățile practice apărute în circuitul civil și comercial tot mai complex, dar și a asigura implementarea unor noutăți introduse prin alte modificări și completări operate la Codul civil, s-a decis introducerea instituției **fiduciei** în Codul civil prin completarea Cărții 3 cu Titlul IV, Codul civil modernizat intrând în vigoare din 1 martie 2019.

Codul Civil definește **fiducia** ca fiind un raport juridic în care o parte (fiduciarul) care este obligată să devină titularul unei mase patrimoniale (masa patrimonială fiduciară), să o administreze și să dispună de ea, în conformitate cu condițiile care guvernează raportul (condițiile fiduciei), în beneficiul unui beneficiar sau pentru a promova un scop de utilitate publică. Caracteristicile de bază ale fiduciei sunt reprezentate schematic în tabelul de mai jos.

Elementele principale ale fiduciei	Constituirea fiduciei	- Prin contract - Prin testament - Prin lege
	Părțile fiduciei	- Constituitor - Fiduciar - Beneficiar
	Condiții de formă	- Contract încheiat în formă autentică - Înregistrare în Registrul garanțiilor reale mobiliare
	Patrimoniul fiduciar	- Masă patrimonială distinctă - Autonomie față de alte patrimonii - Afectat unui scop determinat
	Obligațiile fiduciarului	- Administrarea patrimoniului - Păstrarea confidențialității - Acționarea în interesul beneficiarului - Evidența contabilă separată - Raportare periodică
	Încetarea fiduciei	- La expirarea termenului - Prin realizarea scopului - Prin revocare - Prin renunțare - Prin alte cazuri prevăzute de lege
	Caracteristici esențiale	- Separația patrimoniilor - Caracterul temporar - Administrare în interes străin - Confidențialitate
	Limitări	- Durata maximă 30 ani - Scop determinat și licit - Drepturi și obligații transferabile

Persoanele fizice/juridice care desfășoară activitate fiduciară, în temeiul art. 4 alin. (1) lit. n) al Legii nr. 308/2017, sunt entități raportoare și dispun de toate drepturile, cât și le revin totalitatea obligațiilor care derivă din această calitate.

În vederea redresării anumitor deficiențe privind domeniul fiduciilor în Republica Moldova, autoritățile naționale vor asigura funcționalitatea Registrului de stat al fiduciilor și construcțiilor juridice similare, având în vedere elaborarea și examinarea la 7 octombrie 2024, în ședința secretarilor generali,

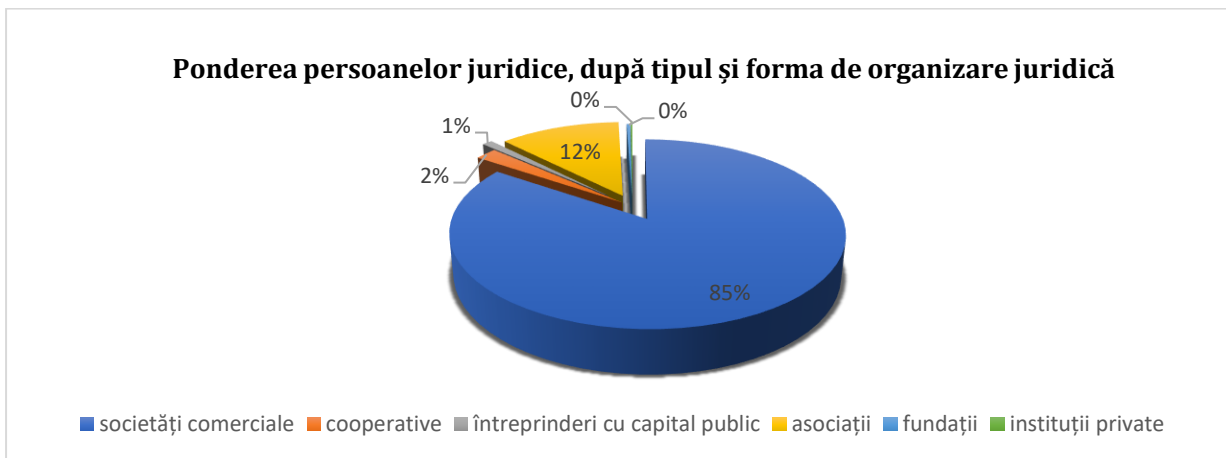
a proiectului Hotărârii Guvernului nr. 883-MF-2024 cu privire la aprobarea Conceptului sistemului informațional „Registrul fiduciilor” și a Regulamentului Registrului fiduciilor.

Registrul de stat al fiduciilor și construcțiilor juridice similare, va fi gestionat și actualizat de Serviciul Fiscal de Stat, și va asigura evidența tuturor fiduciilor care au fost constituite/înființate conform prevederilor legale ale Republicii Moldova, în temeiul contractelor de fiducie, declarațiilor de fiducie, fiduciilor constituite prin testament, fiduciilor constituite prin act administrativ și fiduciilor constituite prin hotărâre judecătorească. Totodată, a fost stabilită forma și informația care se va conține în Registru, precum și modul de înregistrare, modificare și radiere a fiduciilor din Registru, cât și forma cererii. Un aspect important este că, la înregistrarea fiduciilor, urmează a fi indicate informațiile privind beneficiarul efectiv al fiduciilor conform art. 5² alin.(2) pct. 3) din Legea nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, inclusiv datele de identificare a fiduciarului, a constitutorului, a asistentului fiduciei și a beneficiarului fiduciei.

3. MATERIALITATEA SECTORULUI PERSOANELOR JURIDICE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

3.1. Date statistice privind persoanele juridice cu scop lucrativ

Conform datelor Registrului de stat al unităților de drept la data de 31 decembrie 2023, în Republica Moldova, erau înregistrate **134 587** persoane juridice care se supun înregistrării de stat în Registrul de stat al unităților de drept. Categoriile de persoane juridice înregistrate sunt reprezentate în tabelul de mai jos:

Din numărul total al persoanelor juridice înregistrate în Registrul de stat a unităților de drept, marea majoritate o constituie societățile comerciale, fiind în număr total de 113 624 entități juridice, ceea ce constituie 84.4 %. Persoanele juridice cu scop nelucrativ reprezintă 12.4% din numărul total al entităților juridice înregistrate.

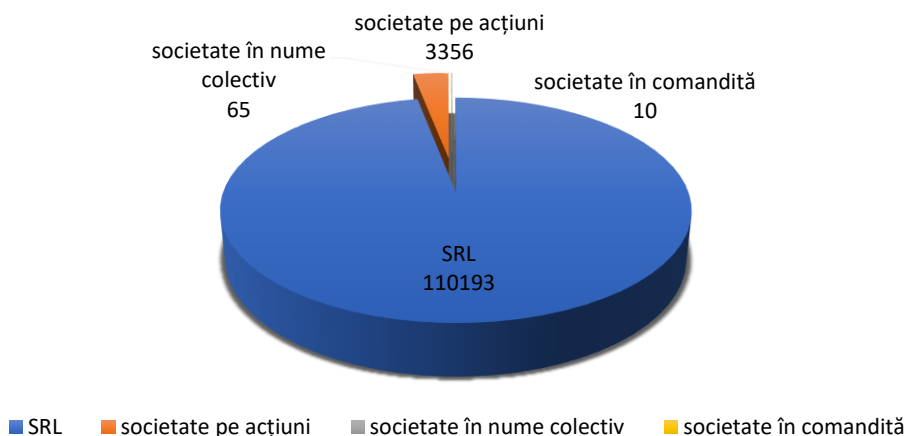
Datele furnizate de Agenția Servicii Publice, care constituie organul înregistrării de stat, țin evidența unităților de drept suspendate înregistrării de stat și efectuează înscrierile în Registrul de stat a unităților de drept, în cadrul perioadei supuse analizei a anilor 2020-2023, au demonstrat o creștere constantă a numărului de societăți comerciale noi înregistrate, cu o medie de 1 600 entități juridice pe an. Un alt tip al persoanelor juridice care înregistrează o dinamică pozitivă a înregistrării, respectiv a constituirii, sunt asociațiile. În perioada evaluată, numărul asociațiilor au înregistrat o creștere de la 13

837 unități în anul 2020, la un număr de 15 992 unități în anul 2023. Valoarea medie de înregistrare a asociațiilor noi în cadrul Registrului de stat al unităților de drept, constituie 750 entități pe an.

O dinamică negativă, adică descrescătoare este caracteristică pentru cooperative, care în anul 2023 erau în număr de 2 880 entități, față de anul 2020, când erau în număr total de 3 870 entități, înregistrând o descresștere medie de 247 entități pe an.

Din numărul total de 113 624 societăți comerciale înregistrate în Registrul de stat al unităților de drept la data de 31.12.2023, majoritatea acestora reprezintă societăți cu răspundere limitată (SRL), având un număr total de 110 193 unități, ceea ce constituie 81,8 % din numărul total al societăților comerciale. Astfel, se observă o dinamică constantă de creștere a numărului de societăți cu răspundere limitată noi, care sunt înregistrate în fiecare an, și anume, în număr de 857 entități pe an. A doua cea mai numeroasă categorie de societate comercială este societatea pe acțiuni (SA), fiind în număr de 3 356 unități din numărul total al societăților comerciale, ceea ce constituie 2,95 % din numărul total. Reprezentarea grafică a ponderii tuturor categoriilor de societăți comerciale din numărul total înregistrat în Registrul de stat al unităților de drept la 31 decembrie 2023, este reprezentată în tabelul de mai jos.

Ponderea persoanelor juridice cu scop lucrativ, după forma de organizare

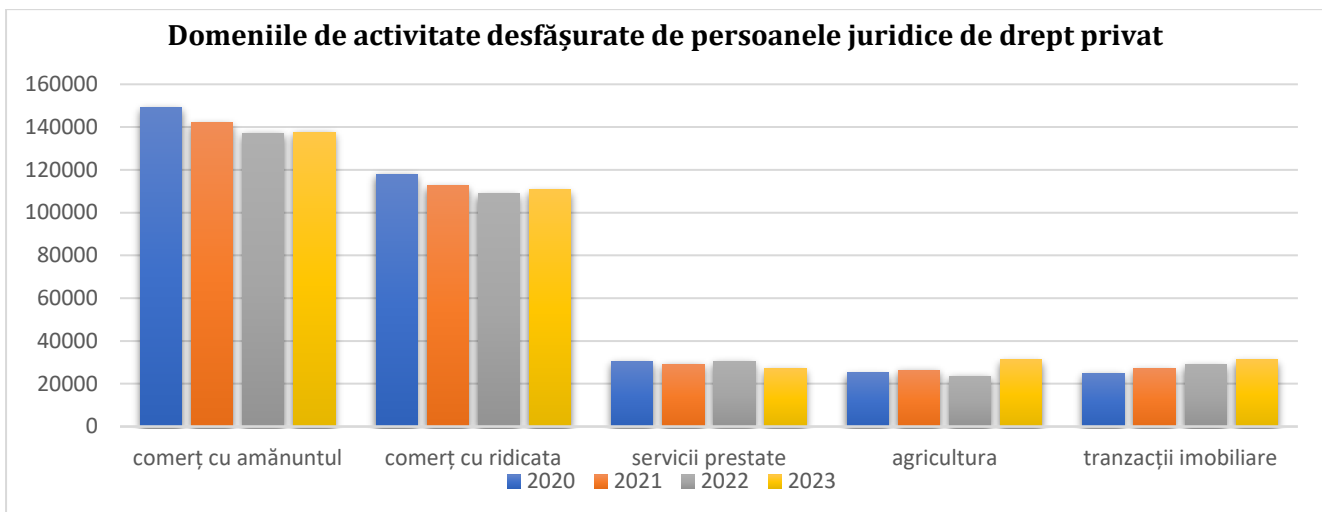
În tabelul de mai jos este reprezentat numărul persoanelor juridice înregistrate în Registrul de stat al unităților de drept, în fiecare an al perioadei supuse evaluării, pentru anii 2020-2023, după cum urmează:

Denumirea	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023
1. Societăți comerciale	106059	107228	109976	113624
1.1. Societate cu răspundere limitată	101832	103389	106331	110193
1.2. Societate pe acțiuni	4128	3757	3567	3356

1.3. Societate în nume colectiv	85	70	67	65
1.4. Societate în comandită	14	12	11	10
2. Cooperative	3870	3276	3176	2880
2.1. Cooperativa de producție	1988	1456	1385	1380
2.2. Cooperativa de consum	1545	1519	1504	1289
2.3. Cooperativa de întreprinzător	294	276	262	250
3. Întreprinderi cu capital public	1549	1362	1365	1353
3.1. Întreprinderea de stat	756	573	570	558
3.2. Întreprinderea municipală	793	789	795	795
4. Asociații	13837	14427	15017	15992
inclusiv asociații obștești	9871	10277	10646	10940
5. Fundații	445	463	482	498
6. Instituții private	192	202	213	240

Pentru indicarea domeniului de activitate în actul de constituire al persoanei juridice cu scop lucrativ, se utilizează Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei (CAEM) și Legea nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător. Totodată, în temeiul art. 176 alin. (2) din Codul civil, persoana juridică cu scop lucrativ poate desfășura orice activitate neinterzisă de lege, chiar dacă nu este prevăzută în actul de constituire. Genurile de activitate indicate la momentul înregistrării în actele de constituire poartă un caracter declarativ.

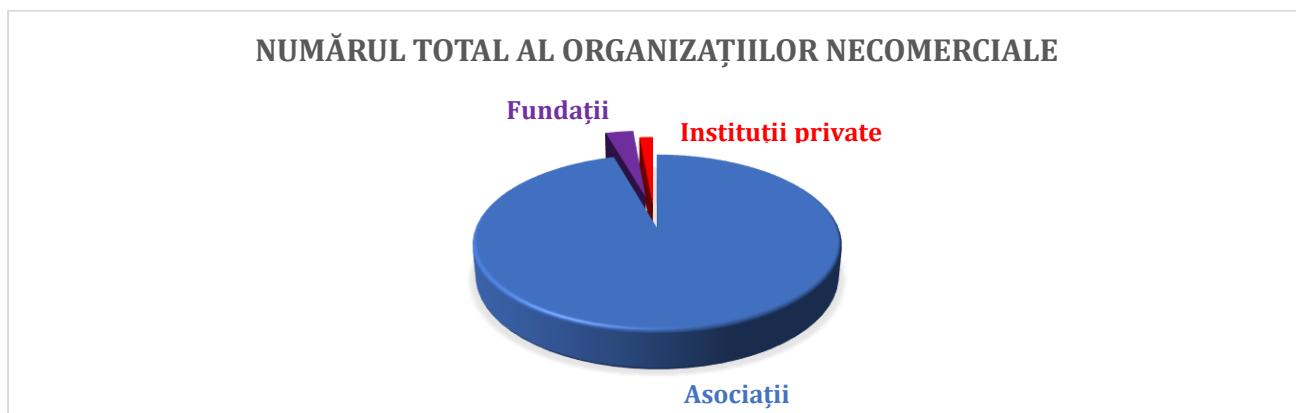
Spre deosebire de persoanele juridice cu scop lucrativ, cele cu scop nelucrativ pot desfășura doar activitatea prevăzută de lege și de actul de constituire. În consecință, persoanele juridice cu scop lucrativ includ la discreția fondatorilor activități care trebuie să nu contravină cadrului normativ al Republicii Moldova, în ansamblu. În următorul tabel sunt reprezentate cele mai răspândite genuri de activitate declarate ca fiind desfășurate de persoanele juridice:

Deși a înregistrat o ușoară descreștere pe parcursul perioade analizate, din 2020 și până în 2023, comerțul cu amănuntul și cel cu ridicata, rămâne a fi genul de activitate principal desfășurat de persoanele juridice cu scop lucrativ, fiind urmat de prestarea serviciilor și agricultura.

3.2. Date statistice privind persoanele juridice cu scop nelucrativ

Potrivit situației la data de 31 decembrie 2024, în Registrul de Stat al unităților de drept, erau înregistrate în total 16 730 de organizații necomerciale, ponderea fiecărui tip, fiind reprezentată în tabel de mai jos:

Din analiza tabelului se constată că, din numărul total al organizațiilor necomerciale, cele mai multe sunt asociațiile în număr total de 15 992, ceea ce constituie 95,5 %. Pentru perioada evaluată, s-a constatat o creștere medie a numărului de asociații, de 490 asociații pe an.

Persoanele juridice nerezidente, în vederea desfășurării activității pe teritoriul Republicii Moldova urmează să respecte rigorile privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice, aplicabile persoanelor juridice rezidente. Astfel, pe lângă opțiunea de a fonda/constitui o persoană juridică în una din formele și tipul prevăzut de lege, dispun de opțiunea de a înființa și supune înregistrării în Republica Moldova, propria sucursală. Astfel, având în vedere perioada supusă evaluării, numărul sucursalelor sau agențiilor unei societăți-mamă nerezidente, este reprezentată schematic în tabelul de mai jos.

Anul	Nr. sucursalelor persoanelor juridice străine cu scop lucrativ	Nr. sucursalelor persoanelor juridice străine cu scop nelucrativ	TOTAL
2020	524	122	646
2021	517	107	624
2022	528	156	684
2023	541	196	737

Notă: 1. Datele includ numărul sucursalelor persoanelor juridice străine cu scop lucrativ și nelucrativ înregistrate în RSUD, la situația din data de 31 decembrie a anului de raportare. 2. Numărul sucursalelor persoanelor juridice străine cu scop nelucrativ poartă caracter estimativ.

3.3. Date statistice privind persoanele juridice inactive

În temeiul Legii nr. 220/2007, persoanele juridice inactive sunt radiate din oficiu din Registrul de stat al unităților de drept, de către Agenția Servicii Publice conform unei proceduri prestabilite. Serviciul Fiscal de Stat prezintă trimestrial informația despre persoanele juridice inactive pentru a decide asupra radierii acestora din Registrul de stat. Pe perioada supusă evaluării a anilor 2020-2032, Serviciul Fiscal de Stat a asigurat raportarea persoanelor juridice inactive, după cum urmează:

2020	2021	2022	2023
2 539	3 551	685	8 488

În urma parcurgerii tuturor etapelor procedurii de radiere a persoanelor juridice inactive din Registrul de stat al unităților de drept, de la adoptarea deciziei de inițiere a procedurii de radiere și până la radierea propriu-zisă, pe parcursul anilor 2020-2023, Agenția Servicii Publice a exclus pentru motive de inactivitate, următorul număr de persoane juridice:

2020	2021	2022	2023
9 342	3 885	2 479	3 071

Diferența dintre numărul persoanelor juridice inactive raportate de Serviciul Fiscal de Stat și numărul celor care au fost radiate pentru motive de inactivitate, se datorează procedurii de stabilite de lege, care presupune mai multe etape, inclusiv acordarea termenului de 2 luni din momentul publicării avizului de inițiere a procedurii de radiere din Registrul de stat a persoanei juridice inactive, pentru înaintarea creanțelor de către creditorii sau alte persoane interesate.

3.4. Datele sectorului bancar privind clienții corporativi

3.4.1 Structura clienților corporativi în sectorul bancar

Analiza cantitativă a portofoliului de clienți persoane juridice din sectorul bancar al Republicii Moldova relevă o **prezență dominantă a entităților juridice rezidente**. Din numărul total de clienți persoane juridice înregistrați în perioada de referință a anilor 2020-2023, **99,7 %** sunt **clienți rezidenți**. Doar **0,3%** din numărul total de clienți reprezintă **entități juridice nerezidente**.

3.4.2. Beneficiarii efectivi ai clienților corporativi și legăturile cu jurisdicțiile cu risc ridicat

Un aspect semnificativ în evaluarea riscurilor îl constituie prezența beneficiarilor efectivi nerezidenți. În perioada evaluată, s-a constatat că, din numărul total al clienților corporativi ai băncilor, 1, 97% dețin beneficiari efectivi nerezidenți și o tendință ușor ascendentă. Din numărul total de clienți corporativi nerezidenți, 17% provin din jurisdicții clasificate cu risc ridicat, deținând o pondere de doar 0, 05 % din numărul total al clienților băncilor comerciale.

3.4.3. Analiza tranzacțiilor în numerar realizate de clienții corporativi nerezidenți

Pe parcursul perioadei analizate, a anilor 2020-2023, s-a stabilit că, volumul total al depunerilor în numerar efectuate de persoanele juridice nerezidente, a înregistrat o tendință de creștere de la începutul perioadei. Structura acestor depuneri pe tipuri de entități juridice relevă următoarea distribuție:

- Alte organizații – 50%;
- Societăți cu răspundere limitată (SRL) – 19, 9%;
- Organizații necomerciale (ONC) și ambasade – 17, 4%;
- Sucursale ale persoanelor juridice nerezidente – 7, 2%;
- Alte forme juridice (SA, reprezentanțe, întreprinderi de stat, etc.) – 5, 5%.

Pentru aceeași perioadă a anilor 2020-2023, 52, 4 % din **retragerile în numerar** au fost efectuate de organizații necomerciale precum Crucea Roșie, Corpul Păcii, organizații de caritate, sau reprezentații ai corpului diplomatic al altor țări – Ambasada Ucrainei, etc. Reieșind din contextul regional și invazia Ucrainei de către Federația Rusă, care a început în februarie 2022, acest fenomen de creștere a retragerilor de numerar se datorează fluxului mare de refugiați din Ucraina care au intrat în Republica Moldova și ajutoarele acordate acestora. Restul cotei de 47, 6% din mărimea totală a retragerilor de numerar este distribuită între diferite tipuri de entități juridice rezidente și nerezidente, după cum urmează:

- Societăți cu răspundere limitată (SRL) - 22, 8%;
- Alte întreprinderi - 19 %;
- Reprezentanțe și sucursale ale entităților juridice nerezidente – 7, 2%;
- Alte forme juridice – 0, 6%.

3.4.4. Fiduciile și construcțiile juridice similare

În această privință, evaluarea a identificat o prezență limitată a fiduciilor și construcțiilor juridice similare în sectorul bancar, cu doar 8 clienți în calitate de fiduciar, cu o medie anuală de 2 clienți. La fel, în perioada anilor 2020-2023, au fost identificați de către sectorul bancar, 47 de clienți cu *trust-uri* nerezidente în structura de proprietate a clienților corporativi, media anuală constituind **12 trust-uri nerezidente**. S-a remarcat faptul că, în perioada analizată **nu au fost înregistrate operațiuni în numerar efectuate de fiducii sau construcții juridice similare nerezidente**.

3.4.5. Concluzii

Analiza datelor privind activitatea clienților corporativi în sectorul bancar indică o **expunere relativ limitată** a sectorului bancar la riscurile asociate **clienților nerezidenți și jurisdicțiilor cu risc ridicat**. Ponderea redusă a clienților corporativi nerezidenți de 0, 3% și a celor din jurisdicții cu risc ridicat 0, 05%, indică un **nivel scăzut de risc** la nivel sistemic. La fel, în contextul atenuării riscurilor asociate circulației numerarului, Legea nr. 34/2024 cu privire la decontările în numerar, care va intra în vigoare la 1 ianuarie 2025, instituie un cadru de reglementare distinct privind utilizarea numerarului de

către persoanele juridice, indiferent de tipul de proprietate sau forma juridică de organizare, cu excepția autorităților și instituțiilor publice, de către reprezentanțele permanente și sucursalelor persoanelor juridice nerezidente, organizațiile necomerciale, cât și alți subiecți de drept, astfel că, efectuarea încasărilor și achitărilor în numerar va fi limitată sub aspectul temeiului achitării și al mărimii plății.

4. ANALIZA EXPUNERII ENTITĂȚILOR JURIDICE LA AMENINȚĂRI PRIVIND SPĂLAREA BANILOR

La stabilirea nivelului de amenințare a persoanelor juridice, fiduciilor și construcțiilor juridice similare, de a fi abuzate în scop de spălarea banilor a fost determinată în cadrul prezentei evaluări luând în considerație datele statistice deținute de autoritățile și instituțiile publice competente în domeniul prevenirii și combaterii criminalității, implicit a spălării banilor, cât și percepția exprimată de reprezentanții organelor de drept cu privire la nivelul de amenințare existent.

4.1. Nivelul de amenințare conform datelor statistice

4.1.1. Raportarea tranzacțiilor și activităților suspecte

Pe parcursul perioadei analizate a anilor 2020-2023, SPCSB a diseminat către organele de drept competente, un **număr total de 406 de cazuri** privind suspiciuni de comitere a spălării banilor și a infracțiunilor predicat, dintre care:

- 1) 344 diseminări – **în baza raportărilor** privind tranzacțiile și activitățile suspecte (**85%**);
- 2) 62 diseminări – **în lipsa raportărilor** privind tranzacțiile și activitățile suspecte (spontane sau la cererea organelor de drept, instituțiilor sau autorităților competente) (**15%**).

La fel, s-a stabilit că, în perioada analizată din numărul total de 406 de diseminări ale SPCSB, persoanelor juridice, tranzacțiile și activitatea cărora a constituit obiectul investigațiilor financiare și al diseminărilor în adresa organelor de drept competente, în dependență de jurisdicția unde sunt înregistrate și au stabilită rezidența fiscală, au fost divizate în modul următor:

- 1) 248 diseminări – **persoane juridice rezidente (61%)**;
- 2) 158 diseminări – **persoane juridice nerezidente (39%)**.

Persoanele juridice rezidente. Din numărul total de 248 de diseminări privind suspiciuni de spălarea banilor și/sau săvârșirea infracțiunilor predicat, divizarea după forma de organizare juridică a persoanelor juridice rezidente, este următoarea:

- 1) 216 diseminări – **Societăți cu Răspundere Limitată (87%)**;
- 2) 32 diseminări – **Societăți pe Acțiuni (23%)**.

La fel, s-a stabilit că, din numărul total de diseminări privind tranzacțiile și activitățile suspecte realizate de persoanele juridice rezidente, 182 de diseminări (**73%**), s-au referit la suspiciuni privind săvârșirea unei **infracțiuni predicat cu risc înalt** de spălare a banilor, calificate astfel de Raportul Național de Evaluare a Riscurilor în domeniul combaterii spălării banilor¹ și anume: **evaziunea fiscală,**

¹ https://spscb.gov.md/storage/posts/RAPORT_NRA.pdf

infrafracțiunile de corupție, traficul de droguri, crimele informatice și contrabanda. Dintre suspiciunile privind săvârșirea unei **infrafracțiuni predicat cu risc înalt** de spălare a banilor, divizarea persoanelor juridice rezidente după forma de organizare juridică a acestora, este următoarea:

- 1) **Societăți cu Răspundere Limitată (SRL)** – 164 diseminări (**87%**);
- 2) **Societăți pe Acțiuni (SA)** – 18 diseminări (**23%**).

La fel, s-a stabilit că, din numărul total al diseminărilor privind activitatea și tranzacțiile suspecte realizate de persoanele juridice rezidente, au fost identificate mai multe suspiciuni specifice cu privire la modul de abuz al acestora, după cum urmează:

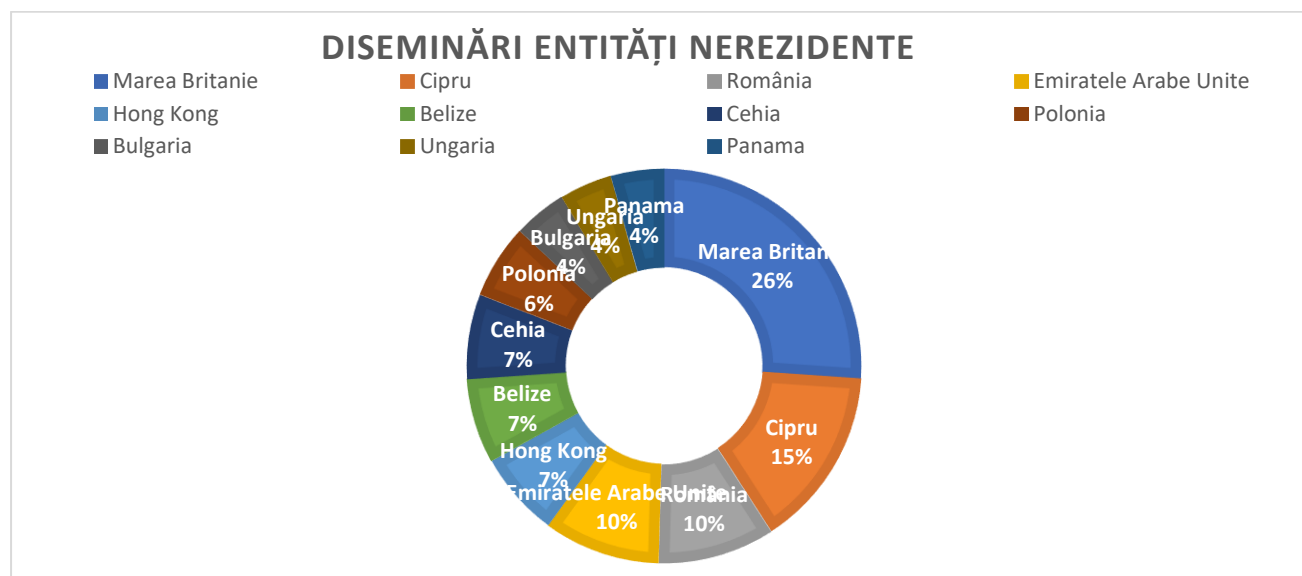
- 1) **persoane fizice interpuse** – 52 diseminări (**21%**);
- 2) **persoane juridice de tip „paravan”²** – 32 diseminări (**13%**);
- 3) **persoanelor juridice de tip „fantomă”³** – 4 diseminări (**1,7%**).

Astfel, din numărul total de diseminări care au stabilit suspiciuni specifice de abuz a persoanelor juridice rezidente, în **97 %** din cazuri, forma de organizare juridică a acestora a fost de **societate cu răspundere limitată (SRL)**.

Persoanele juridice nerezidente. În sensul realizării exercițiului de evaluare a amenințării, la categoria de persoane juridice nerezidente, adică create și înregistrate într-un alt stat, au fost atribuite și cele înregistrate în Republica Moldova ca sucursală a unei persoane juridice nerezidente.

În toate cazurile, care au vizat diseminări privind persoane juridice nerezidente, **forma de organizare juridică** a acestora a fost **similară** societății cu răspundere limitată (**SRL**), tipul exact al acesteia variind în fiecare caz individual, în dependență de țara de constituire și înregistrare (de exemplu, LTD, LP, LLP, OOO, ZOO, FZE, SRO, KFT etc.).

Astfel, din numărul total de 158 de diseminări cu privire la persoane juridice nerezidente, s-a constatat că, **divizarea acestora după țara de înregistrare și rezidență fiscală,** este următoarea:

² companie complet funcțională, cu prezență fizică, care servește la deghizarea și ascunderea activității financiare ilicite.

³ companie fără operațiuni comerciale sau active semnificative, constituite în jurisdicții cu reglementări stricte de protecție a confidențialității, în scopul ascunderii identității beneficiarului efectiv al acesteia.

În continuare, s-a stabilit că, persoanele juridice nerezidente, în privința cărora de-a lungul perioadei supusă analizei amenințărilor de spălarea banilor, SPCSB a efectuat **4 diseminări**, sunt înregistrate și au rezidența fiscală în: Ucraina, Turcia, Austria, Singapore.

La fel, SPCSB a efectuat doar **1 sau 2 diseminări** în privința persoanelor juridice nerezidente înregistrate în următoarele jurisdicții: Italia, Germania, Spania, Olanda, Slovacia, Malta, Ungaria, Bulgaria, Ucraina, Kazahstan, Federația Rusă, Insulele Virgine Britanice, Statele Unite ale Americii, Etiopia, Insulele Solomon, Australia, China, Gibraltar.

Astfel, din numărul total de 158 de diseminări ale SPCSB, în **38% din cazuri**, persoanele juridice nerezidente au avut legătură cu **jurisdicții cu risc sporit**.

Se reține că, fiduciile sau construcțiile juridice similare nu au făcut obiectul suspiciunilor din partea entităților raportoare, la fel cum nu au constituit subiect al investigațiilor financiare realizate de SPCSB și al diseminărilor în consecință, nici în calitate de parte componentă în cadrul structurii de proprietate a persoanelor juridice investigate.

4.1.2. Investigații penale

A fost colectată și analizată informația statistică cu privire la numărul de investigații penale ce vizează activitatea persoanelor juridice, fiduciilor și construcțiilor juridice similare pe parcursul anilor 2020-2023, desfășurate de către organele de drept competente din Republica Moldova, și anume, organul de urmărire penală (Inspectoratul General al Poliției cu subdiviziunile sale specializate și cele teritoriale, Centrul Național Anticorupție, Serviciul Vamal, Serviciul Fiscal de Stat), cât și sistemul procuraturii cu competențe în exercitarea urmăririi penale (Procuratura Generală, Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Procuratura Anticorupție și procuraturile teritoriale).

Astfel, s-a stabilit că, pe parcursul anilor 2020-2023, au fost efectuate **716 investigații penale**, care au avut ca obiect faptele comise de către persoane juridice, calificate în baza elementelor diferitor tipuri de infracțiuni prevăzute de Codul penal al Republicii Moldova, implicit, atât infracțiuni de spălarea banilor, cât și alte tipuri de infracțiuni (evaziune fiscală, insolvabilitate intenționată, escrocherie, contrabandă, etc.).

Persoanele juridice care în perioada 2020-2023, au fost subiecți ai investigațiilor penale privind săvârșirea infracțiunilor de spălarea banilor și altor infracțiuni predicat, se disting după **forma de organizare juridică**, în modul următor:

- 1) **societăți cu răspundere limitată – 97%** din investigații penale;
- 2) **altele – 3%** din investigații penale.

Alte persoane juridice sau fizice, asimilate persoanelor juridice cu drept de desfășurare a activității economice, care constituie 3% din numărul total al investigațiilor penale, sunt divizate după forma de organizare juridică, în modul următor:

- 1) societăți pe acțiuni – 6 investigații penale;
- 2) întreprindere individuală – 5 investigații penale;
- 3) întreprindere mixtă/întreprindere cu capital străin – 5 investigații penale;
- 4) întreprindere de stat – 4 investigații penale;
- 5) asociație obștească – 2 investigații penale;

6) gospodărie țărănească – 1 investigație penală.

Din numărul total al investigațiilor penale, 96 de investigații penale au avut ca obiect bănuieli rezonabile de săvârșirea de către persoane juridice, a **infracțiunii de spălarea banilor, prevăzută de art. 243 Cod Penal al Republicii Moldova**, ceea ce **constituie o pondere de 13 %** din numărul total al investigațiilor. Astfel, fiecare a 8-a investigație penală desfășurată în privința unei persoane juridice, se referă la bănuieli rezonabile de spălare a banilor de către entitatea juridică sau prin intermediul entității juridice.

Doar **9%** din numărul total al investigațiilor penale cu privire la bănuieli rezonabile de săvârșire a spălării banilor, **reprezintă cazuri complexe**, cu implicarea unui **număr semnificativ de entități juridice nerezidente** (de la 6 la 47 entități juridice, în total 138 de entități juridice nerezidente). S-a stabilit că, **din numărul total de 138 entități juridice nerezidente** (Belize, Marea Britanie, Cipru), 23% au în structura de proprietate a acestora, alte entități juridice nerezidente create în jurisdicții terțe (Insulele Seychelles, Panama, Insulele Marshall, Cipru, Dominica, Belize).

La fel, s-a stabilit că, fiduciile sau construcțiile juridice similare nu au constituit subiect al investigațiilor penale desfășurate de organele de drept în perioada 2020-2023. Sistemul de evidență statistică a informațiilor privind cauzele penale permite extragerea datelor cu privire la subiectul infracțiunii, iar în cazul persoanelor juridice, informațiile privind structura de proprietate a acestora și tipul sau forma de organizare juridică/statutul de fiducie sau alt aranjament juridic similar a fondatorilor/asociațiilor persoanei juridice, nu sunt disponibile pentru a fi extrase din sistemul de evidență în mod automatizat.

***Notă:** La investigațiile penale care reprezintă cazuri complexe de spălarea banilor, se referă cauzele penale inițiate începând cu anul 2014, aflate în gestiunea Procuraturii Anticorupție, denumită generic „Frauda bancară” (<https://www.zdg.md/importante/10-ani-de-la-frauda-bancara-detalii-despre-examinarea-dosarului-in-care-sunt-vizat-i-oamenii-cu-cele-mai-importante-functii-in-sistemul-bancar-din-perioada-furtului-miliardului/>), cu privire la fapte infracționale săvârșite în perioada anilor 2012-2014. Având în vedere complexitatea cauzelor penale, urmărirea penală este în desfășurare și se întreprind acțiuni de urmărire penală, nefiind administrate cumulul de probe care ar confirma pe deplin săvârșirea tuturor episoadelor de devalizare a băncilor BC „Banca de Economii” SA, BC „Unibank” SA, BC „Banca Socială” SA, cât și spălare a banilor rezultați din infracțiunile de escrocherie comise.*

4.1.3. Executare silită

Cu referire la nivelul de executare silită în cazuri de spălarea banilor cu implicarea entităților juridice, având în vedere datele furnizate de către autoritățile implicate în exercițiul de evaluare a riscurilor, s-a constatat colectarea unui volum insuficient de informații, care ar permite formularea unor concluzii pertinente, privind punerea în executare a sentințelor în partea confiscării speciale, a confiscării extinse sau a acțiunii civile soluționate prin sentință. Din aceste considerente, din motivul lipsei informațiilor relevante, nu pot fi formulate concluzii referitor la nivelul amenințării persoanelor juridice, din punct de vedere al numărului și valorii totale a acțiunilor de executare silită în cazuri de spălarea banilor.

4.1.4. Bunuri (mijloace financiare) investigate

În ceea ce privește nivelul bunurilor bănuite de organele de drept că, ar face obiectul spălării banilor de către sau prin intermediul entităților juridice, datele statistice acumulate comportă un caracter fragmentar, iar volumul și calitatea datelor statistice prezentate, nu sunt suficiente și nu urmează a fi considerate reprezentative pentru acest criteriu.

În dependență de anul inițierii și nivelul de avansare a investigației penale, organele de drept dețin un volum diferit de date privind valoarea bunurilor investigate, implicit, valoarea exactă a mijloacelor financiare care au făcut obiectul spălării banilor. Deseori, determinarea valorii exacte, constituie unul dintre obiectivele investigației penale, ce urmează a fi realizat pe parcursul urmăririi penale, reieșind din probele utile, pertinente și suficiente dobândite.

S-a stabilit că, în cadrul cauzelor penale desfășurate în privința entităților juridice, valoarea bunurilor infracționale investigate a fost determinată, în 507 cazuri din numărul total de 716 investigații penale derulate în perioada anilor 2020-2023. Astfel, în cazul a 29% din investigațiile penale desfășurate, organul de urmărire penală nu a stabilit exact volumul bunurilor infracționale.

Astfel, în celelalte 71% din investigațiile penale mărimea prejudiciului sau a obiectului spălării banilor a fost determinată.

Din valoarea totală a bunurilor investigate, **68% a fost bănuită de organele de drept că, a constituit obiect al spălării banilor.** Valoarea bunurilor investigate de spălarea banilor, nu cuprinde mărimea prejudiciului cauzat în urma devalizării a 3 bănci din Republica Moldova în perioada 2012-2014, cauza penală complexă denumită generic „Frauda bancară”, menționată în Nota din subsolul paginii.

Urmează a fi reținut că, din volumul total al bunurilor investigate bănuite de spălarea banilor, peste 60% au constituit obiect de investigație în cadrul cauzelor penale complexe menționate la pct. 4.1.4.

Notă: În datele statistice pentru anii 2020-2023, nu au fost incluse cauzele penale aflate, în gestiunea Procuraturii Anticorupție, denumite generic „Frauda bancară” menționate la pct. 4.1.3. Motivele pentru analiza separată a acestora, sunt:

- faptele infracționale au fost săvârșite și s-au consumat înainte de perioada anilor 2020-2023, analizată în prezentul raport;

- cadrul normativ național s-a modificat substanțial, fiind adoptată Legea nr. 308/2017 privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, Legea nr. 75/2020 privind procedura de constatare a încălcărilor în domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului și modul de aplicare a sancțiunilor, cât și cadrul normativ legal și secundar cu privire la sistemul financiar-bancar;

- Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor a devenit o autoritate publică independentă în raport cu celelalte persoane juridice și fizice, indiferent de tipul de proprietate și de forma juridică de organizare, și funcționează ca organ central de specialitate autonom și independent;

- nivelul de cooperare și coordonare a autorităților, instituțiilor responsabile de prevenirea și combaterea spălării banilor, cât și de asigurarea securității sistemului financiar-bancar, s-a îmbunătățit semnificativ.

4.1.5. Punerea sub învinuire a persoanelor juridice

Pe parcursul anilor 2020-2023, sistemul procuraturii, prin intermediul structurilor sale specializate și teritoriale, a întocmit **în total 27 de rechizitorii** în privința persoanelor juridice rezidente, fiind puse sub învinuire pentru comiterea diferitor categorii infracțiuni, inclusiv infracțiuni predicat și a infracțiunilor de spălarea banilor.

Astfel, din numărul total de cauze penale în privința cărora s-a decis întocmirea rechizitoriului și expedierea cauzei în instanța de judecată, ponderea **altor categorii de infracțiuni** de comiterea cărora au fost învinuite persoanele juridice rezidente, este următoarea:

- evaziune fiscală (art. 244 Cod penal al Republicii Moldova) – 13 cauze;
- insolvabilitatea intenționată (art. 252 Cod penal al Republicii Moldova) – 4 cauze;
- contrabanda (art. 248 Cod penal al Republicii Moldova) – 2 cauze;

- însușirea, înstrăinarea în cazurile nepermise de lege, tănuirea bunurilor gajate, înghețate, luate în leasing, sechestrate sau confiscate (art. 251 Cod penal al Republicii Moldova) – 1 cauză;
- acceptarea cu bună știință a finanțării partidului politic, a grupului de inițiativă sau a concurentului electoral din partea unui grup criminal organizat sau a unei organizații (asociații) criminale (art. 181² alin. (5) Cod penal al Republicii Moldova) – 1 cauză.

La fel, s-a stabilit faptul că, forma de organizare juridică a persoanelor juridice puse sub învinuire, în cadrul cauzelor penale unde a fost întocmit rechizitoriul și cauza a fost expediată în instanță, este următoarea:

- 1) **societate cu răspundere limitată (SRL)** – 25 cauze penale (**92%**);
- 2) **societate pe acțiuni (SA)** – 1 penală;
- 3) **partid politic** – 1 cauză penală.

Din numărul total de cauze penale în privința persoanelor juridice, 6 rechizitorii au fost întocmite pentru săvârșirea infracțiunii de **spălarea banilor**, ceea ce reprezintă o pondere de **22%**. Dintre acestea:

- 1) 5 rechizitorii – infracțiunea de spălarea banilor a fost incriminată în concurs cu alte infracțiuni (evaziune fiscală, practicare ilegală a activității de întreprinzător și escrocheria);
- 2) 1 rechizitoriu – infracțiunea de spălarea banilor a fost incriminată ca infracțiune autonomă.

De-a lungul perioadei analizate, cuprinsă între anii 2020 și 2023, din numărul total de 96 investigații privind bănuiele de comiterea spălării banilor, doar 6 cauze penale au fost expediate în instanța de judecată, cu învinuiri aduse persoanelor juridice rezidente privind comiterea infracțiunii prevăzute de art. 243 Cod Penal al Republicii Moldova, ceea ce reprezintă o pondere de **6%**. Implicit, la fiecare 16 investigații penale privind comiterea spălării banilor, doar într-un singur caz procurorul depășește etapa de punere sub învinuire, întocmește rechizitoriul și transmite cauza penală spre examinare în fond în instanța de judecată.

4.1.6. Condamnarea în cazuri de spălarea banilor

Cu referire la numărul cauzelor penale care au fost soluționate în perioada analizată 2020-2023, s-a stabilit că, instanțele naționale au adoptat **sentințe în 32 de cauze** penale în privința **persoanele juridice rezidente** inculpate de săvârșirea diferitor categorii de infracțiuni.

Din numărul total de cauze soluționate de instanța de judecată, doar **3 cauze** s-au referit la inculparea persoanelor juridice rezidente de comiterea infracțiunii de **spălarea banilor prevăzută de art. 243 Cod penal** al Republicii Moldova, ceea ce reprezintă 9% din numărul total al sentințelor adoptate.

Dintre cele 3 cauze penale de inculpare a persoanelor juridice în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 243 Cod penal al Republicii Moldova, instanța de judecată a adoptat doar **1 sentință de condamnare**, în condițiile art. 389 Cod de procedură penală al Republicii Moldova, prin care să constate săvârșirea infracțiunii de spălarea banilor de către persoana juridică, să aplice persoanei juridice o pedeapsă legală și să dispună aplicarea măsurilor de siguranță, sub forma confiscării speciale (art. 106 Cod penal), în sumă de 2 377 800 MDL. În cazul celorlalte 2 cauze penale, au fost adoptate sentințe de achitare și respectiv, de încetare, în condițiile articolelor 390-391 Cod de procedură penală al Republicii Moldova.

În cazul celorlalte 29 de cauze penale privind inculparea persoanelor juridice de comiterea altor tipuri de infracțiuni, instanțele de judecată au adoptat următoarele soluții:

- sentințe de condamnare – 14 cauze penale (48%);
- sentințe de încetare – 10 cauze penale (35%);
- sentințe de achitare – 5 cauze penale (17%).

Din numărul total de 29 de cauze penale soluționate de instanțele de judecată, în cadrul cărora persoanele juridice rezidente au fost condamnate, **ponderea diferitor tipuri de infracțiuni** săvârșite de acestea, este următoarea:

- evaziune fiscală (art. 244 Cod penal al Republicii Moldova) – 9 sentințe;
- corupere activă (art. 325 Cod penal al Republicii Moldova) – 2 sentințe;
- fabricarea ilegală a semnelor de marcă de stat, punerea în circulație și utilizarea acestora (art. 250 Cod penal al Republicii Moldova) – 1 sentință;
- contrabanda (art. 248 Cod penal al Republicii Moldova) – 1 sentință;
- însușirea, înstrăinarea în cazurile nepermise de lege, tănuirea bunurilor gajate, înghețate, luate în leasing, sechestrate sau confiscate (art. 251 Cod penal al Republicii Moldova) – 1 sentință.

Cu referire la forma de organizare juridică, s-a stabilit că, în cadrul celor 29 de cauze penale, au fost condamnate societăți cu răspundere limitată (SRL).

4.2. Percepția amenințării și a modul de abuz al persoanelor juridice

În vederea determinării modului în care pot fi abuzate persoanele juridice în scop de spălarea banilor, cât și a percepției amenințărilor la care sunt expuse persoanele juridice, fiduciile și construcțiile juridice similare, a fost realizat un sondaj de opinie între reprezentanții autorităților cu competențe în exercitarea urmăririi penale, cât și a reprezentanților sistemului procuraturii. Au fost expediate chestionare cu privire la colectarea datelor calitative, fiind formulate 17 întrebări, fără a fi oferite careva variante de răspuns. Persoanele chestionate au dispus de posibilitatea de a răspunde liber la întrebare. În ceea ce privește corpul procurorilor, chestionarele au fost expediate prin intermediul Procuraturii Generale, către procurorii cu funcție de conducere din procuraturile specializate și procuraturile teritoriale. Rezultatele totalizate ale răspunsurilor oferite sunt prezentate mai jos.

4.2.1. Calitatea și disponibilitatea datelor statistice

Cu referire la calitatea și disponibilitatea datelor statistice privind infracțiunea de spălarea banilor, doar 20% din respondenți au indicat un nivel suficient și satisfăcător al datelor statistice, fiind menționat că, nu au gestionat în perioada anilor 2020-2023, cauze penale de spălarea banilor.

În celelalte 80% din cazuri, a fost menționată întâmpinarea dificultăților la colectarea datelor din cauza insuficienței datelor statistice disponibile, precum și lipsa evidenței datelor privind categoriile menționate în chestionare. La fel, datele statistice la nivel național sunt deținute de subdiviziunea specializată a Ministerului Afacerilor Interne, în conformitate cu prevederile Legii nr. 216/2003 privind Sistemul informațional integrat automatizat de evidență a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni.

S-a stabilit că, realizarea colectării datelor statistice pentru completarea chestionarului, poate fi efectuată doar prin prelucrarea manuală a proceselor/cauzelor penale din categoria specificată, fapt ce implică resurse însemnate de timp și personal, cât și poate afecta corectitudinea informației. A fost evidențiat faptul că, accesul la informații actualizate privind datele cauzelor penale aflate în gestiunea organului de urmărire penală, afectează calitatea acestora.

Crearea unui sistem informațional centralizat, sau adaptarea unui sistem informațional existent, care să asigure accesul la informații corecte, actualizate și depline din cauzele penale privind spălarea banilor, ar permite analizarea și extragerea acestora în condiții optime.

4.2.2. Informațiile privind nivelul de utilizare abuzivă a persoanelor juridice. Care nivel al percepției este mai mare, cel bazat pe datele statistice ale organelor de drept sau cel bazat pe surse deschise și percepție? Există semne de avertizare privind sursele deschise sau percepția cu privire la utilizarea abuzivă a persoanelor juridice?

În mod aproape unanim, respondenții au indicat datele deținute de organele de drept ca fiind sursa de formare a percepției privind abuzul persoanelor juridice, fiduciilor și construcțiilor juridice similare în scopuri de spălarea banilor. Totodată modul de evidență a datelor statistice și acces la datele respective, contribuie la formarea unei imagini incomplete privind modul și nivelul de abuz al persoanelor juridice în fiecare caz aparte.

Cât privește percepția generală a societății cu privire la cauzele de spălarea banilor, aceasta comportă un caracter mixt, fiind formată pe baza datelor furnizate de organele de drept și cele disponibile în sursele deschise sau cele prezentate de mass-media, care la rândul lor, distribuie informații obținute de la organele de drept. La fel, percepția generală privind fenomenul spălării banilor sau finanțării terorismului este puternic afectat de factori subiectivi, ca vârstă, studiile deținute, domeniu de activitate, nivel de trai, etc.

4.2.3. Provocări în investigarea spălării banilor transfrontaliere care împiedică avansarea în cauze penale complexe

În calitate de factori care afectează durata procedurilor penale în investigarea cauzelor penale de spălarea banilor, cât și administrarea probelor în vederea stabilirii faptelor și persoanelor, au fost menționați:

- durata executării comisiei rogatorii și lipsa de receptivitate din partea jurisdicției care execută comisia rogatorie;
- calitatea executării comisiei rogatorii și lipsa de receptivitate din partea jurisdicției care execută comisia rogatorie, de a furniza informațiile în formularul solicitat, pentru a putea prelucra și utiliza datele în timp optim;
- diferențele de reglementare între jurisdicția solicitantă și ce care execută comisia rogatorie;
- gradul înalt de sofisticare a mecanismelor de spălarea banilor, prin tranzitarea mai multor jurisdicții, în scopul neidentificării beneficiarului real;
- lipsa resurselor umane sau a soluțiilor tehnologice, cunoștințe limitate în tipologiile de spălarea banilor;
- utilizarea de către infractori a monedelor virtuale sau a rețelelor de anonimizare, care îngreunează identificarea și urmărirea fondurilor;
- necesitatea traducerii comisiei rogatorii și efectuării solicitărilor prin intermediul Secției cooperare internațională a Procuraturii Generale;
- lipsa mecanismelor eficiente și prompte de reacționare și investigare a spălării banilor;
- capacități reduse de investigare a cauzelor complexe de spălarea banilor de către procuraturile teritoriale, din cauza lipsa personalului instruit și a comunicării directe cu autoritățile specializate din alte state;
- reticența statelor sesizate de punere în executare a comisiilor rogatorii privind infrațiunea de spălarea banilor incriminată în mod autonom;
- lipsa acordurilor bilaterale cu alte state privind efectuarea investigațiilor financiare paralele;

- utilizarea în tipologiile de spălarea banilor a jurisdicțiilor netransparente și cele de tip paradis fiscal.

4.2.4. Tipuri de entități juridice cel mai frecvent utilizate în mod abuziv conform datelor statistice

Cu referire la chestionarele analizate, răspunsurile oferite au indicat în egală măsură că, atât persoanele juridice rezidente cât și cele nerezidente pot fi utilizate abuziv în scopul spălării banilor. Doar 20% din respondenți au indicat forma exactă de organizare juridică a persoanei juridice expusă cel mai mult amenințării de spălarea banilor, ca fiind societatea cu răspundere limitată. Doar 10% din răspunsuri au indicat persoanele juridice cu structuri juridice complexe, fundațiile și organizațiile necomerciale, fără indicarea rezidenței fiscale a acestora.

4.2.5. Tipuri de entități juridice utilizate cel mai frecvent în mod abuziv conform surselor deschise credibile

Deși sursele deschise credibile conțin informații cu privire la săvârșirea infracțiunilor de spălarea banilor cu implicarea persoanelor juridice, de regulă, tipul și forma de organizare juridică a acesteia, nu sunt indicate în conținutul materialului publicat⁴.

Pe de altă parte, analiza chestionarelor cu referire la această întrebare a indicat că, **60% din respondenți au indicat societățile cu răspundere limitată** ca fiind cel mai des utilizate în mod abuziv în scopuri de spălarea banilor, conform surselor credibile, fără a face distincție între cele rezidente și cele nerezidente, 20% au indicat **persoanele juridice rezidente** fără a indica în mod exact care este forma de organizare juridică a acestora, iar câte 10% au obținut răspunsurile cu privire la societățile comerciale, companii de tip „paravan” și de tip „fantomă”, persoanele juridice cu structuri de proprietate complexe, fundațiile și organizațiile necomerciale, cât și entitățile din sectorul financiar bancar, care se confruntă cu riscuri ridicate de spălarea banilor, datorită volumului și valorii tranzacțiilor.

4.2.6. Tipuri de entități juridice bănuite de a fi utilizate abuziv în mod frecvent, care nu se regăsesc în datele statistice

Întrebarea dată a fost formulată pentru a evidenția un anumit tip de entitate juridică, în raport cu care percepția de utilizare abuzivă în scopuri de spălarea banilor este foarte ridicată, însă acest tip de entitate nu este întâlnită deloc sau este întâlnită prea puțin în datele statistice ale organelor de drept. Cu toate acestea, răspunsurile oferite au fost similare celor acordate la întrebarea 4.2.5. Din totalul respondenților, 60% au indicat că societățile cu răspundere limitată cel mai frecvent sunt utilizate în mod abuziv, în scopuri de spălarea banilor.

Răspunsurile oferite la această întrebare privind percepția utilizării abuzive a unor tipuri de persoane juridice, **coincid cu analiza datelor statistice de la pct. 4.1, ultima stabilind un nivel mai înalt** al utilizării abuzive în privința societăților cu răspundere limitată. Astfel, societățile cu răspundere limitată au fost **subiect al investigațiilor financiare** desfășurate de SPCSB în **88%** din cazuri inițiate în baza raportărilor privind tranzacțiile și activitățile suspecte, în **77%** din cazuri inițiate din oficiu și la solicitarea organelor de drept, au deținut o pondere de **92% din numărul de rechizitorii** întocmite în

⁴ <https://sfs.md/ro/stiri/circa-19-milioane-de-lei-necontabilizati-ridicati-in-cadrul-perchezitiilor-efectuate-intr-un-dosar-de-evaziune-fiscala-si-spalare-de-bani> ; <https://politia.md/ro/content/retinuti-pentru-spalare-de-bani-si-contrabanda> ; <https://www.cna.md/libview.php?l=ro&idc=5&id=547&t=/Serviciul-relatii-publice/Comunicate-de-presa/Spalare-de-bani-de- peste-130-de-milioane-de-lei-9-cauze-penale-5-invinuiti>.

privința persoanelor juridice puse sub învinuire și **100% din persoanele juridice condamnate** în perioada anilor 2020-2023.

4.2.7. Tipurile de acorduri de proprietate sau control asupra persoanei juridice, fiduciei sau construcției juridice similare, abuzate cel mai des. Moduri de exercitare a controlului efectiv

La această întrebare, mai mult de jumătate dintre respondenți nu au răspuns. Faptul dat ar putea indica că, în cadrul investigațiilor penale desfășurate, aspectul privind exercitarea controlului efectiv nu a fost analizat, fie nu a fost incident în cadrul acțiunilor de urmărire penală, având în vedere exercitarea directă a controlului de către asociatul majoritar care eventual, deține și calitatea de administrator al societății. Celelalte răspunsuri oferite au indicat exercitarea controlului prin intermediul persoanelor de încredere, a reprezentanților în baza procurii, prin persoane juridice terțe fără a specifica modalitatea exactă.

La fel, la această întrebare s-a răspuns cu exemplul companiilor de tip „paravan” cu acționari nerezidenți, înregistrate *offshore* pentru a ascunde identitatea beneficiarilor efectivi, folosirea conturilor personale în tranzacții comerciale, în scop de stratificare a fondurilor ilicite, pentru a ascunde sursa inițială a fondurilor și destinația finală.

4.2.8. Top 10 jurisdicții de reședință a entităților juridice străine, implicate în cazurile de spălare a banilor

Este de menționat faptul că, doar 30% din respondenți au oferit răspuns la această întrebare. Din numărul persoanelor care au răspuns, doar 20% din respondenți au răspuns complet la întrebare și au indicat mai multe jurisdicții de reședință a entităților juridice nerezidente implicate în cauzele investigate de spălarea banilor.

În ordine descrescătoare a numărului de indicare în răspunsurile acordate, jurisdicțiile unde își au reședința entitățile juridice nerezidente, implicate în cazuri depistate de spălarea banilor sunt următoarele: Cipru, Emiratele Arabe Unite, Turcia, Țările Baltice, Regatul Unit al Marii Britanii, Grecia, Luxemburg; Panama, Belize, Insulele Marshall, Insulele Seychelles.

4.2.9. Jurisdicții unde obținerea informațiilor privind beneficiarul efectiv poate fi obținută cel mai ușor, respectiv, cel mai dificil

Răspunsurile au menționat diverse modalități de obținere a informațiilor privind beneficiarii efectivi, implicit, prin intermediul SPCSB, schimbul de informații prin intermediul Interpol și formularea de comisii rogatorii.

Doar 30% din respondenți au indicat careva jurisdicții. Din numărul persoanelor care au răspuns, toți au indicat în mod alternativ, jurisdicțiile transparente sau cele netransparente. Jurisdicțiile menționate, în cadrul cărora obținerea informațiilor privind beneficiarul efectiv este dificilă, sunt:

1. Luxemburg, care oferă acces limitat la informații privind beneficiarii efectivi, dar au implementat registrul beneficiarilor efectivi, informațiile căruia sunt accesibile la solicitare;
2. Cipru, care oferă acces la informațiile din registrul beneficiarilor efectivi doar autorităților;

3. Panama, care oferă acces limitat la bazele de date privind beneficiarii efectivi, iar structurile din Panama comportă un caracter netransparent.

4.2.10. Cum este utilizată Republica Moldova, conform cauzelor transfrontaliere de spălare a banilor

La această întrebare au oferit răspuns, doar 50% din cei chestionați. Dintre respondenții care au răspuns, 70% au indicat că, Republica Moldova este o „*jurisdicție de conduită*” în cazurile de spălare a banilor, care este utilizată în scopul tranzitării fluxurilor financiare de origine ilicită. Celelalte răspunsuri au calificat Republica Moldova ca „*jurisdicție de acumulare*” sau „*jurisdicție de plasare și stratificare*”.

4.2.11. Top 10 jurisdicții de origine a bunurilor infracționale în cauzele transfrontaliere de spălare a banilor

Similar răspunsurilor oferite la întrebările 4.2.8 și 4.2.9, doar 30% din respondenți au indicat cel puțin un răspuns parțial, iar lista jurisdicțiilor de unde provin bunurile și fondurile de origini ilegale, sunt: Republica Moldova, Emiratele Arabe Unite, Federația Rusă, Ucraina, România, Regatul Unit al Marii Britanii, Cipru, Turcia, Grecia, Țările Baltice, Liban, Venezuela.

4.2.12. Top 10 jurisdicții de destinație a bunurilor infracționale în cauzele transfrontaliere de spălare a banilor

În raport cu întrebarea precedentă, răspuns la această întrebare a fost oferit de 50% din respondenți, iar jurisdicțiile de destinație a fondurilor ilicite ce au constituit obiect al spălării banilor, au fost indicate după cum urmează: Regatul Unit al Marii Britanii, Țările Baltice, Elveția, Emiratele Arabe Unite, Cipru, Turcia, Grecia. Alte jurisdicții menționate au fost: Panama, Belize, Insulele Seychelles, Cipru, Federația Rusă, Hong Kong, Singapore, Insulele Virgine Britanice.

4.2.13. Cele mai populare jurisdicții de origine a conturilor bancare sau a altor conturi financiare deținute de entități juridice utilizate abuziv în scop de spălare a banilor

Doar 30% din respondenți au oferit răspunsuri cu indicarea jurisdicțiilor concrete de origine a conturilor bancare deținute de entități juridice utilizate abuziv în scopuri de spălarea banilor. Jurisdicțiile menționate sunt: Cipru, Emiratele Arabe Unite, Elveția, Regatul Unit al Marii Britanii, Țările Baltice, Turcia, Grecia. Alte jurisdicții menționate au fost: Panama, Federația Rusă, Republica Moldova. În jumătate din cazuri, cei chestionați au indicat deținerea conturilor bancare în jurisdicțiile *offshore*.

4.2.14. Activități desfășurate de entități juridice utilizate abuziv în scop de spălare a banilor

Jumătate din respondenți au oferit un răspuns la întrebarea dată, iar tipul activităților indicate ca fiind desfășurate de entități juridice utilizate abuziv în scopuri de spălare a banilor, sunt:

1. Prestarea serviciilor (în mod generic);
2. Prestarea serviciilor de consultanță;
3. Comerțul cu mărfuri, cu sau fără realizarea operațiunilor vamale de import/export;
4. Activitățile în agricultură;

5. Deținerea unităților de alimentație publică, care gestionează fluxuri mari de numerar (restaurante, baruri).

6.

4.2.15. Sectoarele de activitate sau domeniile de deținere a activelor de persoanele juridice utilizate abuziv în scop de spălare a banilor

La această întrebare, au oferit răspuns 40% din respondenți și au indicat domeniile de activitate și de deținere a activelor de către entitățile juridice abuzate în scop de spălarea banilor, ca fiind:

1. Comerț (cu produse agricole, materiale de construcție, tehnică agricolă);
2. Prestare servicii (în mod generic) și a serviciilor de consultanță;
3. Construcții;
4. Domeniul imobiliar (abuzat la realizarea ultimei etape de spălarea banilor, cea de plasare).

4.2.16. Nivelul de implicare al persoanelor expuse politic în cazurile investigate de spălare a banilor

Cu referire la această întrebare au oferit răspuns doar 25% din cei chestionați. Din cei care au răspuns, 50% au menționat că, atât persoanele expuse politic la nivel național, cât și cele expuse politic la nivel internațional, în egală măsură, au fost implicate în facilitarea fluxurilor financiare de proveniență ilicită, abuzând de influența politică și poziția deținută, iar persoanele juridice au fost utilizate pe larg în deghizarea deținerii proprietății sau controlului în privința bunurilor, activelor. Nu au fost oferite detalii referitor la persoanele expuse politic internațional, perioada presupusului abuz, domeniul de activitate sau funcția deținută de persoana expusă politic la nivel internațional.

4.2.17. Nivelul de implicare a notarilor, contabililor, furnizorilor de servicii pentru fiducii sau societăți, funcționarilor din domeniul bancar sau altor liber profesioniști, în cadrul persoanelor juridice utilizate abuziv în scopul spălării banilor

Din cei chestionați, 60% au menționat implicarea profesiilor și activităților non-financiare desemnate în utilizarea abuzivă a persoanelor juridice în scopul spălării banilor.

Ordinea implicării corespunde cu frecvența implicării:

1. Contabili;
2. Avocați;
3. Angajați din sistemul bancar.

Anumite răspunsuri oferite ar putea fi un indicator al nivelului de cunoaștere al tipologiilor de utilizare abuzivă a persoanelor juridice în scopul spălării banilor, cât și al implicării profesioniștilor în facilitarea realizării etapelor de spălarea banilor.

Concluzii privind nivelul amenințării. Conform datelor SPCSB, s-a stabilit că, 72% din numărul total al diseminărilor au avut la bază suspiciuni identificate de entitățile raportoare, reprezentate în mare majoritate de sectorul bancar, acestea dispunând de sisteme robuste de identificare și percepere a amenințărilor din partea clienților, cât și de capacitatea de a gestiona în mod corespunzător a riscurilor identificate de spălarea banilor. Ponderea diseminărilor privind suspiciuni de spălarea banilor și săvârșirea infracțiunilor predicat de către persoane juridice nerezidente este de 39% din numărul total al

diseminărilor ce vizează persoanele juridice. Doar 14% din numărul diseminărilor care vizează persoane juridice nerezidente, s-au referit la cele nerezidente, care au legătură cu o jurisdicție cu risc sporit.

Cu privire la forma de organizare juridică a persoanelor juridice care au constituit subiect al investigațiilor financiare și al diseminărilor din partea SPCSB, s-a stabilit că, în cazul persoanelor **juridice rezidente, 87% dintre acestea au reprezentat societăți cu răspundere limitată**, iar în cazul **persoanelor juridice nerezidente, toate diseminările s-au referit la societăți asimilate societăților cu răspundere limitată**, denumirea și forma de organizare juridică, fiind diferită în dependență de țara de constituire și înregistrare.

Datele statistice despre investigațiile penale privind bănueli rezonabile de spălarea banilor de către sau prin intermediul persoanelor juridice, indică un nivel scăzut, reieșind din faptul că, în perioada 2020-2023 au fost efectuate 96 investigații penale privind bănueli rezonabile de spălarea banilor, în raport cu numărul total de 716 al investigațiilor penale privind comiterea de către persoane juridice a diferitor tipuri de infracțiuni.

Cu toate acestea, investigarea a **peste 60% din volumul total al bunurilor infracționale în calitate de obiect al spălării banilor, a fost efectuată în cadrul celor 9 cauze penale complexe**, care au implicat un număr mare de persoane juridice nerezidente cu structură simplă a proprietății, cât persoane juridice nerezidente care au în structura de proprietate, alte entități juridice rezidente în jurisdicții terțe.

Numărul rechizitoriilor întocmite în cadrul cauzelor penale de învinuire a persoanelor juridice în săvârșirea diferitor tipuri de infracțiuni, care presupune administrarea întregului cumul de probe care confirmă săvârșirea faptelor infracționale incriminate, a constituit **4%** raportat la numărul total de 716 investigații penale desfășurate pe parcursul anilor 2020-2023. Urmează a se ține cont de faptul că, în cadrul cauzelor penale unde au fost întocmite rechizitorii, calitatea de învinuit a fost înaintată unei singure persoane juridice.

În perioada analizată, din numărul total al cauzelor penale de inculpare a persoanelor juridice în săvârșirea spălării banilor, care au fost soluționate de instanțele de judecată, numărul cauzelor penale în care au fost pronunțate sentințe de condamnare este la un **nivel foarte scăzut**. Astfel, ponderea numărului de cauze penale în care persoanele juridice au fost recunoscute ca fiind **vinovate de săvârșirea spălării banilor**, li s-a aplicat o pedeapsă în condițiile Legii penale și a fost dispusă aplicarea confiscării speciale, este de **3%** din numărul total de cauze penale. Urmează a fi reținut faptul că, în **toate cazurile, au fost condamnate persoane juridice rezidente, având forma de organizare juridică de societate cu răspundere limitată (SRL)**.

La fel, deși modul de sistematizare a datelor privind cauzele penale nu conțin criterii determinate și specifice, cu privire la persoana juridică subiect al infracțiunii, evidența de bază fiind ținută după tipul infracțiunii săvârșite și datele de identificare a subiectului, analiza datelor calitative furnizate în cadrul sondajului, a furnizat mai multe caracteristici specifice cu privire la amenințările de spălarea banilor, la care sunt expuse persoanele juridice pe teritoriul Republicii Moldova. Astfel, a fost stabilit că, Republica Moldova în cazurile de spălarea banilor, preponderent este utilizată ca o „*jurisdicție de conduită*”, în scopul tranzitării fluxurilor financiare de proveniență ilicită, fie în calitate de jurisdicție de „plasare și stratificare” a mijloacelor financiare ilicite provenite din infracțiuni de evaziune fiscală, contrabandă, escrocherii și alte infracțiuni generatoare de profit. În calitate de jurisdicții de destinație a mijloacelor

financiare de proveniență ilicită au fost menționate preponderent Regatul Unit al Marii Britanii, Țările Baltice, Elveția, Emiratele Arabe Unite, Cipru, Turcia și Grecia.

Evaluarea a evidențiat principalele domenii de activitate a persoanelor juridice utilizate abuziv în scopuri de spălarea banilor, prestarea diferitor tipuri de servicii, cât și prestarea serviciilor de consultanță, comerțul cu mărfuri, cu sau fără realizarea operațiunilor vamale de import/export, activități în domeniul agriculturii și unitățile de alimentație publică, care gestionează fluxuri mari de numerar (restaurante, baruri). La fel, analiza datelor calitative a evidențiat un risc sporit de implicare a contabililor, care asigură aparența de legalitate a documentelor financiare, cât și a consultanților din domeniul juridic/avocaților care acordă asistență la încheierea diferitor acte juridice, cât și la eludarea situațiilor și pragurilor de raportare a tranzacțiilor de către entitățile raportoare, în utilizarea abuzivă a persoanelor juridice în scopul spălării banilor.

În concluzie, din perspectiva datelor analizate pentru perioada 2020-2023, cu privire la investigațiile financiare desfășurate de SPCSB până la etapa de pornire a urmăririi penale, a numărului investigațiilor penale desfășurate în privința persoanelor juridice, tipurile de infracțiuni de comiterea cărora au fost bănuite, ponderea învinuirilor înaintate și rechizitoriilor întocmite în cauzele de spălarea banilor raportat la învinuirile aduse în săvârșirea altor infracțiuni, cât și numărul sentințelor de condamnare adoptate, în care a fost recunoscută vinovăția persoanelor juridice în spălarea banilor, s-a constatat un **nivel mediu** al amenințării privind utilizarea persoanelor juridice în activități de spălarea banilor. Această amenințare vizează în principal persoanele juridice rezidente care au forma de organizare juridică de societate cu răspundere limitată (SRL).

Lipsa unor mecanisme comprehensive de evidență statistică a datelor cu privire la persoanele juridice subiect a investigațiilor financiare realizate de SPCSB sau a procedurilor penale gestionate de organele de drept, a împiedicat accesarea completă și suficientă a datelor care ar permite formularea concluziilor privind nivelul amenințării persoanelor juridice nerezidente, sau a celor rezidente, a căror beneficiar efectiv este un nerezident. Cu toate acestea, urmează a fi menționat că, persoanele juridice nerezidente, conform legislației, urmează a fi incorporate în cadrul unor persoane juridice înregistrate în Registrul de stat al unităților de drept, sau urmează a înregistra o sucursală în același Registru, fapt care impune prezentarea informațiilor și documentelor confirmative necesare înregistrării de stat, inclusiv cu privire la beneficiarul efectiv al persoane juridice. Un alt element important este numărul diseminărilor din partea SPCSB, care a constituit 39% din numărul total pe întreaga perioadă 2020-2023, cât și numărul total de clienți corporativi nerezidenți ai băncilor, care a constituit 0,3% din numărul total al clienților, inclusiv existența unui număr sesizabil al entităților juridice nerezidente care au fost implicate în spălarea banilor, fără ca datele disponibile să permită stabilirea calității de subiect, complice sau mijloc de comitere a infracțiunii.

5. ANALIZA EXPUNERII ENTITĂȚILOR JURIDICE LA AMENINȚĂRI PRIVIND FINANȚAREA TERORISMULUI

Republica Moldova a efectuat și publicat Evaluarea Națională a Riscurilor în domeniul spălării banilor și finanțării terorismului în anul 2017 și anul 2022. Ultimul a inclus o evaluare detaliată a potențialelor riscuri de finanțare a terorismului, iar ambele documente au concluzionat că, **riscurile privind terorismul și finanțarea terorismului în Republica Moldova sunt scăzute.**

Contextul de securitate al Republicii Moldova a fost afectat în mod semnificativ odată cu invazia Federației Ruse în Ucraina începută în februarie 2022, însă după cum a fost evaluat, faptul dat nu a avut un impact major asupra amenințărilor de terorism sau cele de finanțarea terorismului, sau a mediului de risc.

Analiza riscurilor de finanțare a terorismului se focusează pe două mari surse ale riscurilor. Primul se referă la recunoașterea riscului care rezidă în circulația persoanelor, care include luptători teroriști străini, care călătoresc spre zonele de conflict și înapoi, având regiunea ca destinație sau zonă de tranzit. Acest fapt este determinat de poziționarea regiunii ca un coridor de tranzit pentru migranți.

Un alt risc identificat este cel legat de extremismul etnic-religios, care este în strânsă legătură cu grupurile islamice, cu îngrijorări legate de finanțări sau interferențe străine. În unele cazuri acest fapt este legat cu grupurile separatiste și amenințările potențiale în creștere din partea creștinilor, tradiționaliștilor sau a extremei drepte. Aceste riscuri sunt identificate în analiza efectuată în Raportul Național de Evaluare a Riscurilor din 2022 și rămân a fi domeniile care prezintă îngrijorare pentru autoritățile naționale. În contextul regional, s-a stabilit că riscul de finanțare a terorismului este evaluat ca fiind în scădere odată cu reținerea grupării ISIS. Constatări similare se conțin și în cadrul Raportului de Evaluare Națională a riscurilor de finanțare a terorismului al sectorului organizațiilor necomerciale adoptat la finele anului 2024.

Urmează a fi reținut că, pe parcursul anilor 2020-2023, SPCSB **nu a recepționat informații din partea autorităților naționale sau autorităților similare străine cu privire la suspiciuni/bănuieli de finanțarea terorismului de către sau prin intermediul persoanelor juridice, cât și din partea entităților raportoare formulare speciale privind raportarea tranzacțiilor sau activităților suspecte de finanțarea terorismului de către sau prin intermediul persoanelor juridice rezidente sau a celor nerezidente.** La fel, nu au fost înregistrate careva diseminări spontane sau ca urmare a solicitării din partea organelor de drept. În același sens, organul de urmărire penală și sistemul procuraturii **nu au avut în gestiune procese penale de investigare a faptelor de finanțare a terorismului cu implicarea persoanelor juridice rezidente sau nerezidente.** La fel, atât Raportul de Evaluare Națională a Riscurilor din 2022, cât și Raportul de Evaluare Națională a riscurilor de finanțare a terorismului al sectorului organizațiilor necomerciale din 2024, nu a stabilit existența abuzului de finanțare a terorismului prin intermediul organizațiilor necomerciale, fiind concluzionat un risc general scăzut.

Cu referire la organizațiile necomerciale, ca un tip al persoanelor juridice de drept privat, cu scop nelucrative, s-a stabilit că, sectorul acestora este unul redus și subdezvoltat după standardele regionale, reieșind din veniturile declarate pentru anul 2024, care reprezintă mai puțin de 1% din PIB. Finanțarea sectorului organizațiilor necomerciale este asigurată de agenții și fundații occidentale, cu un volum redus din partea surselor private.

După cum se menționează în Raportul de Evaluare Națională a riscurilor de finanțare a terorismului al sectorului organizațiilor necomerciale din 2024, organizațiile religioase, în mod special comunitățile religioase de musulmani, constituie tipul organizațiilor necomerciale care prezintă un potențial risc de finanțare a terorismului, fiind monitorizate îndeaproape de Serviciul de Informații și Securitate.

În concluzie, **riscul de finanțare a terorismului** prin utilizarea abuzivă a persoanelor juridice cu scop lucrativ sau al organizațiilor necomerciale din Republica Moldova, **este unul scăzut.** Singurele persoane juridice expuse acestui risc sunt organizațiile necomerciale, care au legătură cu comunitățile

islamice, implicit cu jurisdicții cu risc înalt, rămânând subiect al monitorizării din partea autorităților naționale.

6. ANALIZA TRANSFRONTALIERĂ A EXPUNERII LA RISCURI DE SPĂLAREA BANILOR

6.1. Contextul regional al expunerii la amenințări de spălarea banilor

Raportul de evaluare supranațională a riscurilor de spălarea banilor și finanțarea terorismului elaborat de Comisia Europeană către Parlamentul și Consiliul European COM(2022) 554, a stabilit că **principalele vulnerabilități sunt legate de ascunderea proprietății efective** (trusturi, directori și acționari nominali și societăți) și nu doar de momentele specifice ale existenței persoanelor juridice și a construcțiilor juridice (crearea, activitatea de afaceri și încetarea). De asemenea, evaluarea utilizării abuzive a persoanelor juridice ia în considerare piața bunurilor de mare valoare, investițiile în imobiliare și serviciile furnizate de contabili, auditori, consilieri fiscali, precum și serviciile juridice ale notarilor, avocaților și altor liber profesioniști din domeniul juridic.

În Documentul de lucru anexă a Raportului de evaluare supranațională a riscurilor de spălarea banilor și finanțarea terorismului elaborate de Comisia Europeană către Parlamentul și Consiliul European COM(2022) 554, la 27.10.2022, s-a stabilit că, economia Uniunii Europene se bazează în principal pe IMM-uri, care reprezintă 99% din totalul afacerilor din UE, iar 94% dintre aceste societăți sunt independente, nefiind controlate de o altă societate și nici controlând ei înșiși o altă societate. Potrivit unui studiu realizat de Eurostat în 2015, 1,6% din companiile dependente (cele care sunt controlate de o altă companie și/sau controlează ei înșiși o altă companie, și aparțin astfel unui grup de companii), aparțineau unui grup internațional.

Structurile complexe pot fi utilizate pentru a ascunde proprietarul efectiv, a evita obligațiile fiscale, a ascunde averea și a comite spălarea veniturile ilegale obținute din infracțiuni. Majoritatea cazurilor care au implicat evaziune fiscală, scheme de investiții frauduloase și fraudă au folosit, de asemenea, structuri complexe pentru a ascunde proprietarul efectiv.

După cum indică cea mai recentă Evaluare a Amenințărilor de Criminalitate Severă și Organizată a Uniunii Europene (2021 EU SOCTA) – „structurile juridice de afaceri precum companiile sau alte entități sunt folosite pentru a facilita virtual toate tipurile de activități criminale cu impact asupra UE. Infracții controlează direct sau se infiltrează în structurile juridice de afaceri pentru a-și facilita activitățile criminale. **Toate tipurile de afaceri legale sunt potențial vulnerabile** la exploatarea de către crima organizată și gravă. **Peste 80 % dintre rețelele criminale active în UE utilizează structuri juridice de afaceri pentru activitățile lor criminale.** Aproximativ **jumătate din toate rețelele criminale își creează propriile structuri juridice** de afaceri sau se infiltrează în afaceri la un nivel înalt.” Unul dintre factorii care ar putea contribui la o frecvență mai mare a utilizării abuzive a unui anumit tip de persoană juridică este absența unor informații exacte și actualizate cu privire la beneficiarul efectiv. Potrivit unui studiu comun al Grupului de Acțiune Financiară Internațională (FATF) și al Grupului Egmont, „persoanele juridice, în special companiile, sunt elemente răspândite ale majorității schemelor și structurilor concepute pentru a ascunde proprietatea efectivă. [...] Separarea personalităților juridice și fizice oferite de companii este o caracteristică cheie care influențează această popularitate”.

Tipologiile de utilizare abuzivă a persoanelor juridice în scopul spălării banilor, implică înființarea și utilizarea societăților de tip „paravan”, a celor fictive și a celor de tip *off-shore*. **Societățile de tip „paravan”** pot fi utilizate abuziv în scopul spălării banilor proveniți din infracțiuni, prin integrarea fondurilor ilicite în veniturile legitime, ascunzându-le ca vânzări în numerar efectuate în cursul

activității. Aceste fonduri pot fi apoi transferate beneficiarului efectiv prin depozite în cont bancar sau plăți de cheltuieli false. Indicatorul principal de risc este, de obicei, natura consumatoare de numerar a societății – unde bunurile și mărfurile ar fi plătite în mare parte în numerar și exportate înainte de a fi reexportate între diferite țări. În aceste cazuri, se utilizează serviciile unui contabil pentru a legitima fluxurile ilicite de numerar prin facturi, chitanțe și conturi false, cât și prin falsificarea situațiilor financiare. La fel, societățile care utilizează foarte mult numerar, cum ar fi *catering*-ul sau comerțul cu amănuntul, saloanele de frumusețe sau saloanele/magazinele/gelateriile de înghețată, pot fi utilizate abuziv pentru a acoperi sursa unor cantități mari, inexplicabile de numerar, fiind folosite ca o sursă legitimă de venit pentru a facilita amestecarea fondurilor ilicite cu veniturile legale. Aceste afaceri pot fi deținute de infractori sau de persoane interpuse. Nu doar că toate investițiile în afaceri pot fi plătite cu banii de proveniență ilicită, dar și cifra de afaceri a companiei poate fi falsificată. Numerarul de proveniență ilicită poate fi combinat cu cifra de afaceri legală a companiei, după care suma totală este raportată autorităților fiscale ca cifra de afaceri realizată.

Un alt mod de abuz al persoanei juridice sunt **societățile fictive**, care pot fi identificate după mai multe caracteristici și indicatori, inclusiv utilizarea adresei de cutie poștală, lipsa de personal și lipsa de plată a impozitelor și/sau contribuțiilor de fonduri sociale. Multe dintre ele nu au o prezență fizică și sunt ancorate geografic prin utilizarea furnizorilor de servicii pentru fiducii și societăți, cât și a directorilor nominali, al căror rol în conducerea societății fictive este limitat.

Societățile off-shore pot constitui și ele o amenințare. Acestea reprezintă societăți înființate într-un alt stat, care nu desfășoară activități economice în țara de constituire și/sau al sediului, iar fondatorul/asociatul sau beneficiarii efectivi au reședința într-o altă țară decât cea în care este stabilită societatea. Criteriile de determinare a unei societăți *off-shore* sunt: – guvernul din țara de constituire nu percepe un impozit direct din venituri (deși compania *off-shore* este obligată să plătească guvernului o sumă anuală fixă); – poate să nu aibă o adresă fizică proprie, personal, mijloace de comunicare și altele; – poate fi administrată de un angajat al unui trust local sau al unei firme de avocatură; – adesea tranzacțiile au loc numai între companii afiliate din cadrul aceleiași structuri organizatorice. Din motiv că, sunt adesea lipsite de activitate economică reală în jurisdicția de constituire și realizează un număr mare de tranzacții afiliate, societățile *off-shore* pot fi folosite ca simple vehicule în scopuri de spălarea banilor.

Tehnicile des utilizate de abuz al persoanelor juridice și a construcțiilor juridice similare, în scop de spălare a banilor, pot fi clasificate după cum urmează:

- generarea de structuri complexe de proprietate și control prin utilizarea persoanelor juridice și a fiduciiilor sau construcțiilor juridice similare, în mai multe jurisdicții;
- utilizarea persoanelor fizice și a instrumentelor financiare pentru a ascunde relația dintre beneficiarul efectiv și activ, inclusiv acțiuni la purtător, directori nominali și intermediari profesioniști;
- falsificarea activităților prin utilizarea de împrumuturi false, facturi false și convenții cu denumire înșelătoare, cifră de afaceri fictivă.

6.2. Asistență juridică internațională solicitată

Potrivit datelor statistice ale Procuraturii Generale, autoritatea competentă la nivel național de a recepționa și expedia cererile de comisie rogatorie, pe parcursul anilor 2020-2023, au fost expediate un număr total de **261 de solicitări**, în cadrul investigațiilor penale ce vizează persoanele juridice rezidente, cât și cele nerezidente.

În continuare, numărul total de 261 de cereri de comisie rogatorie expediate, se divizează în dependență de rezidența fiscală a persoanelor juridice, după cum urmează:

- 1) **127 comisii rogatorii – persoanele juridice rezidente (49%);**
- 2) **134 comisii rogatorii – persoanele juridice nerezidente (51%).**

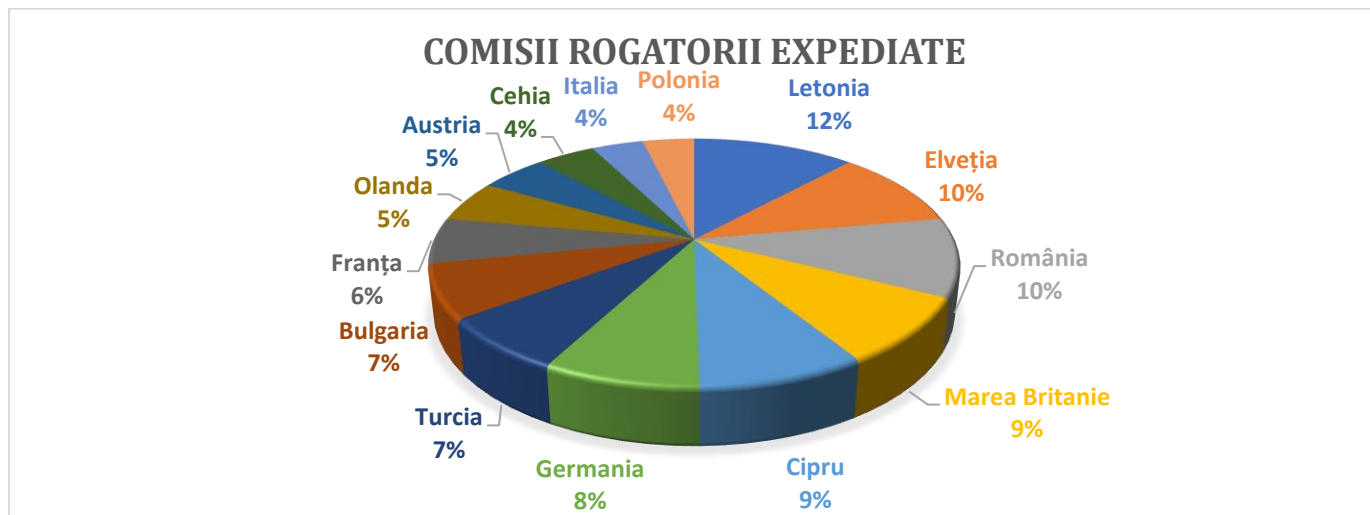
La fel, numărul cererilor de comisie rogatorie expediate cu privire la persoane juridice rezidente, a fost divizat în dependență de forma de organizare juridică a acesteia, după cum urmează:

- 1) **113 comisii rogatorii – societăți cu răspundere limitată (89%);**
- 2) **14 comisii rogatorii – societăți de acțiuni (11%).**

Notă: Din numărul total, 44 cereri de comisie rogatorie au fost expediate în cadrul investigației penale complexe denumită generic „Frauda bancară”, săvârșită în perioada anilor 2012-2014 și se referă la faptele infracționale prelungite și totalitatea episoadelor de devalizare a băncilor BC „Banca de Economii” SA, BC „Unibank” SA, BC „Banca Socială” SA și spălare a banilor rezultați din infracțiunile de escrocherie comise. Deși investigația penală vizează societatea pe acțiuni (BC „Banca de Economii” SA), cererile de comisie rogatorie au fost expediate cu privire la societăți cu răspundere limitată care au încheiat contracte de credit neperformant cu această bancă și au cauzat prejudicii, în urma infracțiunii de escrocherie comise. Din aceste considerente, numărul comisiilor rogatorii au fost incluse la cele referitoare la societăți cu răspundere limitată.

În toate cazurile, persoanele juridice nerezidente, în privința cărora au fost expediate cereri de comisie rogatorie, au avut **forma de organizare juridică similară** societății cu răspundere limitată (SRL), tipul exact al acesteia variind în dependență de țara de constituire și înregistrare (de exemplu, LTD, LP, LLP, GMBH, OOO, ZOO, FZE, SRO, KFT etc.).

Cele mai multe solicitări de comisie rogatorie, privind persoanele juridice rezidente și cele nerezidente, au fost expediate către următoarele jurisdicții:

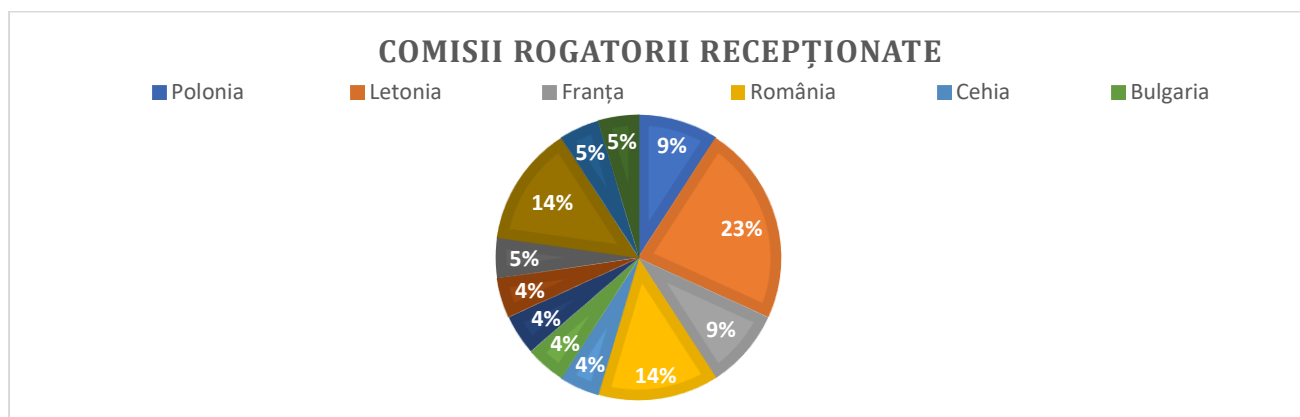
La fel, pe parcursul perioadei 2020-2023, câte **5-6 cereri** de comisie rogatorie au fost expediate către următoarele jurisdicții: Ungaria, Estonia, Emiratele Arabe Unite. În același sens, Statele Unite ale Americii, Federația Rusă, Malta, Ucraina, Grecia, Lituania, Hong Kong, Canada, Georgia, La fel, pe parcursul perioadei 2020-2023, au recepționat din partea Republicii Moldova, câte **3-4 cereri** de comisie rogatorie în perioada analizată.

Celelalte jurisdicții în adresa cărora au fost expediate 1-2 cereri de comisie rogatorie, pe întreaga perioadă analizată, sunt: China, Egipt, Israel, Maldive, Liechtenstein, Portugalia, Muntenegru, Monaco, Spania, Panama, Qatar, Kazahstan, Slovenia, Serbia și Africa de Sud.

Se reține că, fiduciile sau construcțiile juridice similare nu au făcut obiectul cererilor de comisie rogatorie expediate de Republica Moldova în adresa autorităților competente din alte state.

6.3. Asistență juridică internațională acordată

Cu referire la volumul cererilor de asistență juridică recepționate de către Procuratura Generală, autoritatea competentă la nivel național de a executa comisiile rogatorii, pe parcursul anilor 2020-2023, s-a stabilit un număr total de **25 de solicitări** din partea autorităților competente din alte jurisdicții, cu privire la entități juridice bănuite de comiterea infracțiunii de spălarea banilor. Divizarea pe jurisdicțiile de origine a cererilor de asistență juridică din partea altor state, este reprezentată în graficul de mai jos.

Astfel, din numărul total de cereri de asistență juridică internațională recepționate, **13 solicitări s-au referit la persoanele juridice rezidente**, iar **12 solicitări au avut ca obiect entitățile juridice nerezidente**. Astfel, din numărul total de 286 de cereri de asistență juridică avute în gestiune de către Procuratura Generală, **ponderea comisiilor rogatorii recepționate din alte state este de 8 %**.

În toate cazurile, atât persoanele juridice rezidente, cât și cele nerezidente, în privința cărora au fost recepționate cereri de comisie rogatorie, au avut **forma de organizare juridică de societate cu răspundere limitată (SRL)**, și asimilată acesteia, tipul exact al persoanei juridice nerezidente de tipul SRL, variind în dependență de țara de constituire și înregistrare (de exemplu, LTD, LP, LLP, GMBH, OOO, ZOO, FZE, SRO, KFT etc.). La fel, s-a stabilit că, fiduciile sau construcțiile juridice similare nu au făcut obiectul cererilor de comisie rogatorie recepționate de Republica Moldova de la autoritățile competente a altor state.

6.4. Concluzie

Analiza transfrontalieră a riscurilor de spălarea banilor la care sunt expuse persoanele juridice prezente în Republica Moldova, a relevat că, statul este preponderent utilizat în calitate de „*jurisdicție de conduită*”, care asigură tranzitarea fluxurilor financiare de proveniență ilicită, atât dinspre cât și spre jurisdicțiile care nu implementează standardele de transparență, spre jurisdicțiile cu risc ridicat, iar în unele și spre jurisdicții membre ale Uniunii Europene, obligate să asigure implementarea deplină și coerentă a *aquis-ului* comunitar în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

Tipologiile de spălarea banilor prezente în spațiul Uniunii Europene, de utilizare a societăților de tip „paravan”, de efectuare a tranzacțiilor cu societățile de tip „*off-shore*”, de utilizare a persoanelor

interpuse în calitate de fondatori/asociați sau administratori ai societăților comerciale, sunt valabile și pentru Republica Moldova, fiind utilizate inclusiv aceleași tehnici de eludare a pragurilor de raportare, de deghizare a originii și destinației fondurilor, cât și a beneficiarului efectiv al construcției juridice utilizate ca mobil al spălării banilor, scopul fiind același, de integrare a mijloacelor financiare de proveniență ilicită, în circuitul legal al fluxurilor financiare din sistemul financiar-bancar.

7. ANALIZA VULNERABILITĂȚII NAȚIONALE

7.1. Atractivitatea Republicii Moldova în calitate de centru internațional pentru crearea sau incorporarea persoanelor juridice, fiduciilor sau a construcțiilor juridice similare nerezidente

7.1.1. Mărimea și ponderea sectorului de prestare a serviciilor de formare a persoanelor juridice și fiduciilor sau construcțiilor juridice similare

În Republica Moldova, noțiunea de „furnizor de servicii pentru fiducii sau societăți” a fost introdusă în Legea nr. 308/2017, prin Legea nr. 268 din 29 noiembrie 2024 privind modificarea unor acte normative (implementarea suplimentară în cadrul normativ intern a Recomandărilor Grupului de Acțiune Financiară Internațională).

Furnizorul de servicii pentru fiducii sau societăți este o persoană care prestează unor terți, cu titlu profesional, servicii de:

- constituire a persoanelor juridice;
- exercitare a funcției de director sau secretar în cadrul societății, de partener sau altei funcții similare, sau organizarea ca o altă persoană să exercite astfel de funcții;
- furnizare a unui sediu social, a unei adrese comerciale, poștale sau administrative și a oricăror altor servicii conexe pentru o societate, o asocieră sau orice altă persoană juridică sau construcție juridică;
- exercitare a funcției de fiduciar în cadrul unei fiducii exprese sau al unei funcții similare în cadrul unei construcții juridice similare sau organizarea ca o altă persoană să exercite astfel de funcții;
- exercitarea funcției de acționar pe seama unei persoane alta decât o societate cotate pe o piață reglementată care face obiectul cerințelor de divulgare a informațiilor în conformitate cu dreptul Uniunii Europene sau al unor standarde internaționale echivalente, sau organizarea ca o altă persoană să exercite o astfel de funcție.

Prestarea serviciilor pentru fiducii sau societăți, nu reprezintă un sector determinat al economiei naționale, iar desfășurarea acestui tip de activitate nu necesită la momentul actual, deținerea unei licențe sau a altui act permisiv.

Anumite tipuri de servicii asimilate celor prestate de furnizorii de servicii pentru fiducii sau societăți, pot fi prestate de către persoane juridice care oferă consultanță în domeniul juridic sau fiscal, sau de către avocați, contabili și alți liberi profesioniști.

Din motiv că, noțiunea de furnizor de servicii pentru fiducii sau societăți a fost introdusă recent în legislația națională (la 29 noiembrie 2024), iar sectorul serviciilor prestate de subiecții asimilați acestor furnizori, nu este unul determinat, lipsesc indicatori de ordin economico-financiar care ar permite evaluarea profitabilității domeniului de prestare a serviciilor privind înființarea societăților sau fiduciilor, care ar indica existența unei influențe de ordin politic în acest domeniu, sau a unei rețele ample de furnizori ai acestui tip de servicii, având o bază extinsă de clienți nerezidenți.

La momentul efectuării evaluării nu a fost identificat un număr critic al persoanelor fizice sau juridice specializate în domeniul prestării acestui tip de servicii în calitate de activitate de bază. În

concluzie, Republica Moldova nu este recunoscută în calitate de centru internațional de formare a companiilor, care oferă servicii de înființare și administrare a acestora pentru nerezidenți. Conform mai multor *site-uri*⁵ specializate în prestarea acestor tipuri de servicii la nivel internațional, Republica Moldova nu este calificată și promovată ca o jurisdicție ce oferă nerezidenților servicii de formare și gestionare a companiilor.

În concluzie, **mărimea și ponderea sectorului de prestare a serviciilor de formare a societăților sau fiduciilor** este redusă, ținând cont de factorii analizați mai sus și de lipsa unui sector determinat, cât și al furnizorilor, care ar desfășura această activitate în calitate de activitate de bază și ar constitui o rețea bine structurată, care își promovează serviciile la nivel global și prezintă Republica Moldova în calitate de centru internațional de formare și incorporare a entităților juridice.

7.1.2. Stabilitatea economică și politică

Conform datelor disponibile din surse deschise⁶ Republica Moldova este apreciată la nivel mediu din punct de vedere al stabilității politice, fiindu-i acordat în anul 2022 un scor de -0,67 (scorul de -2,5 este minim și scorul +2,5 este maxim), în declin față de anul 2021 când i-a fost acordat scorul -0,21. Media globală a indicatorului este -0,07, este stabilită în baza datelor din 193 țări și măsoară percepția privind probabilitatea ca guvernarea să fie destabilizată sau schimbată ordinea constituțională prin măsuri violente, inclusiv violențe motivate politic și terorism. Cu referire la stabilitatea instituțiilor publice ale Republicii Moldova, conform datelor Băncii Mondiale⁷ și indicatorii globali privind guvernarea, eficiența guvernării în Republica Moldova în anul 2023, a fost apreciată cu un scor de 44,34 puncte, în creștere cu 10 puncte din anul 2018, când eficiența guvernării și a instituțiilor publice a înregistrat 33,81 puncte.

Cât privește stabilitatea economică la nivel global, Republica Moldova este plasată pe locul 140 din 179 de țări⁸. Astfel, în anul 2023 a înregistrat un indice de 0,78%, în creștere de la -5,02%, în anul 2022, valoarea medie globală fiind de 3,34%. Din punct de vedere istoric, valoarea medie înregistrată de Republica Moldova în perioada 1991-2023 este de -0,05%, valoarea minimă înregistrată fiind -30,9% în anul 1994, iar valoarea maximă a fost înregistrată în 2021, reprezentând 19,93%.

Cu referire la existența unor factori de ordin intern care ar afecta securitatea și stabilitatea statului, se impune menționarea existenței conflictului transnistrean care nu a fost soluționat definitiv și a rezultat în crearea unei zone separatiste – Republica autoproclamată Transnistria, care nu este recunoscută de comunitatea globală, cât și în lipsa unui control efectiv asupra teritoriului de pe malul stâng al râului Nistru, de către autoritățile constituționale ale Republicii Moldova. Din 4 februarie 1993 Misiunea instituită în Republica Moldova a Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa⁹, asigură facilitarea obținerii soluționării politice a diferendului, bazată pe înțelegerea exprimată de părțile conflictului și alte părți interesate, cu privire la: consolidarea independenței și suveranității Republicii

⁵ <https://gflolaw.com/en/company-formation/>, <https://www.cogencyglobal.com/en-gb/international-company-formation-uk-services>, <https://ibcagent.com/prices/99-jurisdictions-basic-formation-cost>, https://www.offshorecompanycorp.com/company-formation/jurisdiction?_gl=1*117cgbr

[up*MO..* gs*MO..&gclid=EA1aIQobChMIs9nJgdDmiQMVL AUGAB0qER0JEAAYAAEgK65fD BwE](https://www.eurocompanyformations.com/worldwide-company-formations/)

<https://www.eurocompanyformations.com/worldwide-company-formations/>.

⁶ https://www.theglobaleconomy.com/Moldova/wb_political_stability/

⁷ <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators/interactive-data-access>.

⁸ https://www.theglobaleconomy.com/Moldova/Economic_growth/.

⁹ <https://www.osce.org/files/f/documents/6/0/41137.pdf>

Moldova în limita hotarelor sale, acordul privind retragerea trupelor militare străine, asigurarea monitorizării eficiente privind obligațiile și angajamentele internaționale privind drepturile omului și ale minorităților, asistența în monitorizarea implementării acordurilor cu privire la soluționarea politică durabilă. Invazia Federației Ruse în Ucraina la 24 februarie 2022, a afectat contextul de securitate și stabilitate a statului Republica Moldova.

Astfel, Republica Moldova deține un nivel mediu de stabilitate economică și politică, reieșind din indicatorii descriși și factorii determinați.

7.1.3. Stabilitatea statului de drept

La nivel global, Republica Moldova este plasată pe locul 64 din 142 de țări, din punct de vedere al stabilității statului de drept, înregistrând în 2023 un scor de 0,54, conform indicatorului calculat de Proiectul privind Justiția Globală¹⁰. La nivelul regional al Europei de Est și al Asiei Centrale, Republica Moldova ocupă locul 4 din 15 țări învecinate. În ultimii ani, Republica Moldova a înregistrat o creștere constantă a indicatorului privind stabilitatea și capacitatea statului de drept, de la un scor de 0,49 în anul 2019 la 0,54 în anul 2023. La calcularea indicatorului privind statul de drept de către Proiectul privind Justiția Globală, se iau în considerație alți indicatori, și anume: limitele prerogativelor guvernamentale, lipsa corupției, nivelul de deschidere al guvernării, respectarea drepturilor fundamentale ale omului, nivelul de asigurare a securității și ordinii publice, nivelul de asigurare a punerii în executare a actelor judecătorești definitive, cât și nivelul și performanța justiției penale și civile.

Cu referire la existența unei infrastructuri comprehensive și adecvate a profesioniștilor în domeniul juridic, în Republica Moldova au fost licențiați și dispun de dreptul de a desfășura activitatea de avocat 2120 de persoane. Raportând numărul total al avocaților licențiați la numărul total al populației Republicii Moldova¹¹, se constată o pondere 0,08% a avocaților licențiați. La fel, conform Legii cu privire la avocatură nr. 1260 din 19.07.2002, avocații sunt obligați să urmeze anual cursuri de formare profesională continuă, în volum de cel puțin 16 ore, conform planului aprobat de Consiliul Uniunii Avocaților din Republica Moldova.

Cât privește existența unei infrastructuri legale și administrative privind furnizarea serviciilor de înființare a societăților către nerezidenți, sunt valabile constatările efectuate la punctul 7.1.1, conform cărora, furnizarea serviciilor pentru fiducii sau societăți, nu reprezintă un sector determinat al economiei, iar desfășurarea acestui tip de activitate nu necesită la momentul actual, deținerea unei licențe sau a altui act permisiv. Anumite tipuri de servicii asimilate celor oferite de furnizorii de servicii pentru fiducii sau societăți, în temeiul instituției juridice a reprezentării sau a contractului de mandat, pot fi prestate de către societăți de consultanță juridică sau fiscală, de avocați, contabili și alți liberi profesioniști.

Astfel, nivelul indicatorului privind statul de drept, existența unei infrastructuri dezvoltate a profesioniștilor în domeniul juridic și lipsa unui sector determinat al furnizorilor de servicii pentru fiducii și societăți, determină un **nivel mediu de stabilitate a statului de drept** în Republica Moldova.

¹⁰<https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/country/2024/Moldova>

¹¹https://statistica.gov.md/ro/statistic_indicator_details/25

7.1.4. Cadrul legal privind protecția activelor

Sistemul național de drept conține reglementări de diferit nivel în ierarhia actelor normative, care se referă la protecția bunurilor deținute cu drept de proprietate. Atât art. 46 din Constituția Republicii Moldova, cât și art. 501 alin. (1)-(2) și (5) din Codul civil al Republicii Moldova, stabilesc că, dreptul la proprietate privată, este garantat, averea dobândită licit nu poate fi confiscată, caracterul licit al dobândirii se prezumă, bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii, iar caracterul licit al dobândirii bunurilor se prezumă.

Potrivit Avizului nr. 1 din 15.03.2022, alin. 31-33, Curtea Constituțională a stabilit că, textul articolului 46 din Constituție nu stabilește niciun impediment pentru reglementarea confiscării civile în afara unei proceduri penale.

În contextul dat Ministerul Justiției a elaborat proiectul de lege privind confiscarea civilă, acesta a fost remis spre consultare și avizare, iar la momentul actual este la etapa de actualizare conceptuală, reieșind din asistența tehnică oferită de către Consiliul Europei în cadrul Proiectului „*Consolidarea regimului de combatere a spălării banilor și a recuperării activelor în Republica Moldova*” (PGGIII) derulat în Republica Moldova în perioada 2023-2026. Proiectul de lege menționat a fost analizat din perspectiva standardelor internaționale în materie de mecanisme de confiscare alternativă și de protecție a dreptului de proprietate a terților de bună-credință. Faptul dat, demonstrează angajamentele Republicii Moldova de aliniere a cadrului legal național la exigențele standardelor internaționale prevăzute de Recomandarea 4 și 38 a Grupului de Acțiune Financiară Internațională (GAFI/FATF), în lumina ultimelor modificări privind obligația de reglementare a mecanismului de confiscare civilă a bunurilor care de origine ilicită.

Cu referire la eficiența sistemului de confiscare penală prevăzut de art. 106-106¹ din Codul penal al Republicii Moldova, reieșind din datele statistice furnizate de către organele de drept și analiza efectuată la Capitolul 4, s-a stabilit că, aplicarea practică a mecanismelor de depozitare a infractorilor de bunuri infracționale sau de bunuri ce depășesc substanțial veniturile obținute licit, înregistrează progrese limitate. În context, pe parcursul anilor 2020-2023, au fost derulate 716 investigații penale în privința persoanelor juridice bănuite de comiterea diferitor tipuri de infracțiuni, însă au fost adoptate doar 15 sentințe de condamnare, cu dispunerea confiscării speciale a bunurilor infracționale.

În concluzie, **sistemul Republicii Moldova de protecție a activelor**, este **puternic și robust**, ceea ce reprezintă un factor negativ din perspectiva capacității statului de a deposeda infractorul de bunurile dobândite pe cale infracțională. Deși legislația națională comportă un caracter echilibrat privind asigurarea protecției diferitor drepturi și interese legitime, statul avansând pe calea reglementării mecanismelor alternative de confiscare a bunurilor ilicite în afara procedurilor penale, durata îndelungată și eficiența limitată a procedurilor penale de confiscare a bunurilor infracționale, asigură un caracter înalt al protecției activelor originare din activități ilegale și spălarea banilor.

7.1.5. Perceperea nivelului de corupție

Din punct de vedere al perceperei nivelului de corupție, conform datelor elaborate de Transparency International¹², Republica Moldova a înregistrat un scor de 42 în anul 2023, ocupând astfel locul 76 din 180 de state, la nivel mondial. Pe parcursul ultimilor ani, indicatorul IPC (indicatorul de

¹²<https://www.transparency.org/en/cpi/2023/index/mda>

percepție a corupției), a cunoscut o îmbunătățire semnificativă, având în vedere că, anul 2019 Republica Moldova deținea un scor de 32 puncte.

Conform altor surse deschise, în anul 2023, Republica Moldova a ocupat la nivel global locul 103 din 142 de state, înregistrând un scor de 0,38 (valoarea minimă este de -2,5 și valoarea maximă este de +2,5), al indicatorului care măsoară prevalarea fenomenului de oferire de mită, a plăților informale și a altor beneficii la prestarea serviciilor publice și la asigurarea executării legilor, fiind luată în considerație și măsura în care guvernarea asigură încheierea contractelor de achiziții publice în cadrul unor procese competitive, libere și transparente, cât și măsura în care funcționarii publici de diferite nivele se abțin de la delapidarea fondurilor publice. La nivel regional, Republica Moldova ocupă locul 12 din 15, deși a înregistrat o ușoară creștere în ultimii 5 ani, depășind doar pe Albania, Ucraina și Republica Kârgâzstan¹³.

Conform Raportului OECD¹⁴ din 2022, noțiunea de corupție la nivel înalt pare să nu fie înțeleasă clar de instituțiile de drept din Republica Moldova. Nu există niciun indiciu că autoritățile analizează astfel de cazuri separat de alte infracțiuni sau iau act de lecțiile învățate din condamnările în cazurile de corupție la nivel înalt pentru formularea politicilor sau legislației anticorupție.

Interpretarea indicatorilor cu privire la percepția nivelului de corupție, poziția ocupată la nivel global și regional, dinamica în creștere constantă a indicatorului IPC, indică un **nivel mediu** al percepției corupției în Republica Moldova.

7.1.6. Transparența informațiilor privind beneficiarul efectiv

Noțiunea de „*beneficiar efectiv*” este prevăzută de Legea nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, la art. 5², semnificând orice persoană fizică ce deține sau controlează în ultimă instanță clientul și/sau persoana fizică în numele ori în interesul căruia/căreia se realizează, direct sau indirect, o activitate sau o tranzacție.

Totalitatea datelor cu privire la beneficiarul efectiv al persoanelor juridice, fiduciilor sau construcțiilor juridice similare sunt **înregistrate în Registrul de stat al unităților de drept**, deținut de către Agenția Servicii Publice sau în **Registrul fiduciilor și construcțiilor juridice similare**, deținut de Serviciul Fiscal de Stat.

Persoanele juridice, întreprinzătorii individuali, organizațiile necomerciale, fiduciile sau orice construcție juridică similară fiduciilor, sunt obligate **să obțină și să dețină informații adecvate, corecte și actualizate cu privire la beneficiarul lor efectiv și să prezinte** organului înregistrării de stat și Serviciului Fiscal de Stat, **informația cu privire la beneficiarul efectiv, în termen de 30 zile de la intervenirea modificării datelor acestuia. Beneficiarii efectivi sunt obligați să furnizeze** persoanelor juridice, întreprinzătorilor individuali, fiduciarilor sau persoanelor ce dețin poziții echivalente în cadrul construcțiilor juridice similare fiduciilor, **toate informațiile necesare** pentru a se conforma obligațiilor stabilite de lege.

Subiecții de drept menționați mai sus, sunt **obligați să completeze o declarație cu privire la beneficiarul efectiv**, fiind elaborat un formular-tip pentru fiecare tip de entitate juridică cu sau fără personalitate juridică, corespunzător rigorilor stabilite de Legea nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și

¹³<https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/factors/2024/Moldova/Absence%20of%20Corruption/>

¹⁴<https://read.oecd.org/10.1787/9bb0367e-en?format=pdf>

combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și Legea nr. 220/2007 cu privire la înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali.

Actualizarea informațiilor cu privire la beneficiarul efectiv se efectuează la înregistrarea modificărilor în actele de constituire ale persoanelor juridice, la înregistrarea de stat a persoanelor supuse reorganizării și la radierea acestora din Registrul de stat, fiind **interzisă** înregistrarea persoanelor juridice, întreprinzătorilor individuali, fiduciilor și construcțiilor juridice similare fiduciilor, în **lipsa datelor despre beneficiarul efectiv și/sau dacă informația prezentată este neveridică sau incompletă**.

Nedeclararea informației cu privire la beneficiarul efectiv, prin nedeclarare absolută, declararea incompletă sau incorectă a informației cu privire la beneficiarul efectiv, **neactualizarea informației** respective, în cazul în care au intervenit modificări cu privire la beneficiarul efectiv, se sancționează conform art. 263² din Codul contravențional al Republicii Moldova, cu amendă de la 50 000 MDL la 75 000 MDL, echivalentul estimativ al sumei de la 2 600 la 3 900 EUR.

La fel, în temeiul art. 263⁴ din Codul contravențional al Republicii Moldova, prezentarea unor date neveridice, incomplete sau incorecte de către persoanele juridice, întreprinzătorii individuali, fiduciile și construcțiile juridice similare fiduciilor, necesare la înregistrarea constituirii, modificarea în actele de constituire și în datele înscrise în Registrul de stat, înregistrarea de stat a persoanelor supuse reorganizării și la radierea acestora din Registrul de stat și Registrul fiduciilor și construcțiilor juridice similare, precum și neactualizarea informației respective, în cazul în care au intervenit modificări, se sancționează cu amendă de la 1 500 la 4 000 MDL, echivalentul estimativ al sumei de la 780 la 2 100 EUR, aplicată persoanei fizice sau persoanei cu funcție de răspundere și cu amendă de la 50 000 MDL la 75 000 MDL echivalentul estimativ al sumei de la 2 600 la 3 900 EUR, aplicată persoanei juridice.

Cu referire la eficiența mecanismului privind declararea informațiilor cu privire la beneficiarul efectiv, articolul VIII alin. (5) din Legea nr. 66/2023 a prevăzut un termen de 18 luni acordat persoanelor juridice, întreprinzătorilor individuali și organizațiilor necomerciale înregistrate în Republica Moldova, de a prezenta și actualiza informațiile privind beneficiarul, care expiră la 01 ianuarie 2025. Ținând cont de faptul că, a fost prevăzut un termen legal de conformare benevolă cu obligația de actualizare a informațiilor privind beneficiarul efectiv, care nu a expirat la momentul efectuării prezentei evaluări, iar aplicarea forței coercitive a statului pentru neexecutarea obligației legale nu a fost aplicată în practică, este prematură formularea unor concluzii privind eficiența practică a mecanismului instituit de legislație.

Reieșind din cadrul legal reglementat, obligațiile clare și previzibile puse în sarcina persoanelor juridice, a întreprinzătorilor individuali, organizațiilor necomerciale, a fiduciilor sau construcțiilor juridice similare, existența mecanismului de constatare și soluționare a neconcordanțelor între informațiile disponibile în Registrul de stat al unităților de drept privind beneficiarul efectiv și informațiile prezentate de către clientul entității raportoare privind beneficiarul efectiv, se atestă un nivel mediu al atractivității din punct de vedere al reglementărilor în domeniul transparenței informațiilor privind beneficiarul efectiv.

7.1.7 Atractivitatea regimului fiscal

Legislația fiscală națională **atribuie calitatea de rezident, oricărei persoane juridice sau unei forme organizatorice cu statut de persoană fizică a cărei activitate este organizată sau gestionată în Republica Moldova** ori al cărei **loc de bază de desfășurare a activității este Republica Moldova**.

Calitatea de contribuabil o dețin **persoanele juridice rezidente** ale Republicii Moldova, care desfășoară activitate de întreprinzător și pe parcursul perioadei fiscale, **obțin venit din orice surse** aflate

în Republica Moldova, precum și din orice surse **aflate în afara Republicii Moldova**, fiind **obligate să declare venitul brut obținut din toate sursele**.

Cota de impozit aplicabilă **persoanelor juridice** este în mărime de **12%** din venitul impozabil, aceeași cotă fiind aplicabilă și în cazul persoanelor fizice, a întreprinzătorilor individuali și persoanele care desfășoară activitate profesională în sectorul justiției și în domeniul sănătății, excepție constituind agenții economici al căror venit a fost estimat prin metoda indirectă sau ca urmare a instituirii posturilor fiscale, cazuri în care, cota impozitului este în mărime de 15% din depășirea venitului estimat față de venitul brut înregistrat în contabilitate de agentul economic.

Codul fiscal prevede și **norme speciale privind impunerea fiscală** a unor categorii de contribuabili: agenții economici rezidenți ai parcurilor pentru tehnologia informației, agenții economici rezidenți ai zonelor economice libere, și întreprinderile din industria prelucrătoare beneficiare ale schemei de ajutor de stat regional pentru investiții.

Organizațiile necomerciale și alte categorii de contribuabili asimilate acestora, sunt **scutite de plata impozitului pe venit** în cazul în care corespund cumulativ cerințelor stabilite de Codul fiscal, iar în cazul în care nu sunt respectate cerințele indicate, organizația necomercială este supusă impozitării în condiții generale.

La data de 26 ianuarie 2024, Ministerul Finanțelor a aprobat **regulile de implementare a prețurilor de transfer**, pentru *contribuabilii care încheie tranzacții cu persoane afiliate cu o valoare totală mai mare de 20 000 000 MDL, fiind obligat să întocmească și să prezinte informația privind prețurile de transfer, iar în cazul tranzacțiilor cu valoare mai mare de 50 000 000 MDL, ultimul este obligat să prezinte și dosarul privind prețurile de transfer*. **Dosarul privind prețurile de transfer**, conține mai multe categorii de **date importante**: informații despre contribuabil, descrierea generală a activității, prezentarea principalelor piețe de desfacere pentru livrările efectuate; descrierea activității de cercetare/dezvoltare; detalii despre principalii concurenți ai contribuabilului; descrierea tranzacțiilor derulate cu fiecare persoană afiliată și a contextului în care se derulează acestea.

Un alt mecanism internațional care a fost transpus în legislația națională și asigură reducerea economiei tenebre, contracararea fluxurilor ilegale a capitalului în străinătate, combaterea evaziunii fiscale și constituie o sursă suplimentară pentru colectarea veniturilor la buget, este **schimbul de date privind conturile financiare**. Astfel, din 20 septembrie 2024, urmare a adoptării și publicării de către Forumul Global al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), a Raportului privind confidențialitatea și securitatea datelor, **Republica Moldova este autorizată să efectueze schimburi reciproce de date privind conturile financiare**.

Informațiile care fac obiectul schimbului dintre autoritățile competente, în cazul unei persoane fizice, constituie: numele, adresa, codul fiscal (în continuare – CF), definit conform Codului fiscal, data și locul nașterii fiecărei persoane raportabile care este titularul contului, iar în cazul unei **entități care este titularul contului** și care, după aplicarea procedurilor de precauție în conformitate cu Standardul comun de raportare, este identificată ca având una sau mai multe persoane care, **deținând controlul, devin persoane raportabile** – denumirea, sediul și CF-ul entității, precum și numele, adresa, CF-ul, data și locul nașterii fiecărei persoane raportabile.

Prin intermediul Forumului Global privind Transparența și Schimbul de Informații în Scopuri Fiscale, Republica Moldova de rând cu celelalte peste 160 de jurisdicții dedicate îmbunătățirii

transparenței și schimbului de informații în scopuri fiscale, asigură implementarea efectivă a celor două standarde internaționale complementare:

1) Standardul agreat și implementat privind **schimbul internațional de informații la solicitare** (EOIR) – autoritatea fiscală poate solicita informații în cadrul unei investigații fiscale;

2) Standardul agreat și implementat privind **schimbul internațional automat de date** (AEOI) – schimbul anual automat a unui set predefinit de informații privind conturile financiare deținute de nerezidenți.

Analizând prevederile legislației fiscale și tratamentul fiscal aplicat persoanelor juridice nerezidente, lipsa unor regimuri fiscale preferențiale privind veniturile obținute de către persoanele juridice nerezidente, aplicarea prețurilor de transfer în tranzacțiile încheiate cu persoane afiliate și implementarea mecanismului de schimb al informațiilor privind conturile financiare, se constată un **nivel scăzut de atractivitate fiscală** pentru persoanele juridice nerezidente.

7.1.8. Concluzii

Din punct de vedere al atractivității Republicii Moldova în calitate de centru internațional de creare și incorporare a persoanelor juridice nerezidente, **s-a constatat un nivel mediu**, fiind înregistrat un scor de 0,36 (din maximul de 0, 71). Faptul dat se datorează introducerii recente în legislația Republicii Moldova a furnizorilor de servicii pentru fiducii sau societăți, care deși sunt entități raportoare și sunt obligați să aplice cadrul național în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor, nu a fost elaborată în privința acestora legislația secundară privind înregistrarea/licențierea acestora, cât și nu a fost inițiată supravegherea sectorului în cauză în vederea asigurării conformității.

Factorii economici, politici, în domeniul respectării statului de drept și ale drepturilor omului, cât și nivelul de percepție a corupției sunt direct proporționali cu nivelul de atractivitate în vederea incorporării entităților juridice nerezidente, iar progresele limitate privind recuperarea bunurilor infracționale în proceduri penale de durată, asigură un nivel înalt al protecției bunurilor dobândite pe cale ilicită.

La fel, deși sunt reglementate obligațiile clare și previzibile puse în sarcina tuturor tipurilor de persoane juridice cu sau fără scop lucrativ, a fiduciilor sau construcțiilor juridice similare, lipsa aplicabilității practice a mecanismului de soluționare a neconcordanțelor între informațiile disponibile privind beneficiarul efectiv, cât și posibilitățile tehnice limitate de căutare a informațiilor în Registrul de stat a unităților de drept și lipsa unor mecanisme de emiteră a notificărilor cu privire la scenariile cu risc ridicat de utilizare a persoanelor interpușe constituie impedimente în asigurarea unui nivel înalt al disponibilității și transparenței informațiilor cu privire la beneficiarul efectiv.

7.2. Măsuri de atenuare a riscurilor

7.2.1. Calitatea reglementării și supravegherii furnizorilor de servicii pentru fiducii sau societăți

În Republica Moldova, noțiunea de „furnizor de servicii pentru fiducii sau societăți” a fost introdusă în Legea nr. 308/2017, prin Legea nr. 268 din 29 noiembrie 2024 privind modificarea unor acte normative (implementarea suplimentară în cadrul normativ intern a Recomandărilor Grupului de Acțiune Financiară Internațională).

Furnizorii de servicii pentru fiducii sau societăți sunt entități raportoare în sensul Legii nr. 308/2017 și aceștia sunt obligați să respecte toate obligațiile care derivă din această calitate, în

conformitate cu prevederile actelor normative în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

Din motiv că, furnizorii de servicii pentru fiducii sau societăți, reprezintă o novație juridică în cadrul sistemului național de drept, la momentul prezentei evaluări, nu a fost asigurată elaborarea legislației necesare aducerii în corespundere a cadrului normativ, cu noile reglementări în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, prin care a fost completată lista entităților raportoare. Astfel, nu este incidentă evaluarea modului de reglementare a activității furnizorilor de servicii pentru fiducii sau societăți, sau evaluarea modului de supraveghere a acestora.

7.2.2. Eficiența sancțiunilor în cazul neconformării obligației de declarare a informațiilor cu privire la persoana juridică și a informațiilor privind beneficiarul efectiv. Eficiența mecanismelor de verificare a informațiilor privind beneficiarul efectiv

Cadrul legal național prevede mecanisme care asigură deținerea de către organul înregistrării de stat a informațiilor adecvate, corecte și actualizate cu privire la persoanele juridice, fiducii sau construcțiile juridice similare, cât și cele referitoare la beneficiarul efectiv al acestora.

Agenția Servicii Publice, conform procedurilor stabilite, **verifică, înregistrează, ține evidența și actualizează datele cu privire la beneficiarii efectivi** ai persoanelor juridice, ai întreprinzătorilor individuali și ai organizațiilor necomerciale la înregistrarea lor, la înregistrarea modificărilor în actele de constituire ale persoanelor juridice, la înregistrarea de stat a persoanelor supuse reorganizării și la radierea acestora din Registrul de stat. Serviciul Fiscal de Stat gestionează Registrul fiduciilor și construcțiilor juridice similare, care conține inclusiv informațiile privind beneficiarul efectiv al fiduciilor sau construcțiilor juridice similare.

Persoanele juridice, întreprinzătorii individuali, fiduciile sau orice construcție juridică similară sunt **obligați să prezinte** Agenției Servicii Publice, după caz Serviciului Fiscal de Stat, **informația cu privire la beneficiarul efectiv în termen de 30 zile de la intervenirea modificării datelor acestuia**. La fel, aceștia sunt obligați să **desemneze o persoană fizică rezidentă responsabilă** pentru furnizarea și actualizarea informației despre beneficiarul efectiv din Registrul de stat al unităților de drept și, respectiv, Registrul fiduciilor sau construcțiilor juridice similare. Datele despre persoana fizică rezidentă desemnată, vor fi prezentate organului înregistrării de stat sau, respectiv, Serviciului Fiscal de Stat.

Adițional informațiilor necesare înregistrării modificărilor operate în actele de constituire și în datele înscrise în Registrul de stat, persoana juridică va depune și actele oficiale care reflectă numele, prenumele, data nașterii, numărul de identificare de stat al persoanei fizice, domiciliul **persoanei fizice rezidente responsabile pentru furnizarea și actualizarea informației despre beneficiarul efectiv**.

Codul contravențional al Republicii Moldova prevede sancțiuni pecuniare pentru nedeclararea informației cu privire la beneficiarul efectiv, prezentarea unor date neveridice, incomplete sau incorecte, necesare la înregistrarea constituirii, modificarea în actele de constituire și în datele înscrise în Registrul de stat, înregistrarea de stat a persoanelor supuse reorganizării și la radierea acestora din Registrul de stat și Registrul fiduciilor sau construcțiilor juridice similare, precum și neactualizarea informației respective, în cazul în care au intervenit modificări.

Un alt mecanism instituit de lege care asigură conformarea persoanelor juridice, a fiduciilor sau a construcțiilor juridice similare, la obligația instituită de lege de a-și actualiza informațiile cu privire la

beneficiarul efectiv, este procedura de soluționare a neconcordanțelor între informațiile privind beneficiarul efectiv.

Până la soluționarea neconcordanței, Agenția Servicii Publice și Serviciul Fiscal de Stat **nu efectuează nicio înregistrare** în Registrul de stat al unităților de drept și, respectiv, Registrul fiduciiilor și construcțiilor juridice similare, referitoare la operarea modificărilor în actele de constituire ale persoanei juridice, întreprinzătorului individual, organizației necomerciale și, respectiv, ale fiduciei sau construcției juridice similare, precum și în datele înscrise în Registrul de stat, reorganizarea sau radierea acesteia.

Doar după soluționarea neconcordanței, Agenția Servicii Publice și Serviciul Fiscal de Stat pot radia notarea din registrele respective.

Cu privire la eficiența mecanismului privind declararea informațiilor cu privire la beneficiarul efectiv, urmează a fi menționat faptul că, persoanele juridice, întreprinzătorii individuali, organizațiile necomerciale, fiduciile sau construcțiile juridice similare dispun de termen până la 01 ianuarie 2025, de a prezenta și actualiza informațiile privind beneficiarul efectiv la Agenția Servicii Publice și respectiv, la Serviciul Fiscal de Stat.

7.2.3. Calitatea informațiilor deținute de Registrul de stat al unităților de drept

Codul civil al Republicii Moldova, prevede că, **persoana juridică se consideră constituită în momentul înregistrării ei de stat, datele înregistrării de stat se înscriu în registrul de publicitate** prevăzut de lege, fiind **accesibile oricărei persoane**, iar încălcarea modului, prevăzut de lege, de constituire a persoanei juridice sau faptul că actul de constituire nu este în conformitate cu legea **atrage refuzul înregistrării de stat a persoanei juridice**.

Nu există careva excepții de la înregistrare în registrele de publicitate prevăzute de lege, pentru careva tipuri de persoane juridice, fiducii sau construcții juridice similare. Persoanele **juridice străine sunt asimilate, în condițiile legii, cu persoanele juridice ale Republicii Moldova**, iar **capacitatea de folosință a acesteia se dobândește la data înregistrării de stat** și încetează la data radierii ei din registrul de publicitate prevăzut de lege.

La rândul lor, **fiduciile sau construcțiile juridice similare** urmează a fi **înregistrate în Registrul fiduciiilor sau construcțiilor juridice similare**, care este gestionat de Serviciul Fiscal de Stat.

Informațiile de bază cu privire la denumirea persoanei juridice, forma de organizare juridică a acesteia, data înregistrării, localitatea unde este înregistrat sediul persoanei juridice, codul fiscal atribuit acesteia, cât și mențiunea dacă această persoană juridică a fost sau nu lichidată, sunt disponibile pe pagina web oficială a Agenției Servicii Publice, care conține un motor de căutare¹⁵ a informațiilor și permite astfel accesarea datelor din Registrul de stat al unităților de drept.

La fel, sunt disponibile mai multe surse deschise¹⁶ pe internet, care oferă informații de bază cu privire la persoanele juridice înregistrate în Moldova.

Astfel, oricare persoană interesată, fără careva impedimente sau costuri, poate prin accesare directă și facilă a surselor oficiale și a celor care se bazează pe surse oficiale, disponibile pe internet, să consulte informațiile de bază cu privire la orice persoană juridică înregistrată în Republica Moldova.

¹⁵ <https://e-services.md/public/WebPublic/index.php?action=company&lang=md>

¹⁶ <https://www.data2b.md/ro/>; <https://infodebit.md/>; <https://infobiz.md/>

Cu referire la caracterul veridic, complet și actual al informațiilor din Registrul de stat al unităților de drept, se reține că, fiecare etapă care vizează modificarea datelor cu privire la persoana juridică, de la momentul constituirii și până la momentul radierii acesteia, este efectuată de către Agenția Servicii Publice, care obține și verifică veridicitatea, corectitudinea și suficiența documentelor prezentate pentru operarea modificărilor în Registru.

Mai mult, informația necesară pentru înregistrare este obținută de către Agenția Servicii Publice, nu doar de la persoana care solicită înregistrarea modificărilor, dar și prin intermediul sistemelor informaționale electronice oficiale, astfel că, documentele prezentate de către solicitant nu reprezintă singura sursă de informații.

În aceeași ordine de idei, caracterul **actual, veridic și complet** al informațiilor privind beneficiarul efectiv al persoanelor juridice înregistrate în Registrul de stat al unităților de drept, se află într-o legătură și dependență directă, de procedura de prezentare și actualizare a informațiilor cu privire la beneficiarii efectivi, declanșată și derulată în temeiul Legii nr. 66/2023, în vigoare la 1 iulie 2023, termenul acordat pentru finalizarea de actualizare benevolă a datelor de către subiecții de drept vizați, fiind de 18 luni.

Astfel, conform informațiilor prezentate de Agenția Servicii Publice, la situația din 31.12.2023, în Registrul de stat al unităților de drept se conținea informația privind beneficiarii efectivi pentru 56 230 de persoane juridice și întreprinzători individuali (43,4% din numărul total al societăților cu răspundere limitată și 22,3% din numărul total al întreprinzătorii individuali). Totodată, conform situației din data de 02.12.2024, în Registrul de stat al unităților de drept se conținea informația privind beneficiarii efectivi pentru 78 789 de unități de drept, ceea ce constituie 47,1% din numărul total de unități de drept înregistrate. Ca referință, la data de 01.07.2023 (momentul intrării în vigoare a amendamentelor aduse Legii nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului prin Legea nr.66/2023 pentru modificarea unor acte normative), în RSUD se conținea informația privind beneficiarii efectivi pentru 49 395 de unități de drept, ceea ce constituia 31,4% din numărul total de unități de drept înregistrate. Respectiv, începând cu data de 01.07.2023 și până la data de 02.12.2024, numărul unităților de drept care au declarat beneficiarii săi efectivi a crescut cu 29 394 de unități de drept, ceea ce constituie 15,7%. În aceeași perioadă, aprox. 20 000 de unități de drept au actualizat datele cu privire la beneficiarii efectivi în Registrul de stat al unităților de drept. Precizăm, că potrivit datelor furnizate de Serviciul Fiscal de Stat, la situația din data de 01.07.2024, 62 906 de persoane juridice (aprox. 38% din numărul total de unități de drept înregistrate în RSUD) întruneau noțiunea de persoane juridice pasive, conform informației din Registrul fiscal de stat.

Cât privește existența mecanismelor de alertare a persoanelor juridice cu privire la necesitatea actualizării informațiilor din Registrul de stat al unităților de drept, fără a fi susținut de aplicare practică, din punct de vedere juridic, este instituit mecanismul de constatare și soluționare a neconcordanțelor între informațiile din Registru și a celor prezentate entității raportoare, de către clientul persoană juridică, la aplicarea măsurilor de precauție privind clienții.

Agenția Servicii Publice în colaborare cu Agenția de Guvernare Electronică, este în proces de elaborare a unui nou sistem informațional automatizat „Registrul de stat al unităților de drept”, care va

include un nou mecanism funcțional de înregistrare și actualizare a datelor cu privire la beneficiarii efectivi pentru toate tipurile și formele juridice de organizare a unităților de drept.

7.2.4. Calitatea informației obținute în urma aplicării măsurilor de precauție privind clienții

Măsurile standard de precauție privind clienții, se aplică de entitățile raportoare la inițierea relațiilor de afaceri, la efectuarea tuturor tipurilor de tranzacții ocazionale în limitele stabilite de lege, atunci când există o suspiciune de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului, independent de derogări, scutiri sau limite stabilite și atunci când există suspiciuni privind veridicitatea, suficiența și precizia datelor de identificare obținute anterior.

Conform Ghidului privind identificarea beneficiarului efectiv, aprobat prin Ordinul directorului Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor nr. 21 din 8 iulie 2024, la **stabilirea identității persoanei fizice în calitate de beneficiar efectiv**, entitățile raportoare sunt obligate să solicite, să obțină și să păstreze informații necesare identificării, și anume:

- a) numele, prenumele, naționalitatea/cetățenia și data nașterii persoanei fizice;
- b) informații care permit verificarea identității persoanei fizice, și anume: numărul de identificare de stat sau dacă este cazul, un alt element unic de identificare similar, tipul, numărul, data și autoritatea emitentă a actului de identitate; locul nașterii; locul domiciliului și/sau a reședinței; codul fiscal (sau alt cod de identificare fiscală al țării de reședință, în cazul în care diferă de numărul de identificare al persoanei).

Referitor la modul și mecanismul de exercitare de către persoana fizică al dreptului de proprietate și al controlului în ultimă instanță a unei persoane juridice, entitățile raportoare sunt obligate să solicite, să obțină și să păstreze informații cu privire la:

- a) identificarea mecanismului de exercitare a deținerii sau controlului asupra persoanei juridice (în baza cotei părți din capitalul social al persoanei juridice, a pachetului de acțiuni care oferă drepturi de vot preferențiale sau prin intermediul altor mecanisme);
- b) modul de exercitare al dreptului de proprietate și al deținerii sau controlului în ultimă instanță asupra persoanei juridice;
- c) alte persoane sau entități juridice implicate în lanțul construcției juridice a entității juridice sau a structurii organelor de conducere a entității juridice, a reprezentanților acestora (dacă sunt desemnați și este cazul în situație concretă);
- d) interesul deținut de către beneficiarul efectiv în cadrul persoanei juridice, ca fiind unul direct sau indirect;
- e) fondatorul, conducătorul, beneficiarul efectiv al organizațiilor necomerciale și al entităților care administrează și distribuie fonduri.

La fel, Ghidul privind identificarea beneficiarului efectiv prevede că, măsurile întreprinse de către entitatea raportoare trebuie să conducă la concluzia că, această persoană fizică într-adevăr există și este acea persoană care pretinde că este, prin verificarea actelor de identitate emise de către autoritățile statului.

În cazul în care are suspiciuni cu referire la identitate privind falsificarea datelor de identificare sau apartenența identității unei alte persoane decât cele declarate, entitatea raportoare este obligată să întreprindă pași concreți pentru a clarifica aspectul dat, urmând să solicite prezentarea actului de identitate sau a unui alt act echivalent (pașaport, permis de ședere etc.), în original, astfel încât entitatea

raportoare să aibă certitudinea că știe cine este beneficiarul efectiv și înțelege structura proprietății și structura de control a clientului. La fel, această verificare poate fi realizată și printr-un schimb automat de date cu un sistem de date, care oferă același nivel de siguranță și credibilitate.

Aceleași rațiuni urmează a fi aplicate de către entitatea raportoare și în cazul persoanei fizice străine identificate în calitate de beneficiar efectiv, pentru verificarea identității acesteia, urmând să examineze autenticitatea documentelor emise de către autoritățile altui stat.

La pct. 28, Ghidul privind identificarea beneficiarului efectiv stabilește că, la verificarea statutului persoanei fizice în calitate de beneficiar efectiv al persoanei juridice, reieșind din gradul de risc identificat, entitatea raportoare trebuie să stabilească următoarele aspecte:

a) dacă persoana fizică identificată în calitate de beneficiar efectiv deține dreptul de proprietate asupra cotei părți din capitalul social al clientului – persoană juridică, are drepturi de vot decisive sau alte drepturi prin care se exercită controlul asupra clientului – persoană juridică, dacă această persoană corespunde noțiunii de beneficiar efectiv conform art. 5² alin. (1) din Legea nr. 308/2017;

b) dacă persoana fizică identificată în calitate de beneficiar efectiv, exercită în realitate, în nume și interes propriu, drepturile care decurg din dreptul de proprietate deținut în raport cu clientul – persoană juridică, sau dacă, eventual, această persoană exercită drepturile sale în temeiul unor instrucțiuni din partea unei terțe persoane, sau urmare a unui acord/ înțelegeri cu o terță persoană.

Cu privire la informațiile solicitate și obținute de bănci în procesul de aplicare a măsurilor de precauție privind clienții, Regulamentul cu privire la cerințele de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului în activitatea băncilor, aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr. 200 din 9 august 2018, cu ultimele modificări în vigoare din 8 februarie 2024, stabilește următoarele categorii de date:

1) pentru clienții – **persoane fizice**: a) numele și prenumele; b) data și locul nașterii; c) cetățenia și datele documentului de identitate (IDNP, seria și numărul, data eliberării, codul organului care l-a eliberat (dacă există) sau alți indici unici dintr-un act de identitate ce conține fotografia titularului); d) adresa de domiciliu și/sau reședință; e) ocupația, funcția deținută; f) sursa venitului; g) identitatea beneficiarului efectiv; h) scopul și natura relației de afaceri sau a tranzacției ocazionale (scopul inițierii relației de afaceri sau al efectuării tranzacției ocazionale, tipul produsului și serviciului solicitat, tipul tranzacțiilor, volumul activelor preconizate pentru a fi depuse, volumul și frecvența tranzacțiilor preconizate, potențiala durată a relației de afaceri);

2) pentru **persoanele juridice și întreprinzătorii individuali**: a) denumirea, forma juridică de organizare, actul de constituire și actul privind înregistrarea de stat a persoanei juridice; b) sediul/adresa principală de activitate; c) numărul de identificare de stat (IDNO) și codul fiscal, conform certificatului de înregistrare și/sau extrasului din Registrul de stat eliberat de către organul abilitat cu dreptul de a efectua înregistrarea de stat; d) adresa de corespondență, alta decât sediul (dacă există); e) identitatea persoanei fizice împuternicită de a gestiona contul, legalitatea împuternicirilor (în cazul lipsei unei astfel de persoane, se indică administratorul persoanei juridice); f) identitatea beneficiarului efectiv a persoanei juridice; f¹) identitatea persoanelor care dețin poziții de management superior, precum și împuternicirile acestora de reprezentare; g) drepturile și obligațiunile organului de conducere de a gestiona compania, care reies din documentele primare de înregistrare sau actul de constituire; h) natura și scopul activității, legitimitatea acestora; i) scopul și natura relației de afaceri sau a tranzacției ocazionale (scopul inițierii

relației de afaceri sau al efectuării tranzacției ocazionale, tipul produsului și serviciului solicitat, tipul tranzacțiilor, volumul activelor preconizate pentru a fi depuse, volumul și frecvența tranzacțiilor preconizate, potențiala durată a relației de afaceri);

3) pentru **fiducii sau construcții juridice similare**: a) denumirea și dovada de încorporare/înregistrare, actul fiduciar; b) sediul/adresa de activitate și țara de înregistrare; c) natura, scopul și obiectul activității (ca exemplu: discreționar, testamentar, etc); d) identitatea fondatorului, administratorului, protectorului (dacă există), beneficiarilor sau clasele de beneficiari și a oricărei alte persoane care exercită în ultimă instanță un control efectiv (în cazul altor tipuri de construcții juridice similare fiduciiilor – identitatea persoanelor care au poziții echivalente); e) descrierea scopului/activității; f) scopul și natura relației de afaceri sau a tranzacției ocazionale (scopul inițierii relației de afaceri sau al efectuării tranzacției ocazionale, tipul produsului și serviciului solicitat, tipul tranzacțiilor, volumul activelor preconizate pentru a fi depuse, volumul și frecvența tranzacțiilor preconizate, potențiala durată a relației de afaceri).

În cazul identificării unui grad de risc sporit, banca aplică **măsuri de precauție sporită** privind clienții și suplimentar, obține următoarele informații:

1) pentru clienții – **persoane fizice**: a) oricare alt nume utilizat (nume marital, nume deținut anterior sau porecla); b) adresa de serviciu, codul poștal, adresa de e-mail, numărul telefonului mobil; c) statutul de rezident/nerezident; d) genul (sexul); e) numele angajatorului, dacă există; f) sursa averii clientului; g) sursa mijloacelor bănești care tranzitează contul și destinația acestora;

2) pentru **persoanele juridice și întreprinzătorii individuali**: a) identificatorul unic al companiei, dacă există; b) numărul de telefon, adresa de email și fax; d) situația financiară; e) sursa mijloacelor bănești parvenite în cont și destinația mijloacelor bănești care tranzitează contul;

3) pentru **fiducii sau construcții juridice similare**: a) numărul de telefon, adresa de e-mail și fax; c) sursa mijloacelor bănești; d) destinația mijloacelor bănești care tranzitează contul.

Prevederi similare conțin și actele normative emise de Banca Națională a Moldovei în calitatea sa de organ cu funcții de supraveghere pentru organizațiile de creditare nebanară, asociațiile de economii și împrumut, asigurătorii sau reasigurătorii și intermediarii în asigurări și/sau reasigurări care desfășoară activitate în limitele claselor de asigurări de viață, inclusiv cele cu participarea la investiții, cât și pentru prestatorii de servicii de plată nebanari și unitățile de schimb valutar (Regulamentul cu privire la cerințele privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului în activitatea instituțiilor financiare nebanare, aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr. 280 din 7 noiembrie 2024, Regulamentul cu privire la cerințele privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului în activitatea unităților de schimb valutar, aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr. 201 din 09.08.2018 și Regulamentul cu privire la cerințele privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului în activitatea prestatorilor de servicii de plată nebanari aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr. 202 din 09.08.2018, cu ultimele modificări în vigoare din 8 februarie 2024).

Urmează a fi menționat că, Raportul de evaluare a Republicii Moldova în cadrul celei de-a 5-a runde de evaluare adoptat în 2019 de către Comitetul MONEYVAL din cadrul Consiliului European, nu a constatat deficiențe majore/semnificative în aplicarea măsurilor de precauție de către reprezentanții sistemului bancar și altor categorii de entități raportoare din sistemul financiar-bancar.

Ținând cont de cadrul normativ național, caracterul recent al modificărilor operate de introducere a unei **noi categorii de entitate raportoare – furnizorii de servicii pentru fiducii sau societăți**, se atestă că, cei care pot oferi servicii similare (de exemplu, constituirea unei societăți sau a altei persoane juridice, de furnizare a unui sediu social, a unei adrese comerciale, poștale sau administrative și a oricăror altor servicii conexe pentru o societate), sunt avocații, contabilii și alți liberi profesioniști, care dețin competențe și calificări în domeniul juridic sau fiscal.

Cu referire la modul de aplicare a măsurilor de precauție privind clienții de către entitățile raportoare non-bancare, se rețin constatările efectuate de către Comitetul MONEYVAL al Consiliului Europei în cadrul Raportului de evaluare¹⁷ a Republicii Moldova în cadrul celei de-a 5-a runde de evaluare adoptat în 2019, conform căreia, avocații în calitatea acestora de reprezentanți ai profesiilor și activităților non-financiare desemnate, au o înțelegere vagă cu privire la măsurile de CDD/EDD ce urmează a fi aplicate față de proprii clienți, fiind evidențiate lacune semnificative în domeniul respectiv.

În contextul dat, având în vedere perioada analizată a anilor 2020-2023, sub aspectul evoluției gradului de conformitate a activității entităților raportoare din domeniul non-bancar, cu cerințele legislației în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, au fost constatate următoarele progrese.

La data de 23 aprilie 2021, Consiliul Uniunii Avocaților, a adoptat Hotărârea nr. 08-08/23/23.04.2021, prin care au fost aprobate următoarele acte: 1) Îndrumarul metodologic privind obligațiile generale ale avocaților în domeniul AML; 2) Model al Programului intern AML în domeniul avocaturii; 3) Model al Raportului de evaluare internă a riscurilor AML în domeniul avocaturii; 4) Model pentru avocați al formularului Declarației PEP pentru cetățeni ai Republicii Moldova; 5) Model pentru avocați al formularului Declarației PEP pentru cetățeni străini.

Prin Hotărârea nr. 20-06/26.11.2021 din 26 noiembrie 2021, Consiliul Uniunii Avocaților a luat act de Raportul de evaluare a amenințărilor și vulnerabilităților în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului în avocatură, a constatat nivelul de risc scăzut al entităților raportoare în domeniul avocaturii, a fost pusă în sarcina Centrului de instruire a avocaților, organizarea activităților de instruire în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului.

La fel, Consiliul de supraveghere publică a auditului, prin Decizia nr. 05 din 29 martie 2022, a aprobat „*Normele de aplicare de către entitățile de audit a măsurilor de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului*”. Actul normativ conține dispoziții cu privire la indicii tranzacțiilor suspecte de spălarea banilor și finanțarea terorismului, lista responsabilităților entității de audit, prevederile de bază obligatorii ale politicii de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțarea terorismului, cât și procedurile de prevenire.

Camera Notarială din Republica Moldova, organul cu funcții de supraveghere pentru notari în calitatea lor de entități raportoare, a aprobat la 6 august 2021, „*Regulamentul privind verificarea respectării de către notari a obligațiilor privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului*”, care a fost modificat succesiv la 15 aprilie 2024 și 20 iulie 2024. Regulamentul aprobat de Adunarea Generală Extraordinară a Notarilor, prevede competența Camerei Notariale de a supraveghea respectarea de către notari a obligațiilor privind prevenirea și combaterea spălării banilor și

¹⁷<https://rm.coe.int/moneyval-2019-6-5th-round-mer-repmoldova/168097a396>

finanțării terorismului, obligațiile notarilor în domeniul respectiv, cât și procedura de efectuare a controlului din oficiu și cel la fața locului.

Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești din Republica Moldova, prin Hotărârea nr. 44 din 26 octombrie 2023, a aprobat „Regulamentul privind cerințele în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului pentru executorii judecătorești”. Actul normativ prevede obligațiile executorilor judecătorești, evaluarea riscurilor de spălarea banilor și finanțarea terorismului, cerințele față de programul intern de spălarea banilor și finanțarea terorismului, măsurile de identificare a clientului și a beneficiarului efectiv de urmează a realizate de executorii judecătorești, măsurile de precauție simplificate și cele sporite, modul de raportare a activităților suspecte și aplicarea de către executorii judecătorești a măsurilor restrictive internaționale.

Astfel, a fost constatat că, vulnerabilitățile identificate cu privire la modul de aplicare a măsurilor de precauție privind clienții de către avocați, notari, executori judecătorești sau auditori și alți liber profesioniști au fost în mare parte depășite, iar categoriile date de entități raportoare au adoptat o serie de acte normative care au condus la o mai bună înțelegere a obligațiilor ce le revin în sensul Legii nr. 308/2017, iar pe cale de consecință, la o aplicare corectă și deplină a măsurilor de precauție privind clienții și la obținerea, verificarea și păstrarea informației de identificare a clientului și a informațiilor privind beneficiarului efectiv al acestuia.

7.2.5. Accesibilitatea informației cu privire la beneficiarul efectiv

Informația cu privire la beneficiarul efectiv, de rând cu alte categorii de date prevăzute de art. 33 din Legea nr. 220/2007 este înscrisă în Registrul de stat al unităților de drept, care se ține de către Agenția Servicii Publice, pe suport electronic prin intermediul sistemului informațional automatizat, în conformitate cu legislația cu privire la registre.

Agenția Servicii Publice asigură vizualizarea publică a informației din Registrul de stat pe pagina sa web oficială, care conține date privind denumirea persoanei juridice, forma juridică de organizare, numărul de identificare de stat (IDNO), data înregistrării, sediul, numele și prenumele administratorului, numele și prenumele sau denumirea fondatorilor (asociaților) și mărimea cotelor de participare ale acestora în capitalul social, starea persoanei juridice (pasivă, inactivă, în proces de reorganizare sau radiere, suspendare a activității), precum și numele, prenumele, data înregistrării, numărul de identificare de stat (IDNO) al întreprinzătorului individual și date privind radierea acestuia. Informațiile sunt actualizate în fiecare zi lucrătoare, fiind disponibile pentru stabilire și vizualizare la orice dată calendaristică din momentul înregistrării și până la radierea persoanei juridice sau a întreprinzătorului individual. Vizualizarea și accesarea datelor din Registrul de stat, se efectuează gratuit, în condițiile legislației în vigoare cu privire la schimbul de date și interoperabilitate.

În temeiul Legii nr. 142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate, **participanții publici sunt obligați să efectueze schimbul de date prin intermediul platformei de interoperabilitate** și să asigure condițiile tehnice necesare realizării schimbului de date, cu excepții privind datele cu accesibilitate limitată. **Schimbul de date între participanții publici are loc în mod gratuit**, în baza mecanismului stabilit de Guvern. **Schimbul de date pentru participanții privați are loc exclusiv prin intermediul platformei de interoperabilitate**. Contractul de schimb de date este cu titlu oneros și se încheie între deținătorul platformei de interoperabilitate și participantul privat în modul și condițiile stabilite de Guvern.

Astfel, organele de drept și autoritățile, instituțiile publice **au acces direct** la informațiile din Registrul de stat al unităților de drept, implicit la informațiile cu privire la beneficiarii efectivi ai persoanelor juridice, întreprinzătorilor individuali și organizațiilor necomerciale, prin intermediul platformei de interoperabilitate, atunci când activitatea desfășurată implică nemijlocit un temei și scop legal de accesare a datelor respective. Mai mult, nu există impedimente de ordin juridic pentru a asigura schimbul de date dintre Agenția Servicii Publice și oricare dintre entitățile raportoare, modul și condițiile de încheiere a contractului de schimb de date fiind clare și transparente, fără a impune careva condiții disproportionante. Or, temeiul și scopul accesului entităților raportoare la informațiile din Registrul de stat al unităților de drept este prevăzut de Legea nr. 308/2017, acestea fiind obligate să verifice informațiile cu privire la beneficiarul efectiv al clientului, utilizând documente, date și informații relevante obținute dintr-o sursă sigură.

Odată cu încheierea contractului de schimb de date prin intermediul platformei de interoperabilitate, băncile și alte entități raportoare din domeniul financiar-bancar, dispun de acces direct la informațiile privind beneficiarul efectiv, conținute în Registrul de stat al unităților de drept.

Accesul la informațiile privind beneficiarul efectiv al persoanei juridice din partea altor persoane fizice sau juridice, care nu au încheiat un contract oneros de schimb de date prin intermediul platformei de interoperabilitate, dar manifestă un interes legitim, ca de exemplu reprezentanții societății civile, jurnaliștii și alți membri ai publicului, se asigură în temeiul și condițiile Legii nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public.

Astfel, **toate informațiile deținute de furnizorii de informații** (autoritățile publice, instituțiile publice, întreprinderile de stat și întreprinderile municipale, persoanele juridice de drept privat controlate de ultimii, persoanele juridice de drept privat care prestează servicii publice, servicii publice de gospodărie comunală sau servicii de decontare, întreprinderile energetice care desfășoară activități în domeniul gazelor naturale, al energiei electrice sau al energiei termice, asociațiile profesionale și organele de autoadministrare, constituite prin lege, ale profesiilor din sectorul justiției, partidele politice) **se prezumă a fi publice.**

Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la accesul la informațiile de interes public, în formele și condițiile prevăzute de lege. Furnizorii de informații sunt obligați să asigure accesul la informațiile de interes public, în formele și condițiile prevăzute de lege.

Totodată, **accesul** la informațiile de interes public **poate fi limitat** în corespundere cu criteriul proporționalității, dacă **dezvăluirea informației va prejudicia protecția datelor cu caracter personal sau secretul comercial.** Dacă interesul public în accesarea informației prevalează în raport cu prejudiciul care va fi cauzat prin dezvăluirea informației, furnizorii **sunt obligați să ofere accesul la informațiile de interes public.**

Accesul la informații de interes public se asigură prin înaintarea unei cereri de comunicare a informațiilor de interes public, iar refuzul privind furnizarea informațiilor de interes public poate fi contestat în instanța de judecată, furnizorul de informații fiind pasibil de sancționare conform legii, cu amendă de la 20 la 200 unități convenționale, echivalentul sumei de la 1 000 la 10 000 MDL.

Legea nr. 268 din 29 noiembrie 2024 a instituit pentru persoanele juridice, întreprinzătorii individuali, fiduciarii sau persoanele care dețin poziții echivalente în cadrul construcțiilor juridice similare, obligația de a obține și deține informații adecvate, corecte și actualizate cu privire la beneficiarul

lor efectiv, inclusiv detalii privind interesele generatoare de beneficii pentru acesta. Persoanele menționate sunt obligate să desemneze persoana fizică rezidentă responsabilă de furnizarea și actualizarea informației cu privire beneficiarul efectiv, cât și să prezinte organului înregistrării de stat/Serviciului Fiscal de Stat, informația cu privire la beneficiarul efectiv în termen de 30 de zile de la intervenirea modificării datelor acestuia. Aceeași obligație este valabilă și pentru fiduciarul și persoanele care dețin o poziție echivalentă în cadrul unei construcții juridice similare, care sunt rezidenți în Republica Moldova sau care administrează o fiducie sau construcție juridică similară în Republica Moldova.

La fel, fiduciarul sau persoana care deține poziție echivalentă în cadrul construcțiilor juridice similare, este obligate să comunice statutul pe care îl deține și să furnizeze entităților raportoare informațiile respective atunci când, în calitatea lor de fiduciar sau persoane ce dețin poziții echivalente în cadrul construcțiilor juridice similare, stabilesc o relație de afaceri sau efectuează o tranzacție ocazională.

Accesul organelor de drept la informațiile privind beneficiarul efectiv al persoanelor juridice, fiduciilor sau construcțiilor juridice similare, se realizează în condițiile Codului de procedură penală a Republicii Moldova, prin procedee probatorii de efectuare a percheziției și ridicare a documentelor care au importanță pentru cauza penală, cu autorizarea judecătorului de instrucție.

7.2.6. Calitatea procedurilor de control împotriva structurilor juridice opace

Cu privire la măsurile implementate în privința persoanelor juridice nerezidente care dețin active sau acțiuni în Republica Moldova, se reiterează cele menționate la pct. 7.2.3, conform cărora, persoanele juridice străine sunt asimilate în condițiile legii cu persoanele juridice ale Republicii Moldova. În acest sens, toate reglementările cu privire la înregistrarea într-un registru de publicitate, declararea și actualizarea informațiilor de bază cu privire la persoana juridică, cât și a celor cu referire la beneficiarul efectiv al acestora sunt valabile și pentru nerezidenți, fără careva excepții.

Mai mult încheierea actelor juridice translativ de proprietate, conform rigorilor Codului civil, în mod imperativ urmează să fie autentificate notarial, pentru a întruni condițiile înregistrării acestuia în Registrul bunurilor imobile.

La fel, dreptul de proprietate se dobândește din momentul înregistrării în Registrul bunurilor imobile, astfel parcurgerea etapei de autentificare notarială a contractului de vânzare-cumpărare este obligatorie. Din momentul în care notarul este entitate raportoare în sensul Legii nr. 308/2017, este obligat să aplice măsurile de precauție privind clienții în dependență de riscul identificat, dar în mod standard, obține și verifică informația cu privire la identitatea clientului, cu privire la beneficiarul efectiv al acestuia, utilizând documente, date și informații relevante obținute dintr-o sursă sigură, astfel încât entitatea raportoare să aibă certitudinea că știe cine este beneficiarul efectiv și înțelege structura proprietății și structura de control a clientului, cât și evaluează și depune diligența necesară pentru a înțelege scopul și natura relației de afaceri, cu obținerea informațiilor suplimentare, în caz de necesitate, după cum este indicat la pct. 7.2.4. În cazul în care **nu este posibilă aplicarea măsurilor standard de precauție** privind clienții, **notarul**, ca și celelalte entități raportoare, **este obligat** să nu efectueze nicio activitate sau tranzacție, inclusiv printr-un cont de plăți, **să nu stabilească** nicio relație de afaceri ori **să înceteze o relație de afaceri** existentă și **să transmită formularul special privind**

raportarea activităților sau tranzacțiilor suspecte SPCSB, având dreptul să nu explice clientului motivul refuzului.

Un mecanism eficient implementat recent în Republica Moldova, este cel al schimbului de informații privind conturile financiare, menționat la pct. 7.1.7, în temeiul căruia Serviciul Fiscal de Stat dispune de posibilitatea de a colecta informațiile de la entitățile obligate de a furniza informații, cât și de dreptul de a face schimb internațional automat de informații sau schimbul la solicitare, inclusiv cu referire la informațiile privind beneficiarul efectiv.

Cât privește achizițiile în domeniul public, în temeiul Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice, **nu pot participa în calitate de operatori economici**, persoanele fizice și juridice care sunt **înregistrate**, au reședința sau desfășoară activitatea economică principală **în jurisdicții** ori regiuni autonome **ce nu implementează standarde internaționale de transparentă**, precum și **persoanele juridice în componența cărora figurează, direct sau indirect, una sau mai multe persoane** (fondatori, asociați, acționari, administratori, beneficiari efectivi) **care sunt înregistrate**, au reședința sau desfășoară activitatea economică principală **în astfel de jurisdicții** ori regiuni autonome, lista jurisdicțiilor respective, fiind aprobată de către Guvern, la propunerea SPCSB, după consultarea Băncii Naționale a Moldovei și a Comisiei Naționale a Pieței Financiare.

În temeiul Legii nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni și al Legii nr. 171/2012 privind piața de capital, **nu este admisă circulația acțiunilor „la purtător”**, iar emitentul valorilor mobiliare este obligat să asigure evidența drepturilor asupra acestora, din momentul plasamentului acestora și până la radierea valorilor mobiliare respective din Registrul emitenților de valori mobiliare. Evidența drepturilor de proprietate asupra valorilor mobiliare emise sub formă de acțiuni, poate fi realizată prin efectuarea înscrierilor în conturile personale deschise pe numele deținătorilor de valori mobiliare la Depozitarul central, conform regulilor acestuia, sau la registrator, în ultimul caz, emitentul fiind obligat să încheie cu registratorul, în prealabil, un contract cu privire la ținerea registrului acționarilor societății.

Persoana expusă politic este definită de art. 8¹ din Legea nr. 308/2017, iar lista funcțiilor publice importante la nivel național care determină calitatea de persoană expusă politic, se elaborează de către Serviciu și se publică pe pagina sa web oficială. La fel, organizațiile internaționale acreditate pe teritoriul Republicii Moldova întocmesc lista funcțiilor publice importante, de directori, directori adjuncți și membri ai consiliului de administrație sau membri cu funcții echivalente în cadrul unei organizații internaționale, pe care o transmit Serviciului. La rândul său, Serviciul actualizează această listă pe baza datelor și informațiilor comunicate de organizațiile internaționale acreditate pe teritoriul Republicii Moldova, care urmează a fi transmise în timp de 5 zile de la data intervenirii de modificări.

În temeiul Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, subiecții declarării sunt prevăzuți la art. 3 și includ diferite categorii de funcții din domeniul public sau politic (persoanele care dețin funcțiile de demnitate publică, membrii Consiliului de supraveghere al instituției publice naționale a audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”, Compania Teleradio-Găgăuzia; consilierii consiliilor sătești (comunale), orașenești (municipale), raionale; deputații Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia, membrii Consiliului Superior al Magistraturii și ai Consiliului Superior al Procurorilor din rândul profesorilor, precum și membrii organelor care funcționează în subordinea Consiliului Superior al Magistraturii și a Consiliului Superior al Procurorilor, conducătorii organizațiilor publice și adjuncții acestora, membrii Consiliului de supraveghere, ai Comitetului executiv și angajații Băncii Naționale a Moldovei, membrii și angajații Comisiei Naționale a Pieței Financiare, angajații

autorităților/instituțiilor publice aflate la autogestiune, persoanele cu funcții de conducere a subdiviziunilor din cadrul instituțiilor publice bugetare, persoanele cu funcții de conducere a subdiviziunilor și persoanele cu funcții de control din cadrul întreprinderilor de stat și al întreprinderilor municipale, al societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, președinții și vicepreședinții partidelor politice, membrii organelor executive centrale ale partidelor politice, indiferent de denumirea pe care o au acestea conform statutului partidului, care nu dețin alte funcții vizate de prezentul articol, personalul din cabinetele persoanelor cu funcții de demnitate publică, funcționarii publici, inclusiv cei cu statut special, membrii Consiliului de Integritate, membrii colegiilor/comisiilor de admitere în profesie, de evaluare, disciplinare și/sau de etică a profesiilor conexe justiției, audienții cursurilor de formare inițială ai Institutului Național al Justiției).

Subiecții obligați de Legea nr. 133/2016, urmează să depună **declarația cu privire la venituri și interese personale** anual, până la data de 31 martie, indicând veniturile obținute împreună cu membrii de familie, concubinul/concubina lui în anul fiscal precedent, cât și bunurile deținute și interesele personale prevăzute la data depunerii declarației. De asemenea declarația se depune la angajare, la validarea mandatului, la numirea în funcție, după caz, declarația se depune în termen de 30 de zile de la data angajării, validării, cât și la încetarea mandatului sau a raporturilor de muncă ori de serviciu, în termen de 30 de zile din momentul apariției temeiului de depunere. Astfel, subiectul declarării, urmează să includă în declarație, printre alte bunuri și active deținute, și **cota-parte/acțiunile în capitalul social al unui agent economic** deținute de subiectul declarării personal sau de membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, **inclusiv ca beneficiari efectivi**, cât și **calitatea de asociat, de acționar sau de membru** în cadrul unui agent economic, al unei organizații necomerciale sau organizații internaționale, deținută de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia. Autoritatea Națională de Integritate efectuează controlul averii și al intereselor personale, al respectării regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor ale subiecților declarării.

Cu referire la posibilitatea de utilizare a denumirilor apropiate/similare, care urmăresc inducerea în eroare, cadrul normativ național prevede anumite condiții care împiedică înregistrarea denumirilor asemănătoare. Astfel, orice denumire nouă se va deosebi de cele existente, astfel încât să se poată face o **distincție evidentă și clară** între ele, fără a fi examinate în detaliu. Dacă o denumire nouă este asemănătoare cu alta deja înregistrată sau rezervată, se va adăuga o mențiune care să o deosebească de celelalte în mod evident. Până la înregistrarea persoanei juridice, Agenția Servicii Publice verifică denumirea acesteia sub aspectul disponibilității, distinctivității și al corectitudinii lingvistice. La fel, legea interzice înregistrarea unei denumiri care coincide sau, după cum constată Agenția Servicii Publice, se aseamănă cu denumirea unei alte persoane juridice deja înregistrate.

Cât privește instituția „acționarului nominal”, se rețin următoarele clarificări în sensul sistemului național de drept. După cum indică Grupul de Acțiune Financiară Internațională în Ghidul privind abordarea bazată pe risc cu privire la furnizorii de servicii pentru fiducii sau societăți, un „**acționar nominal**” este persoana fizică sau juridică care este înregistrată în Registrul acționarilor unei societăți, în calitate de deținător a unui tip sau număr de acțiuni, care sunt deținute în numele altei persoane, care este beneficiarul efectiv.

De regulă, rolul acționarului nominal este să protejeze în mod legitim identitatea beneficiarului efectiv sau a persoanei care controlează societatea sau activul. Din perspectiva transparenței, acționarul

nominal poate contribui la deghizarea identității beneficiarului efectiv, sau în cazuri excepționale, poate fi utilizat de a eluda controalele asupra proprietății societății.

Categoria juridică de „acționar nominal” care este caracteristică sistemului de drept anglo-saxon, **nu se regăsește în sistemul de drept continental (civil) al Republicii Moldova**. Instituția juridică cea mai apropiată este cea de „representant/mandatar”. Acționarul este în drept, în temeiul mandatului sau contractului, să delege exercitarea drepturilor sale reprezentantului sau custodelui acțiunilor. O persoană poate reprezenta unul sau mai mulți acționari, fiind obligată să voteze la adunarea generală a acționarilor în conformitate cu instrucțiunile date de fiecare acționar care l-a desemnat, iar actele de reprezentare și documentele ce cuprind instrucțiunile formulate pentru reprezentanți se anexează la lista acționarilor care participă la adunarea generală. În consecință, reprezentantul este obligat în sensul legii să divulge calitatea de reprezentant, cât și persoana mandantului/reprezentatului, situație în care, identitatea beneficiarului va putea fi stabilită și verificată la momentul înscrierii valorilor mobiliare în contul personal deschis, pe numele proprietarului sau al custodelui, la Depozitarul central/registrator sau, după caz, la custode.

Ținând cont de faptul că, furnizorii de servicii pentru fiducii sau societăți reprezintă entități raportoare, aceștia se supun obligațiilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, iar în eventualitatea prestării serviciilor de reprezentare către acționari, sunt obligați să stabilească identitatea acestora, cât și identitatea beneficiarului efectiv, să întreprindă măsuri de verificare a identității, astfel încât să cunoască cu certitudine cine este persoana fizică care deține controlul în ultimă instanță.

Cu referire la categoria de „**director nominal**” care este definită de Ghidul privind abordarea bazată pe risc cu privire la furnizorii de servicii pentru fiducii sau societăți, elaborat de Grupul de Acțiune Financiară Internațională, se reține că, reprezintă persoana care a fost desemnată de consiliul de conducere a persoanei juridice, care îi reprezintă interesele și acționează în baza instrucțiunilor date de o persoană terță, de obicei, beneficiarul efectiv. Din punct de vedere al transparenței, un astfel de director nominal poate fi utilizat în scop de a ascunde, deghiza identitatea beneficiarului efectiv. Or, aceștia își pot „împrumuta” numele în calitate de director a unei persoane juridice, unei terțe persoane, fără a-i divulga identitatea acesteia, din partea cui vor primi instrucțiuni, sau pe care o vor reprezenta. Aceștia mai sunt denumiți și „persoane interpușe”. Un director nominal poate facilita eludarea interdicțiilor de deținere a calității de administrator sau a membrului consiliului de conducere sau executiv, care sunt stabilite pe cale judiciară sau administrativă.

Categoria juridică de „director nominal” care este caracteristică sistemului de drept anglo-saxon, **nu se regăsește în sistemul de drept continental (civil) al Republicii Moldova**. În acest context, Ghidul menționat mai sus, stabilește că, sunt anumite jurisdicții care nu recunosc statutul de director nominal, din motiv că, potrivit legii cei care răspund pentru activitățile societății, sunt directorii, care au obligația de a acționa în interesul societății. Aceeași abordare legislativă se regăsește și în Republica Moldova. Orice persoană înregistrată în calitate de administrator a persoanei juridice, poartă răspundere civilă și penală pentru acțiunile contrare dispozițiilor actului de constituire al persoanei juridice și ale hotărârilor organelor cărora acesta se subordonează, în raport cu asociații, salariații societății sau terții.

Cât privește existența unei fiducii sau a altei construcții juridice similare în structura de proprietate a persoanei juridice, Legea nr. 308/2017 și Legea nr. 220/2007 obligă entitatea raportoare și organul înregistrării de stat să identifice și să verifice identitatea beneficiarului efectiv al persoanei

juridice, inclusiv în cazul unei structuri de proprietate complexă, pentru a determina modul de exercitare a controlului de către beneficiarul efectiv, fapt care implică necesitatea determinării beneficiarului efectiv și al fiduciei sau a construcției juridice similare. În acest caz, urmează a fi stabilită identitatea constituintorului, fiduciarului, protectorului, beneficiarului.

Persoanele juridice pot desemna în calitate de administrator, altă persoană juridică, rigurile privind identificarea beneficiarului efectiv, fiind aceeași ca și în cazul administratorului – persoană fizică. Ținând cont de datele furnizate de Agenția Servicii Publice, din numărul total al persoanelor juridice, doar 12 entități sunt administrate de alte persoane juridice specializate în administrarea societăților, ceea ce presupune un risc redus de obscurizare a structurii de proprietate și control prin administrarea corporativă.

7.2.7. Eficiența schimbului de date

Din mai 2008, Republica Moldova, este membru al Grupului EGMONT, prin intermediul unității de informații financiare desemnate – SPCSB. Din momentul aderării, schimbul de informații privind combaterea spălării banilor, a infracțiunilor predicat și a finanțării terorismului se asigură prin intermediul rețelei securizate EGMONT Secure Web, astfel Republica Moldova fiind parte a comunității unităților de informații financiare din 177 de jurisdicții la nivel global.

De-a lungul timpului, schimbul de informații cu autoritățile cu competențe similare din alte jurisdicții membre a Grupului EGMONT, s-a dovedit a fi o modalitate eficientă de obținere a informațiilor privind persoane juridice nerezidente prezente în Republica Moldova, sau care au legături și relații de afaceri cu persoanele juridice rezidente, cât și despre beneficiarii efectivi ai acestora, în cazuri de suspiciuni privind spălarea banilor sau comiterea infracțiunilor predicat. Acest fapt a contribuit la dezvoltarea și fundamentarea investigațiilor financiare, cât și la asigurarea schimbului de informații cu organele de drept, în vederea facilitării procesului de administrare a probelor prin asistență juridică internațională.

FIU Moldova prin Grupul EGMONT	2020	2021	2022	2023
Solicitări expediate,	304	354	154	85
dintre care spontane	–	13	17	22
Solicitări	145	54	87	62
recepționate,	–	–	35	19
dintre care spontane				

Cât privește schimbul internațional de informații pe calea formulării cererilor de asistență juridică internațională, după cum a stabilit analiza datelor furnizate de Procuratura Generală, Republica Moldova nu reprezintă o jurisdicție de „acumulare” a fondurilor originare din alte jurisdicții, astfel atractivitatea privind recepționarea solicitărilor de comisie rogatorie este limitată. Cu toate acestea, Republica Moldova depune eforturile necesare în vederea asigurării asistenței juridice internaționale în termeni utili.

Cu referire la asistența juridică internațională solicitată de la alte state, după cum au confirmat și rezultatele sondajului efectuat în rândul reprezentanților organului de urmărire penală și a sistemului procuraturii, durata executării comisiilor rogatorii, formatul de prezentare a informațiilor și reticența de

executare a comisiilor rogatorii în cauze penale unde spălarea banilor este incriminată în mod autonom, rămân a fi provocările de bază în schimbul internațional de informații.

Cereri de comisie rogatorie	2020	2021	2022	2023
Expediate	96	43	59	63
Recepționate	7	4	5	9

Un alt mecanism eficient de schimb internațional de date financiare reprezintă, participarea Republicii Moldova în cadrul Forumului Global privind Transparența și Schimbul de Informații în Scopuri Fiscale. Relativ recent, Republica Moldova a început implementarea efectivă a celor două standarde internaționale complementare: standardul agreat și implementat privind **schimbul internațional de informații la solicitare** (EOIR) și standardul agreat și implementat privind **schimbul internațional automat de date** (AEOI).

Cât privește schimbul de informații cu privire la persoanele juridice, autoritățile și instituțiile naționale, în temeiul interesului legitim de serviciu, dispun de acces direct la informațiile din registrele de publicitate și alte baze de date integrate de stat, prin intermediul platformei de interoperabilitate.

7.2.8. Concluzii privind nivelul de vulnerabilitate

Analiza tuturor măsurilor de atenuare existente în cadrul sistemului național de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului a evidențiat mai multe vulnerabilități, care reprezintă potențiale riscuri de a fi exploatate de către infractori, iar persoanele juridice, fiduciile și construcțiile juridice pot fi înființate și folosite, în scopul deghizării beneficiarului efectiv și al integrării mijloacelor financiare rezultate din comiterea infracțiunilor, în sistemul financiar al Republicii Moldova, iar pe cale de consecință în sistemul financiar-bancar internațional. Vulnerabilitățile identificate sunt indicate mai jos, după cum urmează:

1) Cu referire la eficiența măsurilor de atenuare privind furnizorii de servicii pentru fiducii sau societăți, s-a constatat că, în pofida includerii acestor tipuri de prestatori de servicii profesioniști în lista entităților raportoare, nu este elaborată legislația necesară de aducere a cadrului normativ, în concordanță cu noile reglementări în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului. La fel, se impune implementarea mecanismului de înregistrare sau licențiere a acestora, cât și instituirea unor mecanisme eficiente de supraveghere bazată pe risc, a acestui sector distinct.

2) Cu referire la realizarea procesului de actualizare a datelor din Registrul de stat al unităților de drept, au fost identificați anumiți factori de risc. Astfel, termenul acordat de legiuitor tuturor subiecților vizați de Legea nr. 308/2017, de a se conform benevol obligației de a-și actualiza informațiilor cu privire la beneficiarul efectiv, expiră la 01 ianuarie 2025. Ținând cont de ponderea subiecților de drept care nu au depus declarația cu privire la beneficiarul efectiv, care este de aproximativ 40% din numărul total al categoriilor supuse înregistrării de stat în Registrul de stat al a unităților de drept, timpul redus de care dispun și probabilitatea de a se conforma în termenul rămas, având în vedere termenul de care au dispus din 1 iulie 2023, se atestă existența unui număr critic al entităților juridice care vor fi neconforme din data de 1 ianuarie 2025. Astfel, analiza obiectivă a tuturor factorilor a stabilit că, va fi necesară

depunerea unui efort conjugat din partea Agenției Servicii Publice și a Serviciului Fiscal de Stat în calitatea de agent constator pentru contravențiile prevăzute de art. 263² și art. 263⁴ din Codul contravențional al Republicii Moldova, de a asigura demararea procedurilor de verificare și sancționare a tuturor subiecților care au eșuat să respecte termenul și obligațiile stabilite de Legea nr. 66/2023. La fel, se consideră oportun ca Agenția Servicii Publice, să aloce suficiente resurse umane și tehnice, inclusiv să ia în considerație opțiunea de modificare sau adaptare a numărului unităților de personal sau a structurii organizatorice, în vederea asigurării finalizării procesului de actualizare a datelor din Registrul de stat a unităților de drept în termeni optimi, ulterior expirării termenului de conformare benevolă a subiecților. O atenție sporită urmează a fi acordată persoanelor juridice care nu au actualizat datele cu privire la beneficiarul efectiv până la 1 ianuarie 2025 și care prezintă următorii indicatori:

- dețin structuri de proprietate complexe, iar din motivul dificultății determinării persoanei fizice care controlează în ultimă instanță persoana juridică, în calitate de beneficiar efectiv, a fost indicat administratorul;

- structura de proprietate conține alte entități juridice nerezidente originare din jurisdicții cu risc sporit;

- înregistrarea frecventă și neordinară a modificărilor cu privire la datele din Registru, cu sau fără înstrăinarea cotelor sociale;

- desfășurarea activității în domeniile de activitate care prezintă un risc sporit;

- administrarea de către o persoană juridică sau avocați, notari, mediatori, contabili, auditori sau alți liberi profesioniști;

- deținerea cotei sociale de către persoane expuse politic, membri de familie sau persoane asociate persoanei expuse politic;

- participarea la procedurile de înregistrare a modificărilor în Registrul de stat al unităților de drept, a reprezentanților în baza procurii sau a contractului de mandat, alții decât administratorul desemnat sau persoana aflată în relații de muncă cu persoana juridică.

La fel, realizarea prevederilor art. 26 din Legea nr. 220/2007, privind radierea din Registrul de stat al unităților de drept a persoanelor juridice inactive, urmează a fi prioritizată de Agenția Servicii Publice, pentru a obține într-o manieră accelerată, un nivel calitativ înalt al informațiilor din Registrul de stat al unităților de drept, astfel ca autoritățile și instituțiile competente naționale să dispună cu o maximă certitudine, care sunt entitățile juridice active ce desfășoară efectiv activitatea pentru care au fost înființate.

3) Cu referire la transparența și accesibilitatea informațiilor privind beneficiarul efectiv, în scopul îmbunătățirii calității acesteia, se recomandă adaptarea sistemelor informaționale utilizate de către Agenția Servicii Publice, pentru ca accesarea Registrului de stat al unităților de drept, să permită căutarea avansată a informațiilor după diferite elemente cu privire la datele persoanei juridice, ale beneficiarului efectiv, ale reprezentantului care a participat la procedura de înregistrare a constituirii, modificărilor sau a radierii, etc. La fel, căutarea după denumirea persoanei juridice, numele fondatorilor/asociaților/acționarilor/membrilor, administratorului, după adresa juridică/sediul persoanei juridice, reprezentantul care a depus cererea de înregistrare a constituirii, modificării sau radierii persoanei juridice, sau căutarea după un set de date combinarea cu privire la diverse elemente de identificare a entității juridice, va spori capacitatea organului înregistrării de stat cât și ale organelor de drept, în identificarea scenariilor de abuz potențial sau efectiv al entității juridice înregistrate.

Un alt aspect constatat se referă la accesibilitatea limitată a informațiilor din conturile de valori mobiliare și registrele acționarilor, care prezintă în continuare o provocare majoră și creează dificultăți în obținerea în timp util a informațiilor actualizate privind acționarii și beneficiarii efectivi ai valorilor mobiliare. În sensul dat, crearea unui sistem informațional automatizat și integrat, cât și interconectarea acestuia cu Registrul de stat a unităților de drept, va îmbunătăți considerabil nivelul de transparență al informațiilor privind societățile pe acțiuni.

La fel, deși este asigurat accesul la resursele informaționale de stat prin intermediul platformei de interoperabilitate, reieșind din ultimele modificări ale cadrului legal național, asigurarea accesului Agenției Servicii Publice la informațiile obținute de Serviciul Fiscal de Stat urmare a schimbului de date privind conturile financiare, care permite schimbul informațiilor și cu privire la beneficiarul efectiv al contului raportabil, va constitui o valoare adăugată la competențele organului înregistrării de stat, de asigurare a gradului de coerență a informațiilor cu privire la beneficiarii efectivi ai entităților juridice.

4) Cu referire la eficiența aplicării măsurilor de precauție privind clienții de către grupul entităților non-financiare și a diferitor categorii de liber profesioniști în domeniul juridic și fiscal, prezenta evaluare a evidențiat necesitatea efectuării unei supravegheri mai eficiente asupra sectorului reprezentat de aceștia, inclusiv sub aspectul realizării procedurilor de control și aplicării sancțiunilor proporționale și disuasive, în cazul comiterii încălcărilor cu privire la identificarea și verificarea identității clientului, cât și al beneficiarului efectiv al clientului, inclusiv a modului de aplicare a prevederilor art. 5 alin. (3) din Legea nr. 308/2017. Faptul dat este justificat de rezultatele analizei calitative a datelor, în care reprezentanții organelor de drept au menționat existența unui risc sporit de utilizare a serviciilor prestate de contabili și avocați, în abuzul entităților juridice în scop de spălarea banilor.

5) Cu referire la procedurile de control împotriva structurilor opace, evaluarea a constatat existența anumitor cazuri izolate de utilizare a persoanelor interpuse, în calitate de fondatori sau administratori ai societăților comerciale, în mare parte, valabil pentru societățile cu răspundere limitată. Astfel, deși cadrul normativ național nu reglementează instituția juridică de „acționar/director nominal”, în vederea prevenirii exercitării controlului efectiv indirect de către beneficiarul efectiv care urmărește deghizarea propriei activități și a averii deținute, se recomandă Agenției Servicii Publice să elaboreze mecanisme de identificare a acestor scenarii la momentul înființării persoanelor juridice, cât și la etapa de înregistrare a oricăror modificări în Registrul de stat al unităților de drept.

8. STUDII DE CAZ ȘI TIPOLOGII DE SPĂLAREA BANILOR

O tipologie care s-a remarcat prin amploarea sa, reieșind din numărul și tipul entităților juridice implicate, al mărimii prejudiciului cauzat și al urmărilor manifestate prin intrarea în insolvență a 3 bănci din Republica Moldova, a fost aplicată în cadrul cauzei penale complexe, anumite episoade fiind încă la etapa de urmărire penală, denumită generic „Frauda bancară”, faptele fiind consumate în anii 2012-2014. Astfel, tipologia respectivă a presupus implicarea persoanelor juridice cu diferite forme de organizare juridică, în tranzacții și activități de spălarea banilor prin utilizarea diferitor mecanisme de utilizare a vulnerabilităților în activitatea diferitor tipuri de entități juridice. Astfel, băncile au acordat credite neperformante către societățile cu răspundere limitată, cu valoarea gajurilor neacoperite sau supraevaluate. Ulterior, debitorii contractelor de credit neperformant au încheiat contracte de cesiune

fictive cu alte societăți, ale căror beneficiari efectivi nu sunt cunoscuți, fiind în mare parte persoane fizice, cetățeni nerezidenți ai altor state. Această tipologie, prin care au fost devalizate și aduse la insolvabilitate 3 bănci din Republica Moldova, este menționat la Capitolul 4 din prezentul raport.

Urmează a fi reținut că, în Raportul Național de Evaluare a Riscurilor în domeniul spălării banilor și finanțării terorismului adoptat în 2020, au fost identificate mai multe tipologii de spălarea banilor care erau utilizate de infractori în perioada anilor 2017-2020, și anume, utilizarea societăților „fictive”, utilizarea societăților comerciale în scop de lichiefiere a mijloacelor financiare, etc.

Pe parcursul perioadei analizate a anilor 2020-2023, nu au fost identificate anumite tipologii specifice de spălarea banilor prin intermediul entităților juridice și al abuzului de vulnerabilitățile caracteristice ale anumitor forme de organizare juridică a acestora, care să presupună același mod tipic de operare și să stabilească un fenomen larg răspândit, caracteristic pentru un număr critic de persoane juridice. Or, cele 96 de cazuri de spălarea banilor investigate de organele de drept pe parcursul anilor 2020-2023, din numărul total de 716 investigații penale efectuate în privința persoanelor juridice, nu reflectă existența unei/unor tipologii distincte utilizate pe larg, dar se rezumă la fapte săvârșite episodice prin mecanisme de deghizare a scopului tranzacțiilor realizate sau a identității beneficiarului efectiv.

Unele exemple ale tehnicilor de spălarea banilor cu implicarea persoanelor juridice, care nu au dobândit amploarea unor tipologii răspândite pe larg la nivel național, reieșind din prezența izolată a acestor cazuri și numărul redus al utilizării de către infractori a acestui *modus operandi*, poate fi menționată deposedarea de cota socială din capitalul social al persoanei juridice de tip societate cu răspundere limitată, prin introducerea unui circuit de mijloace financiare ce au trecut etapele *spălării banilor*, prin crearea de datorii fictive, ca urmare a utilizării documentelor oficiale false, a cetățenilor străini, a persoanelor fizice interpușe și a realizării abuzurilor de către exponenți ai sistemului național de executare silită.

O altă tehnică se referă la utilizarea sistemelor de plăți electronice în scheme de spălarea banilor, de către societățile cu răspundere limitată recent înființate, având în calitate de administratori, persoane fizice nerezidente, care oferă tranzacții de intermediere cu persoane juridice străine.

Un domeniu expus spălării banilor prin utilizarea abuzivă a persoanelor juridice este cel al realizării proiectelor sociale. Administratorii societăților cu răspundere limitată, depuneau sub limita de raportare, mijloace financiare care erau ulterior transferate, destinația plății fiind indicată - pentru reparația drumurilor. De fapt, realizarea proiectului de reparație a sectorului de drum, era efectuată de către o fundație din surse și mijloace financiare proprii. În cadrul societății cu răspundere limitată, persoanele care aveau statutul de „sponsor”, efectuau transferuri bănești către societate, mijloacele financiare fiind ulterior extrase din cont, prin diferite metode.

O altă tehnică de utilizare abuzivă a persoanelor juridice se referă la delapidarea de mijloacelor financiare a întreprinderii de stat, prin încheierea contractelor cu societăți pe acțiuni și societăți cu răspundere limitată. Întreprinderea de stat efectua plata pentru resursele energetice achiziționate, nu în mod direct furnizorului, dar unei companii intermediare. Ultima, la rândul său, transfera mijloace financiare nu doar pentru achiziționarea resurselor energetice, dar și în alte scopuri, spre exemplu pentru achiziționarea bunurilor imobile sau mobile, pentru acordarea împrumuturilor către persoane fizice afiliate sau interpușe.

Utilizarea abuzivă a societăților cu răspundere limitată a fost constată în scopul recepționării în conturile bancare proprii, a mijloacelor financiare din conturile unor societăți nerezidente, care au

beneficiat de plata indemnizațiilor și granturi. Aceste mijloace financiare au fost retrase în numerar prin intermediul ATM-urilor și distribuite proporțional între membrii grupărilor infracționale.

De asemenea, colectarea datelor statistice de la organele de drept, a permis identificarea cauzelor penale de investigare a spălării banilor, care au prezentat indicatori specifici și au determinat gradul de complexitate sporit al acestora, sub aspectul tipului și numărului de subiecți implicați, modului de operare, a jurisdicțiilor implicate în transferul mijloacelor financiare de origine ilicită, a valorii mijloacelor financiare care au constituit obiectul spălării banilor, a originii și destinației acestor mijloace financiare de origine ilicită, și alte considerente comune sau distincte.

Descrierea succintă a cauzelor penale menționate, este ilustrată după cum urmează.

Studiul de caz nr. 1

Circumstanțele cauzei: în perioada anilor 2018-2019, fostul director general și directorul comercial adjunct al unei întreprinderi de stat, au acționat cu depășirea atribuțiilor de serviciu și abuz de putere, favorizând două societăți rezidente, în care aceștia aveau calitatea de beneficiari efectivi. Aceștia au folosit funcțiile de conducere pentru a asigura profituri mai mari pentru cele două societăți, reducând costurile serviciilor de transport oferite de întreprinderea de stat, prin aplicarea unor tarife preferențiale, în detrimentul întreprinderii de stat. În urma tranzacțiilor încheiate în detrimentul întreprinderii de stat, au fost cauzate daune întreprinderii de stat în mărime de peste 290 de milioane MDL. La fel, între anii 2018 și 2020, fostul director general al întreprinderii de stat, a legalizat venituri ilicite în sumă de 2, 7 milioane MDL, prin intermediul a două societăți înființate în Republica Moldova, cât și societăți din România și Belgia.

Calificarea juridică a faptelor s-a efectuat în baza art. 327, art. 328 și art. 243 din Codul penal al Republicii Moldova care incriminează, abuzul de serviciu, depășirea atribuțiilor de serviciu și spălarea banilor săvârșită de un grup criminal organizat, în proporții deosebit de mari.

Etapa investigației penale – cauza penală se află la etapa de judecare în instanța de fond.

Studiul de caz nr. 2

Circumstanțele cauzei: într-o perioadă nespecificată, patru societăți cu răspundere limitată au efectuat transferuri bancare succesive între acestea în sumă totală de peste 1,2 milioane EUR. S-au efectuat mai multe transferuri, pentru ca o parte din mijloacele financiare au fost transferate pe un cont bancar deținut de 2 persoane fizice, deschis la o bancă din Franța. Persoanele fizice au constituit subiecți ai investigațiilor efectuate de Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, fiind stabilit că, societățile cu răspundere limitată nerezidente au oferit servicii de spălarea banilor, prin intermediul sistemului bancar din Estonia și Letonia. Serviciile de spălarea banilor au s-au exprimat prin deghizarea originii și a destinației mijloacelor bănești dobândite ilicit, precum și posibile activități de lichifiere a acestora.

Calificarea juridică a faptelor s-a efectuat în baza art. 243 Codul penal al Republicii Moldova, care incriminează spălarea banilor săvârșită în proporții deosebit de mari.

Etapa investigației penale – urmărirea penală este în desfășurare, au fost formulate comisii rogatorii în adresa autorităților competente din Franța, Letonia și Estonia în vederea ridicării informației ce constituie secret bancar, cu privire la conturile bancare implicate în transferurile suspecte.

Studiul de caz nr. 3

Circumstanțele cauzei: Un grup criminal organizat, care acționau pe teritoriul Moldovei și Ucrainei, cunoscând cu certitudine că mijloacele financiare în sumă de peste 1 milion USD și peste 400 mii EUR, au fost dobândite pe cale infracțională, în urma practicării jocurilor de noroc – pariuri, prin intermediul sistemelor de comunicații electronice de tip internet, acționând în baza procurii de reprezentare a unei societăți nerezidente, înregistrată în Curaçao (zonă *offshore*), au convertit veniturile ilicite prin efectuarea transferurilor bancare. Și anume, au utilizat o persoană juridică rezidentă, în calitate de plătitor pentru servicii de intermediere, în conturile bancare deținute de societatea nerezidentă, înregistrată în Curaçao, în cadrul a două bănci din Germania și Liechtenstein.

Calificarea juridică a faptelor s-a efectuat în baza art. 241, art. 244 și art. 243 Codul penal al Republicii Moldova, care incriminează practicarea ilegală a activității de întreprinzător, evaziunea fiscală a întreprinderilor și spălarea banilor în proporții deosebit de mari.

Etapa investigației penale – în anul 2023, a fost adoptată sentința de condamnare de către instanța de fond.

Studiul de caz nr. 4

Circumstanțele cauzei: în anul 2021, societatea cu răspundere limitată nerezidentă (KFT), a realizat un transfer bancar în valoare de peste 200 mii EUR către o societate cu răspundere limitată rezidentă, la destinația plății fiind indicat un contract încheiat în anul 2021 cu privire la construcția unei unități de prelucrare a deșeurilor. Prin răspunsul autorității publice locale, la demersul organelor de drept, s-a stabilit că, autoritatea publică locală nu planifică și nu a inițiat careva proiecte de construcție a unității de prelucrare a deșeurilor. Astfel, organul de urmărire penală a stabilit că, societatea cu răspundere limitată nerezidentă (KFT) și societate cu răspundere limitată rezidentă, urmărind scopul deghizării provenienței mijloacelor financiare, utilizând documente false – contractul de investiții în valoare de peste 1 milion EUR și anexa unui proiect de modernizare a unei construcții tehnice, au asigurat transferul din contul deținut de societatea cu răspundere limitată nerezidentă (KFT), în contul deținut de societatea cu răspundere limitată rezidentă, a unei sume totale de peste 400 mii EUR.

Calificarea juridică a faptelor s-a efectuat în baza art. 243 Codul penal al Republicii Moldova, care incriminează spălarea banilor săvârșită în proporții deosebit de mari.

Etapa investigației penale – urmărirea penală este în desfășurare și se întreprind acțiuni de urmărire penală, a fost pusă sub învinuire societatea cu răspundere limitată rezidentă din Republica Moldova.

Studiul de caz nr. 5

Circumstanțele cauzei: într-o perioadă nestabilă de timp până în iulie 2023, un cetățean rezident, care deține și cetățenia altui stat, în scopul sporirii influenței sale politice în Republica Moldova, cât și al dobândirii influenței asupra instituțiilor legislative, executive și judecătorești a Republicii Moldova, urmărind scopul evitării tragerii la răspundere penală pentru infracțiunile de săvârșirea cărora este învinuit sau condamnat pe teritoriul Republicii Moldova, a constituit un grup criminal organizat. Membrii acestuia au întreprins acțiuni sistematice de identificare și racolare a unor conducători de partid și membri de partid, membri ai unor grupuri de inițiativă și viitori concurenți electorali, promițând în schimbul loialității și promovării intereselor ilegale ale conducătorului grupului criminal organizat I.Ș., acordarea finanțării ilegale în proporții deosebit de mari în cadrul viitoarelor alegeri locale generale din

anul 2023 și altor alegeri. Originea mijloacelor financiare acordate și acceptate, constituie venituri ilicite obținute prin operațiuni specifice spălării banilor, banii oferiți erau utilizați la acoperirea cheltuielilor legate de activitatea de partid în teritoriu sau promovare politică cum ar fi: acordarea remunerărilor necontabilizate (salarii în plic) către reprezentanții partidului sau grupului de inițiativă.

Calificarea juridică a faptelor s-a efectuat în baza art. 181³ și art. 243 Cod penal al Republicii Moldova, care incriminează finanțarea ilegală a partidului politic și spălarea banilor.

Etapă de la care se află investigația penală: cauza se află pe rolul instanței de judecată.

Studiul de caz nr. 6

Circumstanțele cauzei: o societate cu răspundere limitată rezidentă a încheiat cu Guvernul Republicii Moldova un contract de concesiune a Aeroportului Internațional Chișinău. Societatea a fost implicată în activități ilicite și acțiuni de corupție, fiind parte a unei structuri complexe de societăți, care utilizau mai multe nivele de manipulare financiară, structuri corporative și scheme de spălarea banilor.

Calificarea juridică a faptelor s-a efectuat în baza art. 243 Cod penal al Republicii Moldova, existând bănueli despre săvârșirea mai multor infracțiuni de corupție.

Etapă de la care se află investigația penală: cauza se află pe rolul instanței de judecată.

Studiul de caz nr. 7

Circumstanțele cauzei: în februarie 2020, o societate cu răspundere limitată a fost fondată la Chișinău, de către un cetățean al Emiratelor Arabe Unite, cu un capital social de 10 000 MDL, deținând cota socială de 100%, fiind administrată în mod fictiv de către un cetățean al Libanului. În luna martie 2022, societatea rezidentă a primit un transfer la contul bancar deschis în una din băncile din Republica Moldova de la o altă societate cu răspundere limitată nerezidentă înregistrată în Emiratele Arabe Unite, în sumă de aproape 2 milioane EUR, destinația plății fiind indicată – investirea venitului în achiziționarea proprietății în Moldova.

Calificarea juridică a faptelor s-a efectuat în baza art. 243 din Codul penal al Republicii Moldova care incriminează spălarea banilor.

Etapă de la care se află investigația penală: urmărirea penală este în desfășurare și sunt efectuate acțiuni de urmărire penală.

9. NIVELUL RISCULUI DE SPĂLAREA BANILOR ÎN DEPENDENȚĂ DE TIPUL ENTITĂȚII JURIDICE

9.1. Societatea cu Răspundere Limitată (SRL)

Această formă de organizare juridică a societății comerciale, este cea mai răspândită formă a activității economice în Republica Moldova, conform datelor registrului de Stat la 31.12.2023 au fost în total înregistrate 135 866 persoane juridice, dintre care 110 193 sunt SRL, ceea ce constituie **81.1 %** din numărul total al persoanelor juridice. Conform Codului civil (art. 172) persoanele juridice străine sunt asimilate, în condițiile legii, cu persoanele juridice din Republica Moldova. Aceeași regulă se aplică și înființării de sucursale ale persoanelor juridice străine. Analiza circuitului financiar al sectorului bancar relevă faptul, că din numărul total al clienților înregistrați 99.7 % sunt companii rezidente, doar 0.3 % sunt companii nerezidente, ceea ce presupune nivel scăzut al expunerii la riscuri transfrontaliere. Conform datelor BNM beneficiari efectivi ai persoanelor juridice identificați de entitatea raportoare ca

provenind din jurisdicții cu risc ridicat în total constituie 0.05 % din numărul total al beneficiarilor efectivi.

Cu referință la procedura și costurile de înregistrare în Republica Moldova, deducem că capitalul social al SRL poate fi de la 1 MDL, minim o persoană fizică/juridică și procedura de înregistrare este destul de accesibilă. Însă sunt un șir de cerințe care urmează a fi îndeplinite și anume conform procedurilor stabilite prin Instrucțiunile privind verificarea, înregistrarea și actualizarea datelor despre beneficiarii efectivi în Registrul de stat al persoanelor juridice, registratorii verifică identitatea beneficiarului efectiv (art. 36 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 220/2007(și statutul beneficiarului efectiv (dacă beneficiarul efectiv îndeplinește criteriile pentru a fi considerat drept beneficiar efectiv. De asemenea un șir de activități ce pot prezenta riscuri (activitate cu metale și pietre prețioase, fabricarea alcoolului, produselor de tutun, schimbul valutar, cazino etc.) pentru economia națională sunt supuse licențierii obligatorie, conform unor cerințe suplimentare. Pentru a sprijini acuratețea informațiilor despre beneficiarul efectiv, au fost instituite mecanisme de raportare a discrepanțelor. Deci, conform modificărilor aduse Legii nr. 308/2017 (inclusiv art. 5² alin. (3), (4) și (5) prin Legea nr. 66/2023), în cazul în care, în cazul aplicării măsurilor de *due diligence* a clienților, entitățile raportoare constată neconcordanțe între informațiile disponibile în Registrul de stat al persoanelor juridice cu privire la beneficiarul efectiv și informațiile prezentate de client cu privire la beneficiarul efectiv, informează, în termen de 5 zile lucrătoare, Serviciul Fiscal de Stat și Agenția Servicii Publice.

Tot odată pentru nedeclarare absolută, declararea incompletă sau incorectă a informației cu privire la beneficiarul efectiv, neactualizarea informației și prezentarea unor date neveridice, incomplete sau incorecte de către persoanele juridice, întreprinzătorii individuali, fiduciile și construcțiile juridice similare fiduciilor, necesare la înregistrarea constituirii, modificarea în actele de constituire și în datele înscrise în Registrul de stat este prevăzută sancțiune contravențională.

Potrivit art. 18 alin. (1) din Legea nr. 81/2004 privind investițiile în activitatea de întreprinzător, procedura de înregistrare, activitate și dizolvare a întreprinderii cu investiții străine este similară cu procedura de înregistrare, activitate și dizolvare a întreprinderii autohtone și se realizează în conformitate cu legislația în vigoare a Republicii Moldova.

Societatea cu răspundere limitată nu are categorii/scutiri speciale ce ține de aplicarea cotei de impozit și este generală în mărime de 12% din venitul impozabil, fapt ce determină o atractivitate fiscală medie.

Analiza cauzisticii privind implicarea SRL în activități de spălare a banilor este înaltă însă numărul real al cauzelor penale este foarte mic doar trei la număr și o singură condamnare.

Concluzii. Atractivitatea de a înregistra un SRL este la nivel înalt, reieșind din accesibilitate pentru persoane rezidente și nerezidente, rapiditate și costurile mici, dar rigorile legale privind procedurile de înregistrare, declararea beneficiarilor efectivi, condițiile de atractivitate fiscală medie, de rând cu deținerea de către instituțiile statului a informațiilor necesare și accesul facil la ele, la fel și publicitatea unor date esențiale despre o astfel de societate, diminuează semnificativ riscurile de expunere acestei forme juridice de organizare la scorul general **de 0.57**, ceea ce constituie un **risc MEDIU** în domeniul utilizării societății cu răspundere limitată în activități de spălare a banilor.

9.2. Societatea pe Acțiuni (SA)

Conform datelor Registrului de Stat a Unităților de Drept, Societățile pe Acțiuni (SA) sunt în număr de 3 356 ce constituie 2.5 % din numărul total al persoanelor juridice înregistrate. Având în vedere

numărul mic al acestei forme organizatorice în comparație cu numărul total al unităților de drept și în special, comparativ cu numărul de SRL-uri se atestă și un flux mic al mijloacelor financiare care constituie doar 1% din numărul total al tranzacțiilor.

Potrivit datelor BNM pentru anul 2023 depunerile de numerar ale SA de tip închis și SA de tip deschis sunt în sumă de 1 513 770 față de suma totală 88 049 741 ceia ce constituie 17.2 %, iar retragerile ale SA de tip închis și SA de tip deschis sunt în sumă de 3088 față de suma totală de 262 067 937 ceia ce constituie 0.001 %, fiind foarte scăzut..

Cu referință la procedura de înregistrare și cost al SA pentru cetățeni rezidenți și nerezidenți este similară. Condițiile fiind destul de complexe depunerea minim de 600 000 MDL în capitalul social, societatea răspunde pentru obligațiile sale cu întregul patrimoniu ce îi aparține cu drept de proprietate, contractarea unui registru, înregistrarea valorilor mobiliare la Comisia Națională a Pieței Financiare, deschiderea contului, declararea structurii acționariatului și a beneficiarilor efectivi etc. Înregistrarea activității sub această formă organizatorică este neatractivă atât pentru persoane rezidente cât și pentru cele nerezidente.

Din punct de vedere a atractivității fiscale este de menționat că este de nivel mediu, fiind aplicate reguli generale asupra taxei de impozitare în mărime de 12% din venitul impozabil.

Legea nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni prevede la art. 12 că valorile mobiliare ale societății sunt înscrise în mod obligatoriu în Registrul Emitenților de Valori Mobiliare, ținut de Comisia Națională a Pieței Financiare, și sunt înscrise în conturile deschise, după caz, la Depozitarul Central Unic de Valori Mobiliare, în condițiile Legii nr. 234/2016 privind depozitarul central unic de valori mobiliare și în conformitate cu regulile acestuia, sau la registru, în condițiile Legii nr. 171/2012 privind piața de capital.

Declararea beneficiarilor efectivi, structura acționariatului, emisiile valorilor mobiliare și modificarea capitalului social este impusă de legiuitor cu caracter obligatoriu sub riscul aplicării sancțiunilor.

Astfel accesul la informațiile privind acționariatul și deținerea valorilor mobiliare nu este în surse deschise, dar poate fi obținută de instituțiile Statului la solicitare.

Analiza cazuistică relevă faptul că în perioada supusă evaluării au fost 6 investigații penale, care nu au fost finalizate cu remiterea în instanța de judecată și respectiv condamnări.

Concluzii. Din punct de vedere a atractivității de a înregistra o Societate pe acțiuni este la nivel scăzut, reieșind din procedura complexă de acumulare a actelor, declarare a acționariatului și beneficiarului efectiv, certificării valorilor mobiliare la Comisia Națională a Pieței Financiare, aprobarea modificării capitalului diminuează semnificativ riscurile de expunere acestei forme de organizare la scorul general **de 0.36**, ceea ce constituie un **risc SCĂZUT**.

9.3. Evaluarea riscului de spălare a banilor prin intermediul fundațiilor, asociațiilor, partidelor politice și întreprinderilor de stat

Sistemul de prevenire și combatere a spălării banilor din Republica Moldova a dezvoltat un cadru complex de monitorizare și control al organizațiilor non-profit, partidelor politice (mai puțin de 1%) și întreprinderilor de stat (mai puțin de 1%), toate constituie 12.4 % din numărul total al persoanelor juridice, dintre care 12 % sunt asociații obștești. Evaluarea națională a riscurilor în acest sector relevă o serie de mecanisme eficiente care contribuie la menținerea unui **nivel redus de risc** pentru spălarea banilor prin intermediul acestor entități.

9.3.1. Asociațiile și Fundațiile

Sectorul non-profit constituie 12 % din numărul total al persoanelor juridice înregistrate și beneficiază de un cadru legislativ cuprinzător, fundamentat pe Legea nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale, care impune standarde înalte de transparență și raportare. Organizațiile din acest sector sunt obligate să mențină conturi bancare și să documenteze detaliat toate sursele de finanțare, asigurând astfel o trasabilitate completă a fluxurilor financiare. Ministerul Justiției, în calitatea sa de autoritate de supraveghere specializată, efectuează controale periodice pentru a verifica conformitatea utilizării fondurilor provenite din granturi și donații. Majoritatea asociațiilor circa 70 % constituie asociații de locatari, condominiu și alte forme a cărei flux financiar este de sub 0.1 % și reprezintă un nivel scăzut.

Cu referință la procedura de înregistrare se relevă condiții generale de înregistrare, de activitate și atractivitate fiscală. De asemenea, se asigură un mediu transparent privind accesul public la informații generale, iar în cazul instituțiilor statului se atestă acces direct la informația detaliată. Statistica încălcărilor de ordin penal indică nivel foarte scăzut privind implicarea în cazuri de spălare a banilor.

Un element semnificativ în reducerea riscurilor îl constituie sistemul de control intern, care prevede existența obligatorie a consiliilor de administrare și implementarea auditului intern pentru organizațiile de dimensiuni mari. Separarea clară a funcțiilor de decizie și execuție reprezintă o măsură suplimentară de prevenire a potențialelor abuzuri.

Toate aceste elemente diminuează semnificativ riscurile de expunere acestor forme juridice de organizare la nivelul scăzut.

9.3.2. Partidele Politice

Finanțarea partidelor politice este supusă unui sistem riguros de control, coordonat de Comisia Electorală Centrală. Acest sistem include limitări stricte privind donațiile și cheltuielile, precum și obligativitatea auditului extern al rapoartelor financiare. O atenție deosebită este acordată transparenței finanțării, prin publicarea obligatorie a rapoartelor financiare și identificarea tuturor donatorilor.

Monitorizarea specializată include verificări încrucișate cu alte instituții de stat și o supraveghere activă din partea societății civile și mass-media. Limitarea donațiilor în numerar și identificarea obligatorie a donatorilor reprezintă măsuri eficiente de prevenire a finanțărilor ilicite.

9.3.3. Întreprinderile de Stat

Guvernanța întreprinderilor de stat este asigurată prin supravegherea directă din partea ministerelor de resort și prezența consiliilor de administrație cu reprezentare guvernamentală. Sistemul de control include audituri externe obligatorii și raportare financiară standardizată.

Transparența este consolidată prin proceduri clare de achiziții publice și sisteme de control intern dezvoltate. Curtea de Conturi exercită o monitorizare continuă, iar raportarea trimestrială către autoritățile tutelare asigură o supraveghere constantă a activității financiare.

În concluzie, evaluarea demonstrează că riscul de spălare a banilor prin intermediul organizațiilor non-profit, partidelor politice și întreprinderilor de stat din Republica Moldova este **SCĂZUT**. Această situație se datorează implementării unui sistem complex și eficient de control, care îmbină supravegherea instituțională cu mecanisme de transparență și raportare bine definite.